Handledning för stödande medlem

Välkommen med i krigsinvalidernas liv!

Layout
Maarit Kattilakoski / Unionimedia

Foton
Krigsinvalidernas Brödraförbunds arkiv
Matti Rajala / Labuenafoto
Janne Ulvinen
Tuomas Sauliala

Översättning till svenska Henry Byskata

Tryckort Miktor 2013

ISBN 978-952-67237-2-3 (häftad)
ISBN 978-952-67237-3-0 (PDF)

Kurs för stödande medlem

Värderade stödande medlem – Du behövs

1. Stödande medlemskap..... 6
Krigsinvaliderna..... 6
Stödande medlemmar..... 8
Principer för den som är verksam som stödande medlem..... 9

2. Krigsinvalidernas Brödraförbund..... 11
Varför grundades Krigsinvalidernas Brödraförbund?..... 11
Brödraorganisationen..... 13
Eneffektivserviceorganisation.....16
En intresseorganisation..... 20
Än är det inte över..... 24

3. Verksamheten bland medlemmarna..... 30
Att möta en krigsinvalid..... 30
En åldrings välmående..... 32

4. Det lagstadgade stödet..... 34
Krigsskadelagen..... 34
Livränta..... 36
Sjukhjälpstillägg..... 36
Vård och rehabilitering..... 40
Trygghet för den äkta makan..... 41
Änkans rättigheter..... 43

5. Att klara sig hemma.....46
Den öppna kommunala servicen som ersätts av staten..... 46
Förändringsarbeten i bostaden..... 49
Assistentverksamheten..... 51

6. Krigsinvalidernas Brödraförbund i dag.....52

7. Distriktets och avdelningarnas verksamhet.....55
Krigsinvalidarbetet..... 55
Avdelningarnas ekonomi..... 59
Arkiven..... 64
Framtiden..... 70

8. Krigsinvalidernas Traditionsförening.....72
Traditionsföreningen Eklövet..... 72

9. Former för premiering inom krigsinvalidarbetet.....73
Former för premiering inom Krigsinvalidernas Brödraförbund..... 73
Former för premiering inom Krigsinvalidernas Traditionsförening..... 78

10. Var kan jag få ytterligare information?.....79

11. Bilagor..... 80
Krigsinvalidernas Brödraförbunds centralkansli..... 80
Krigsinvalidernas Brödraförenings distriktsföreningar..... 81
Krigsinvalidernas Brödraförbunds Assistentverksamhet..... 84
Krigsinvalidernas Brödraförbunds förtroendepräster..... 86
Krigsinvalidernas Traditionsförening..... 87
Centralförbundets för arbetet bland åldringar reparationsrådgivare..... 89

Värderade stödande medlem – Du behövs

Krigsinvaliderna är vana att lita på sitt Brödraförbund. I årtionden har Krigsinvalidernas Brödraförbund varit en effektiv intresse- och serviceorganisation. Brödraförbundet har gett råd och stöd i många olika slags frågor. Förbundet har på ett kännbart sätt vad gäller ekonomin gett hjälp till krigsinvaliderna samt till deras makor och änkor. Förbundet har som brödraorganisation för sina medlemmar inneburit ett mångsidigt kamratstöd. Den övervägande delen av förbundets verksamhet har skett på lokalplanet dvs. inom krigsinvalidavdelningarna.

Krigsinvalidernas motto har alltid varit ”en broder överger man inte”. Åldern hos oss krigsinvalider och makamedlemmar är redan mycket hög. Många av dem som tidigare hjälpt andra är nu själva i behov av hjälp. För att avdelningarna fortsättningsvis skall kunna hjälpa sina medlemmar på ett effektivt sätt behöver vi få med i verksamheten ett stort antal stödande medlemmar som vill ta ansvar och är yngre än vi.

Arbetet bland krigsinvaliderna ger möjlighet att få bekanta sig med intressanta människor. Nu föreligger kanske en sista möjlighet att lära känna oss krigsinvalider och våra makor, som i årtionden har orkat vandra vid vår sida och ge oss stöd.

Principerna för Krigsinvalidernas Brödraförbunds verksamhet har varit desamma i över 70 år och kommer att förbli desamma också så länge förbundets verksamhet pågår. Föreliggande skrift är avsedd att för dem som kommer med i verksamheten berätta om Brödraförbundets enastående arbete samt om verksamhetens olika former och hur densamma anpassas till medlemskårens förändrade behov.

Du är hjärtligt välkommen med att göra din insats i detta arbete. Tillsammans kan vi trygga livets afton för krigsinvaliderna och makamedlemmarna.

Toivo Sundqvist
Krigsinvalid
Vice ordförande i Krigsinvalidernas Brödraförbunds
förbundsfullmäktige

1. Stödande medlemskap

KRIGSINVALIDERNA

I vinter- och fortsättningskriget och i kriget i Lappland sårades varaktigt ca 96 000 soldater. Av dem är ca 6 000 vid liv (2013). Krigsinvaliderna har varit tvungna att anpassa sig till skadorna, men de behöver hjälp. Och det särskilt nu, när deras medelålder snart är 90 år.

Krigsinvalidernas skadegrad är i medeltal 30 procent. Det kan t.ex. innebära amputerat fotblad, en medelgrav hjärnskada eller svår hörselskada. För dem som är väldigt gravt handikappade är skadegraden 100 procent. Sådana är bl.a. de som blivit blinda i kriget, dubbelamputerade eller svårt sårade i huvud eller inre organ. I deras liv känns krigets lidanden fortfarande av.

Krigsinvalidernas Brödraförbund är krigsinvalidernas egen år 1940 grundade organisation.

Våra krigs veteraner

Alla män och kvinnor som har tjänstgjort vid fronten kallas veteraner från våra krig. Hela 96 procent av krigsinvaliderna är veteraner från våra krig. Resterande 4 procent utgörs av civila, som fått sina skador t.ex. vid bombardemang.

Utöver Krigsinvalidernas Brödraförbund har det funnits i Finland tre övriga veteranorganisationer som drivit våra krigsveteraners sak. Två av dem år 1957 grundade Finlands Krigsveteranförbund och år 1964 grundade Frontveteranförbundet fortsätter sin verksamhet. Frontkvinnornas förbund (Rintamanaisten Liitto) som grundades år 1980 upphörde med verksamheten i mars 2013. Största delen av förbundets medlemmar har anslutit sig till andra veteranorganisationer.

Hurudana är då de egentliga medlemmarna?

När du träffar en krigsinvalid, träffar du förmodligen en som stridit i främsta linjen. Största delen av dem som varaktigt sårats i krigen är sådana som tjänstgjorde vid fronten.

Även om hög ålder och vapenbroderskap förenar medlemskåren, bör man komma ihåg att varje enskild medlem är en individ. Han/hon har sina egna åsikter, sin livshistoria och livsmiljö. Krigsinvaliderna förenas ofta av krigstjänst och att man sårats i tjänsten, men det civila livet kan omfatta allt från fängelse till generaldirektörs tjänst. Åldrandet förändrar inte i lika hög utsträckning personligheten som det förändrar biologiska och fysiska egenskaper. Mången krigsinvalid och makamedlem konstaterar också att till det inre sett är han/hon fortfarande ung.

Krigsinvaliderna har vant sig vid att närma sig sin egen brödraorganisation utan stora åthävor. Krigsinvalidernas Brödraförbunds egen lokalförening dvs. avdelning har varit till hjälp i alla slags frågor så att man gett råd och också ekonomiskt stöd. I tiden växte förtroendet för Brödraförbundet fram genom att krigsinvaliden där vis-

Vårdare av de förlamade

I november år 1943 sårades Gunnar Kotiranta vid Maaselkä på Näset. Maskingevärsmannen utförde återstoden av sin krigstjänst som sjukhusets fältväbel och vårdade de förlamade.

- I vårt liv hade vi vant oss vid hårt arbete och hårda strapatser, minns han.

Redan innan krigen arbetade Gunnar som springpojke vid bomullsfabriken i Björneborg. Senare avancerade han till praktikant och gick slutligen i pension som arbetsledare.

Gunnar har alltid tyckt om att göra frivilliga insatser. Han kommer väl ihåg åren när Björneborgs krigsinvalider sammanställde resultaten av pappersinsamlingen för att få ihop pengar till servicearbetet.

- Det kom in tusentals ton med papper. Det blev ett hiskeligt jobb att sortera det hela.

Den över 90-årige pigge och företagsamme mannen visar gärna upp fotografier som tagits under gångna år. Han kommer väl ihåg berättelserna från krigstiden. Däremot saknar han numera någon att minnas tillsammans med.

ste sig kunna träffa en olycksbroder. Organisationen gav kamratstöd redan innan begreppet hade etablerats i vårt språk.

En ny situation har uppstått för krigsinvaliderna, när en stödande medlem som är yngre än de själva är med vid skötseln av avdelningens ärenden. Ändå är det livets lag att det gäller att anpassa sig till förändrade förhållanden och förtroendet kan växa fram via praktiska erfarenheter. Det viktigaste är att man på allvar sätter sig in i krigsinvalidens frågor och tillsammans med honom finner lösningarna. I nuläget är de yngre med i de flesta krigsinvalidavdelningarna på förtroendeposter och har hand om det praktiska arbetet.

Krigsinvalidernas makor och änkor

Av krigsinvaliderna är det 89 procent som ingick äktenskap. Att ingå äktenskap med en svårt handikappad krigsinvalid fordrade av makan stort mod. Kvinnorna ingav männen mod och räddade många av dem från depression. Krigsinvalidens viktigaste stödperson har varit en maka som skött om sin handikappade man under årtionden.

Många av dem erinrar sig att åren varit mentalt och fysiskt tunga, men givande. Ibland var det också så att det var makan som försörjde sin familj. Damsektionen inom krigsinvalidavdelningen har erbjudit makorna åtminstone vad det gäller det mentala en motsvarande hjälp från olyckskamrater som avdelningen varit det för männen.

Makamedlemskapet förverkligades inom Krigsinvalidernas Brödraförbund först år 2004. Inom Brödraförbundet finns det ca 12 500 makamedlemmar (2013).

STÖDANDE MEDLEMMAR

Personer i alla åldrar intresserade av krigsinvaliderna samt deras makor och änkor är välkomna med som stödande medlem. Gemensamt för stödande medlemmar är viljan att hjälpa. Ett stödande medlemskap erbjuder ett enastående tillfälle att lära känna män och kvinnor som upplevt kriget. För många av dem innebär en stödande medlem ljus i livet afton.

Att vara med i verksamheten som stödande medlem ger också den stödande mycket. Många anser att det bästa med verksamheten är det goda humöret. Man har också konstaterat att de aktiva frivilliga har varit mera nöjda med sitt liv, lyckligare, och upplevt sig vara friskare och leva längre än medlemmar i en jämförelsegrupp.

I bästa fall har en stödande medlem på sitt ansvar några krigsinvalider och makamedlemmar, med vilka han/hon håller kontakt.

Arbetet som stödande medlem är mångsidigt

En stödande medlem kan ha många olika uppgifter. En del vill fungera som vän, en del hjälper till med att arrangera olika tillställningar, en del är duktiga på förvaltningsfrågor och en del fungerar t.ex. som ansvarig för avdelningens fana. När det gäller att hitta ett eget sätt att hjälpa lönar det sig att tänka igenom vilka de egna starka sidorna är.

Vad kan jag göra som stödande medlem?

- *Göra hembesök; samtala, fråga hur det står till, se på foton*
- *Små hemarbeten; byta en lampa eller batteriet i brandalarmet, spänna fast ett stolsben, skotta snö*
- *Ordna tillställningar; de praktiska arrangemangen, transporthjälp, genomförande av programmet, musik*
- *Hjälpa den egna avdelningen; möten, bära fanan, nedläggning av krans, fungera som förtroendeperson, skriva notiser i tidningarna*
- *Delta i insamlingar*

Ett tillräckligt antal stödande medlemmar garanterar att verksamheten inte blir en börda. Många saker kan man också sköta om kollektivt. Det är t.ex. trevligare och lättare att tillsammans anordna en programkväll.

PRINCIPER FÖR DEN SOM ÄR VERKSAM SOM STÖDANDE MEDLEM

Stödande medlemskap innebär frivilligverksamhet. Det handlar om ett arbete som utförs till godo för krigsinvaliderna, deras makor och änkor samt för Krigsinvalidernas Brödraförbund.
Centralförbundet för Social- och hälsoskydd r.f. har definierat frivilligverksamheten på följande sätt:

En verksamhet som utförs till godo för enskilda människor och samfund och för vilken man inte får någon ersättning i pengar, en verksamhet som utförs utan tvång och som man inte anser vara en förpliktelse gentemot familjen eller släkten.

Den viktigaste egenskap en stödande medlem har är att han/hon har rätt motiv. Viljan att hjälpa förenar största delen av Brödraförbundets frivilliga. En stödande medlem är bunden av de etiska principerna för frivilligarbetet.

Förbundenhet

Arbetet som stödande medlem utförs av egen fri vilja. Den stödande medlemmen får definiera hur mycket tid han/hon använder för arbetet. Medlemmen har också rätt att avsluta det stödande medlemskapet, om han/hon så vill. Man litar på den stödande medlemmen och medlemmen äger fullfölja de frågor han/hon lovat ta sig an.

Tillsammans med medlemmen kan man överenskomma om hur mycket och hur

ofta man träffas. På så sätt uppkommer det inga onödiga förväntningar eller besvikelser.

Det egna livet i balans

En förutsättning för att man kan ställa upp som frivillig är att det egna livet befinner sig i balans. Människan är benägen att hjälpa andra i ett läge där hon i verkligheten själv skulle vara i behov av hjälp. Då är faran den att man i alltför stor utsträckning går in i arbetet som stödande medlem, så att det småningom tar alla krafter. Det är viktigt att lyssna till sig själv; visst är det väl så att jag mår bra och har tid på riktigt?

Tystnadsplikt

De som utför frivilligt arbete är satta under tystnadsplikt. Den som är frivillig bör respektera de uppgifter han/hon får i arbetet, och dessa bör inte spridas till utomstående. Frågor rörande en åldring får med dennes medgivande meddelas t.ex. distriktets verksamhetsledare. Tystnadsplikten upphör inte fast arbetet som frivillig skulle ta slut.

Oavlönat arbete

Arbetet som stödande medlem görs inte mot ekonomisk ersättning och stödande medlem har inte rätt att ta emot pengar som lön för sitt arbete. Man kan vid behov betala skäliga omkostnader som verksamheten föranlett.

Man är inte professionell

För att vara verksam som stödande medlem räcker det med att ha en vanlig människas kunskap och färdighet. Det arbete en stödande medlem utför ersätter inte yrkesarbete. En stödande medlem får inte heller åta sig att sköta uppgifter som hör professionella till.

En stödande medlem har en egen viktig roll i en åldrings liv. Målet är att sträva till ett funktionellt samarbete med professionella, anhöriga och åldringens vänner.

En verksamhet som sker på den hjälpbehövandes villkor

Utgångspunkt för verksamheten som stödande medlem är tolerans, jämlikhet, opartiskhet samt religiös och politisk obundenhet. Arbetet bör utföras på åldringens villkor. Han/hon har en självbestämmanderätt som bör respekteras.

Rätt till stöd och styrning

Krigsinvalidernas Brödraförbund har ansvar för styrningen av sina stödande medlemmar och att ge hjälp i problemlägen. En stödande medlem kan i alla frågor vända sig till avdelningen eller distriktet.

Glädje i verksamheten

Meningen med stödande medlemskap är att skapa glädje och ge gott humör till dem som deltar. Det får inte bli ett tvång, utan avsikten med verksamheten är att den skall ge något både till åldringen och till den stödande medlemmen.

2. Krigsinvalidernas Brödraförbund

Krigsinvalidernas Brödraförbund är de krigsskadades service-, intresse- och brödraorganisation. Förbundets målsättning är att ha omsorg om krigsinvaliderna samt om deras makor och änkor.

Brödraförbundet strävar att utveckla den lagstadgade tryggheten vad gäller ersättningar och service samt ger råd till sina medlemmar i frågor som berör detta. Man stöder krigsinvalidernas hemmaboende på olika sätt. Distrikten och avdelningarna anordnar också andligt och övrigt program för sina medlemmar.

VARFÖR GRUNDADES KRIGSINVALIDERNAS BRÖDRAFÖRBUND?

Vem tar hand om vinterkrigets invalider?

Vinterkriget tog slut och medförde stränga fredsvillkor i mars 1940. Finland ockuperades ändå inte och inte heller behövde Finland uppleva de baltiska staternas öde följande sommar. Fienden hade åtminstone tillsvidare avvärjts. För ett litet land var förlusterna stora i form av stupade, sårade och dem som förlorat sina hem.

Under våren och sommaren började krigsinvaliderna återvända från vårdhemmen och krigssjukhusen till livet i det civila. Många var svårt handikappade utan en arm eller ett ben.

De skrämdes av en egen framtid som invalider. Före kriget hade de handikappade i allmänhet upplevts enbart som en börda för de friska och de hade skuffats undan i något hörn av kammaren, bort ur synhåll och levde endast på nåder. De ersättningar som staten betalade till de krigsskadade visade sig genast vara otillräckliga. Den unge soldatens framtid visade sig vara allt annat än ljus.

De krigsskadade från vinterkriget lämnades ändå inte ensamma med sina skador. Finländarna hade upplevt kriget som ett gemensamt försvarskrig mot en fiende som hotade landets självständighet. Vinterkrigets anda syntes på så sätt att man samfällt ville bära omsorg också om offren för kriget. Organisationen Lotta Svärd och Finlands Röda Kors var de första som hjälpte vinterkrigets krigsinvalider.

Det blev snart uppenbart att det fanns många som ville vara med och driva krigsinvalidernas sak. Organisationer som tog hand om frihetskrigets invalider och civila invalider samt många andra mindre välgörenhetsföreningar var beredda att åta sig att sköta krigsinvalidernas ärenden. Ändå beslöt vinterkrigets krigsinvalider att grunda en egen organisation, som skulle vara fri från de existerande organisationernas ideella och övriga bakgrund och till vilken alla krigsinvalider kunde ansluta sig som medlemmar.

Hos er själva bor den kraften…

Krigsinvaliderna ville inte leva sitt liv i beroende av andra människors ömkan. Samhället hade inte heller råd att försörja en sådan stor skara arbetsföra människor. Krigsinvaliderna ville själva tillsammans och kollektivt sköta sina egna ärenden. De visste själva bäst hur de kunde bli hjälpta. Härvidlag sporrades de av marskalk C.G. Mannerheim, som vid Krigsinvalidernas Brödraförbunds grundande möte den 18 augusti 1940 talade till krigsinvaliderna:

För var och en av er liksom också för hela samhället är det viktigaste nu att på nytt börja bygga upp ert liv, som för var och en av er har blivit svårt, och kanske för många av er alldeles i grunden förändrats på grund av era svåra fysiska skador. Betänk ändå, att hos er själva i ert inre bor den kraft som hjälper er framåt, och att ni inte utan personlig stark vilja och initiativkraft kommer till ett gott resultat ens med hjälp av ett stort utifrån kommande stöd.

Så har alltid den egna aktiviteten varit en central angelägenhet i servicen av de finländska krigsinvaliderna.

Krigsinvalidernas Brödraförbunds grundande möte i Jyväskylä 18.8.1940.
Vid mötet höll marskalk Mannerheim ett sporrande tal till krigsinvaliderna.

BRÖDRAORGANISATIONEN

De mindre skadade hjälpte sina bröder

Vid fronten hade uttrycket blivit bekant ”en broder överger man inte”. En sårad vapenbroder hämtade man mellan frontlinjerna även om det fanns risk att man själv sårades. Samma princip tillämpades efter att Brödraförbundet grundats, när lättare sårade och redan nästan helt tillfrisknade vapenbröder började sköta gemensamma och särskilt de svårt sårades ärenden.
De gravt handikappade, som ännu låg på krigssjukhusen eller just hade hemförlovats därifrån, hade inte kraft till detta.

Två veckor innan Krigsinvalidernas Brödraförbund kom till grundades Finlands Vapenbröders Förbund, som till en början ville åta sig att också sköta om krigsinvalidservicen. Båda dessa organisationer hade i långt samma ideella bakgrund, att de forna vapenbröderna skulle stöda varandra och att upprätthålla den fosterländska andan. Krigsinvalidernas Brödraförbund var ändå utöver detta samtidigt också en handikapporganisation och på så sätt tydligare en serviceorganisation. Det var kanske denna skillnad som gjorde att Brödraförbundet med knapp nöd räddades år 1945 från övervakningskommissionens order om indragning.

Av krigsinvaliderna är 96 procent samtidigt veteraner (fyra procent är civila som blivit skadade på grund av kriget), men trots detta har krigsinvaliderna i första hand velat vara medlemmar av Brödraförbundet och utöver detta möjligen medlemmar i övriga veteranorganisationer. Krigsinvalidernas Brödraförbund har som en stark intresseorganisation väl förmått driva sin medlemskårs ärenden. Därför bör man vid sidan av omhuldandet av den gemensamma veterantraditionen också bevara krigsinvalidernas speciella arv.

Ett jämlikt förbund

Jämfört med Finlands Vapenbröders Förbund var Krigsinvalidernas Brödraförbund betonat en organisation som grundads av meniga i ledet. När vapenbrödraförbundets ledning bestod – visserligen med olika militärgrader representerade – av nationellt kända personer, bl.a. politiker, var de ledande personerna i Brödraförbundet med undantag av de ”av Marsken bestämda” ordförandena överste Matti Tiiainen och generallöjtnant Väinö Valve vanliga krigsinvalider. Grundandet av Brödraförbundet utgick från basnivån, när vinterkrigets krigsinvalider som rehabiliterades vid Runni badanstalt beslöt inrätta en s.k. interimistisk kommission som skulle förbereda grundandet av ett eget förbund.

Brödraförbundets medlemmar har från första början varit jämlika i all verksamhet förbundet utövat. Alla krigsinvalider, män och kvinnor, har möjlighet att ansluta sig som medlemmar och vara verksamma inom förbundet. I Brödraförbundet har rymts med de till sin ideella tankevärld mest olika människor, från yttersta höger till längst ute på vänsterkanten. Den samhälleliga positionen har inte haft någon betydelse. Alla som har behövt det har fått stöd, och att få stöd har inte varit beroende av avdelning eller dess geografiska position.

Energi på basnivå

Brödraförbundets jämlikhet syns också i att mycket snart efter förbundets grundande hade man förmått skapa åt det ett starkt nät av lokalavdelningar. Grundarna av förbundet förstod, att de inte skulle kunna ha hand om servicen av tusentals krigsinvalider på olika håll i landet utan lokala funktionärer. Det gällde att uppsöka dem ”som fått på pälsen”, som lätt drog sig tillbaka till hemmets lugna vrå för att ”slicka sina sår”. För att få fram den rätta hjälpen var personlig kontakt med krigsinvalidfamiljerna en förutsättning.

I själva verket har det egentliga krigsinvalidarbetet – service-, intresseorganisations- och brödraverksamheten – alltid utförts på avdelningsnivån, vilken inom Brödraförbundet har geografiskt varit nästan heltäckande. Kännedomen om krigsinvalidernas behov har funnits hos avdelningens funktionärer. Inom Krigsinvalidernas Brödraförbund har denna kunskap förmedlats från lokalplanet till förbundets ledning och man har kunnat använda denna kunskap på bästa sätt bl.a. när det gällt att utveckla den lagstiftning som berör krigsinvaliderna.

En mångsidig verksamhet är Brödraförbundets styrka

Som en följd av Brödraförbundets omfattande nätverk av avdelningar har också verksamheten varit mångsidig. Det är väl bara fantasin som har satt någon gräns för den. Med lokal utgångspunkt har man bäst kunnat hjälpa krigsinvalidfamiljerna och anskaffa medel för deras service. Under fortsättningskriget och under åren efter krigen, när det rådde brist på allt, hittade sysslomännen inom krigsinvalidavdelningen på de mest varierande tillvägagångssätt när det gällde servicearbetet. Så skaffade man t.ex. cykeldäck till de benamputerade, man födde ”i hemlighet” upp kaniner i stadsbostädernas vindsutrymmen för att komplettera matkupongernas portioner, man odlade kollektivt potatis till avdelningens medlemmar och anordnade 1 maj- och andra festligheter för att anskaffa medel. Mångsidigheten i verksamheten har alltid varit en rikedom inom Brödraförbundet.

Trots styrkan och mångsidigheten på det lokala planet har Brödraförbundet ändå alltid samtidigt varit en organisation som haft en fast ledning på topplanet. Redan under de inledande åren cirkulerade förbundets reseinspektörer i avdelningarna och övervakade, att det särskilt vad gällde understödsverksamheten inte uppstod några missbruk. Förbundet hade gett klara och stränga direktiv gällande utdelande av grund- och tillfälliga understöd. Avdelningarna ägde att hålla sig till dessa direktiv och likaså till direktiv som hade med förbundets övriga verksamhet att göra. Denna disciplin gjorde att förbundet var en stark och pålitlig aktör. Vid fördelandet av understöd kunde förbundets nationella ledning också föra ”lokal politik” genom att i krigsinvalidavdelningarna i Södra och Västra Finlands rikare områden samla medel för servicearbete i avdelningarna i Östra och Norra Finland.

Principerna har kvarstått i 70 år

Brödraförbundets grundläggande principer har bevarats i årtionden i förbundet och i dess distrikt och avdelningar. De har preciserats och kompletterats under årens lopp,

men de är fortsättningsvis desamma. De har skapat ett förbund, där det råder en exceptionellt stark anda av samhörighet. Det finns knappast en liknande värdegrund hos någon annan organisation. Därför är det viktigt att denna värdegrund och dessa verksamhetsprinciper bevaras fortsättningsvis nu när till förbundet mera än tidigare yngre stödande medlemmar ansluter sig.

Krigsinvalidernas Brödraförbund har ända från början varit en service-, intresse- och brödraorganisation. Gällande dessa tre uppgifter betonades under kriget och under de närmast följande åren servicearbetet bland krigsinvaliderna och deras familjer. Med servicearbete förstod man inom Krigsinvalidernas Brödraförbund en synnerligen mångsidig och heltäckande verksamhet, och den hade inte enbart med medlemskriteriet – krigsskadan – att göra.

Affischkampanjerna var en viktig del i synliggörandet av höstinsamlingen. Krigsinvalidaffischer år 1947 i närheten av riksdagshuset.

EN EFFEKTIV SERVICEORGANISATION

Krigsinvalidernas arbetsservice

Efter vinterkriget var utgångspunkten den att man med hjälp av arbetsservice anordnade också för den som var gravt handikappad ett regelbundet arbete som lämpade sig för honom. Finlands Röda Kors, kvinnornas landsförsvarsorganisation Lotta Svärd och Finlands Civil- och värnpliktsinvaliders Förbund började genast efter vinterkriget anordna yrkeskurser för de gravt handikappade. Som en central aktör när det gällde att arrangera yrkeskurser var från början av slutet på år 1942 Invalidstiftelsen, som påbörjat sin verksamhet i Helsingfors i Brunakärr. Efter sitt grundande tog Krigsinvalidernas Brödraförbund på sig huvudansvaret för yrkeskurserna, tills ansvaret överfördes på staten i enlighet med 1942 års lag gällande krigsinvalidernas arbetsservice. Arbetsservicen utvecklades till att utgöra en väsentlig del av ersättningssystemet för krigsskador.

För att arbetsservicen skulle lyckas krävdes det att också krigsinvaliderna själva förband sig till målsättningen. Att bli handikappad hade för många krigsinvalider inneburit att tilltron till de egna möjligheterna hade försvunnit. Också osäkerheten vad gällde möjligheten att bli frisk och bekymmer rörande familjens framtid tyngde sinnet. En viktig uppgift för krigsinvalidernas egen organisation var att sporra sina medlemmar och få dem att förstå arbetets betydelse inte endast för dem själva utan för hela samhället. En order som getts ovanifrån skulle inte ha haft någon effekt på dessa frontmän. En av Krigsinvalidernas Brödraförbunds största prestationer var att förbundet hos sin medlemskår lyckades inprägla tanken ”Vi återvänder till arbetslivet”.

Arbetsservicen började redan på krigssjukhusen och konvalescenthemmen i form av pysselarbete och fortsatte som en yrkeskursverksamhet. Krigsinvalidavdelningarna hade en viktig uppgift inom arbetsservicen, eftersom informationen om yrkeskurserna spreds till krigsinvaliderna via dem. Avdelningarna uppmuntrade, rentav nästan tvingade sina medlemmar, att gå på kurs och lovade att samtidigt ha omsorg om familjens utkomst. För de gravt handikappade erbjöds yrkesutbildning, en allmän skolning, hjälp med råvaru- och redskapstillgång samt utplacering i arbetslivet. Man strävade till att via fortsättnings- och kompletteringsutbildning i första hand placera krigsinvaliden på hans tidigare arbetsplats. Om en återvändo till det gamla yrket inte var möjlig, dirigerades krigsinvaliden till ett helt och hållet nytt yrke. Under åren 1940–1955 fick nästan 10 000 krigsinvalider yrkesutbildning.

Distrikten sattes att stöda arbetet

När arbetets mängd ökades gällde det för Krigsinvalidernas Brödraförbund att också förstärka sin regionala organisation. Förbundet hade redan år 1942 skapat ett nätverk av ombudsmän. Uppgiften för ombudsmannadistrikten (35 distrikt) var att handleda, ge råd och övervaka underavdelningarna. Men när det gällde förbundets basnivå krävdes det ändå en ännu mera fast regional organisation, varför man hösten 1944 och våren 1945 grundade 18 registrerade distriktsföreningar närmast i enlighet med landskapsgränserna. Varje distrikt har en ansvarig distriktsstyrelse, till vilken årsmö-

Modiga förälskade

År 1942 slog en projektil på Näset ner alldeles nära Elo Koivumäki. På sjukhuset grävde man ur ena örat fram lera och mull, men den tjugoåriga mannens hörsel hade redan tagit skada.

Men sin kommande makes 20 procentiga skada skrämde inte Anneli, som tjänstgjort som lotta. Båda hade just blivit änka och änkling, när Elo steg in som kund till Anneli på skattebyrån.

- Snart blev det så att jag frågade huruvida jag kunde ringa också annan tid än när jag hade mitt ärende, småler Elo.

Paret som trivs hemma bekymrar sig numera endast för sysslor som hur orka räfsa löv och hur byta gardiner. De klarar ännu av att köra bil, men de får hjälp med att städa och laga mat.

- I framtiden måste vi nog avstå från bilen, och då kan en stödande medlem köra oss till matsalen, planerar Elo.

- Även om vi är till åren komna, är konditionen ännu rätt tillfredsställande. Men dagarna ser olika ut – en dag är bättre än den andra, fortsätter Anneli.

tet utser medlemmar enligt avdelningarnas förslag. Som verkställande organ fungerar distriktsbyrån, som leds av en verksamhetsledare (fram till år 1952 distriktssekreterare). Till distriktets viktigaste uppgifter hörde och hör fortfarande att stöda avdelningarnas service- och föreningsverksamhet samt att för förbundets egna medlemmar och den stora allmänheten informera om vad som är på gång. Den nittonde distriktsföreningen inom förbundet är distriktet i Sverige.

Servicearbetet på basnivå

Krigsinvalidernas Brödraförbunds servicearbete skedde och sker fortfarande på dess basnivå, i avdelningarna. För detta arbete uppställde förbundet tydliga ramar och övervakade också noggrant att dessa efterföljdes. På detta sätt ville man få krigsinvaliderna på en jämställd basis i de olika avdelningarna.

På förbundets hedersordförande marskalk Mannerheims förslag delade man i Brödraförbundet in serviceunderstöden i två grupper: grundunderstöd och tillfälliga understöd. Mannerheim rekommenderade i många sammanhang grundunderstöden, med vilka man med en gång försökte försätta krigsinvalidfamiljens ekonomi i skick. Genom att ge ett mera kännbart penningunderstöd t.ex. för inköp av hemman eller jord, för uppförande av ett hem eller för anskaffande av arbetsredskap hoppades man att familjen i framtiden skulle självständigt få sitt uppehälle. Till en början sände man in krigsinvalidernas anhållan om understöd direkt till förbundet och sedan via distriktsbyrån från avdelningarna till förbundets centralkansli, som fattade beslut om och också betalade ut understöden – via avdelningarna och under deras övervakning.

Förbundets ledning uppmanade på Mannerheims rekommendation till att undvika tillfälliga understöd. Men på grund av tvingande behov måste underavdelningarna ändå bevilja sådana ganska ofta. I enlighet med namnet gavs dessa för tillfälliga behov, bland annat som sjuk-, arbetslöshets- och begravningsunderstöd.

Tillfälliga understöd beviljades närmast endast av avdelningarna. Knappheten på finansiella medel hindrade en del avdelningar från att i tillräcklig omfattning bära omsorg om hjälpbehövande krigsinvalidfamiljer. Distrikten hjälpte dessa fattigaste avdelningar genom att bevilja dem medel att utdela tillfälliga understöd.

Tillfälliga understöd har i avdelningarna beviljats ända till senaste år. Likaså har man beviljat grundunderstöd, vilkas karaktär naturligtvis har förändrats i och med att bildandet av familj och anskaffandet av ett yrke redan för länge sedan ligger bakom. Under 1960- och 1970-talen anhöll man om grundunderstöd som delbetalning bl.a. för anskaffandet av bostadsaktier, för grundreparation av byggnader, för elektrifiering, vattenlednings- och avloppsarbeten, anskaffning av lantbruksmaskiner och husdjur. Behovet av en sådan hjälp började i slutet av 1970-talet märkbart avta och mängden av understöd började minska. År 1980 överförde Brödraförbundet beviljandet av grundunderstöd helt och hållet på distrikten. Karaktären av grundunderstöd förändrades allt eftersom krigsinvaliderna blev äldre, och från och med 1980-talet har understödet i stor utsträckning beviljats för finansiering av förändringsarbeten på bostaden vilket underlättat möjligheten att ännu klara sig hemma och för exceptionella sjukdomskostnader.

Medel för servicearbetet

Den lokala krigsinvalidavdelningens möjligheter att utföra servicearbete för sina medlemmar var beroende av avdelningens ekonomiska resurser. Under krigen fick man i huvudsak medel som donationer, men efter krigen gällde det att starta en egen självständig medelanskaffning. Beträffande detta arbete har återigen Krigsinvalidernas Brödraförbunds initiativförmåga på lokalplanet kommit väl fram. Mångsidigheten vad gäller former för medelanskaffning återspeglas i den uppslagsrikedom avdelningarnas aktivister uppvisat.

Krigsinvalidavdelningarna och deras damsektioner har haft många slags medelanskaffningskampanjer som t.ex. midsommarflicktävlingar, 1 maj- och nyårsfester, soaréer, danstillfällen, lotterier, arrangerandet av idrottstävlingar, broinsamlingar, modeuppvisningar, insamlingar av skrot och papper och tjänstgöring i teaterns garderob. Olympiaåret 1952 reste Miss Universum Armi Kuusela omkring i landet och deltog i sommarfester, som arrangerades till hennes ära men också för att stöda krigsinvalidarbetet.

Olika former av affärsverksamhet har också varit talrika: kiosk, dansbana, (sommar) restaurang, (sommar)kafé, arbetsplatsmatsal, campingplats, tvätteri, skoreparation, glassfabrik, läskedrycksfabrik, busstation, snickeri- och spånfabrik, bilreparationsverkstad, yllespinneri, bowlinghall, servicestation, madrassfabrik, blomsterhandel, reseservice, cykelreparationsverkstad, klädaffär för barn, bastu, barberaraffär, hotell, biljettjänst, skjutbana, minigolf, parkeringsinrättning osv.

Men man lyckades inte alltid med affärsverksamheten och en avdelnings affärsföretag kunde gå i konkurs trots grannavdelningarnas broderliga stöd. Också ett distrikt inom förbundet hamnade för ett antal årtionden sedan in i så svåra ekonomiska problem, att man på dess område blev tvungen att inrätta ett nytt krigsinvaliddistrikt.

Affärsverksamheten utövades alltså med varierande framgång. En del projekt tog slut på några år och andra åter tillförde avdelningen medel under årtionden. På 1980-talet blev det sällsynt att affärsverksamhet ägde rum i avdelningarna, men de sista affärsaktiviteterna inom avdelningarna tog slut först vid millennieskiftet.

För många avdelningar blev Krigsinvalidernas höstinsamling det viktigaste sättet för medelanskaffning. I och med att affärsverksamheten avtog blev höstinsamlingen också på nationell nivå den mest betydande inkomstkällan för avdelningarna. Avdelningarna har fått medel också från den riksomfattande De handikappades valinsamling (nuförtiden Pieni ele – En liten gest).

Inom Krigsinvalidernas Brödraförbund har man från första början eftersträvat också ekonomiskt sett en regional jämlikhet bland krigsinvaliderna. År 1944 vid grundandet av distrikten beslöt förbundsmötet samtidigt att grunda en utjämningsfond, till vilken de mera välbärgade avdelningarna och distrikten betalade in en utjämningssumma för servicen av de mera fattiga trakternas krigsinvalider. De regionala skillnaderna beaktades länge också gällande Krigsinvalidernas höstinsamling och nuförtiden när förbundet delar ut service- och understödsbidrag.

INTRESSEORGANISATION

Akademiker Matti Kuusi konstaterade i sitt festtal vid den första Nationella veterandagens huvudfest i Lahtis 27.4.1987:

Också jag tänker tala om veteranernas generation: om oss som var alltför små att effektivt delta i de rödas och slaktarnas vinterolympiad år 1918, men redan tillräckligt stora för att hinna med allra senast till kriget i Lappland.

Vi var det självständiga Finlands första unga generation, och vi visste det. Vi var de första, som berördes av den allmänna läroplikten, den allmänna värnplikten och torparbefrielsen. Någon gång kunde vi övermodigt utbrista till åldringarna, att hos oss kände man inte lukten av storfursten eller syntes den gammalfinska försiktigheten; gamle herr Paasikivi höll sedermera för oss en grundkurs i gammalfinsk försiktighet.

Ovanstående var ändå inte en heltäckande förklaring till veteranernas hemmabakgrund. Mångas föräldrar hade år 1918 velat stå utanför all tvedräkt och fortsätta sitt liv att försörja familjen och sköta de dagliga förpliktelserna.

Nästan varje finländare upplevde vinterkrigets utbrott som en stor orättvisa. Stormakten Sovjetunionen anföll sin lilla granne i avsikt att röva till sig grannens land och självständighet.

Den gemensamma striden i vinterkriget enade folket. Det långvariga fortsättningskriget gjorde männen slutligen bekanta med varandra. I en intervju i tidningen Krigsinvaliden berättade krigsinvaliden Seppo Jaakkola (KI 2/97):

Efter kriget var man vad gäller den manliga befolkningen bekanta med varandra på en alldeles ny nivå. När männen blev civila, fanns det vapenbröder i alla uppgifter och yrken i samhället. Om man hade litat på kamraten, när livet stod på spel, hur skulle då inte vara fallet under fredstid. Vårt uppbådssystem var lokalt förankrat, varför uttryckligen den närmaste omgivningens män hade blivit mycket bekanta med varandra.

Ingen partipolitik inom Brödraförbundet

Det var viktigt för krigsinvaliderna att deras eget förbund hölls i egna händer. Inte heller tålde man att någon liten klick fick möjlighet att fatta beslut om gemensamma ärenden. Sålunda fungerade ända fram till år 1972 som förbundets lagliga styrelse ett organ av det nutida fullmäktiges omfattning. Styrelsen med nio medlemmar fick ha hand om endast de löpande ärendena. Och det räckte till med rutinärenden; så sammanträdde styrelsen t.ex. år 1945 hela 52 gånger.

De enda icke-krigsinvalider som under de första åren hade inflytande i förbundets ärenden var hedersordförande Mannerheim samt förbundets andra ordförande Väinö Valve. Mannerheim tog bl.a. ställning till vilken typ av papper adresserna skulle ha och vilken ersättning som skulle utbetalas till dem som deltog i yrkeskurserna.

Som en samarbetsduglig organisation har Brödraförbundet fört underhandlingar gällande de praktiska arrangemangen av service bl.a. med olika myndigheter. Inom Brödraförbundet har man alltid insett, att tillämparna av lagarna har en stor faktisk

En grundlig ordförande

Hemmanets äldste son Heikki Hurri drog ut i kriget med avsikt att i sinom tid återvända som husbonde på gården. Fortsättningskriget tog ändå mannens högra hand. Heikki fick komma under fortsatt vård i Sverige, där man lyckades rädda den andra handen.

- Med humor och hårdhet gick det att härda ut, erkänner Heikki.

Satakundabon Heikki fick ta del av den för krigsinvaliderna avsedda kursen i ledarskap för skogsbruket. Att stämpla träd med tre fungerande finger visade sig ändå vara alltför svårt. Mannen studerade till skogstekniker och arbetade i tjänst inom affärslivet ända fram till pensioneringen.

Det systematiska arbetssätt som han lärt sig kom att bli en styrka också när det gällde Brödraförbundet verksamhet. Heikki fungerade som ordförande inom egen avdelning och tog förutom för sina bröder där också ansvar bl.a. för avdelningens egen dansbana.

inverkan på hur servicen i praktiken förverkligas. Som ett resultat av överläggningarna har det uppstått avtal, vars tillämpning har förutsatts också gällande förbundets medlemmar. Ändå har det i dessa situationer inte varit fråga om något kommenderande utifrån, eftersom förbundet vid överläggningarna har representerat sina medlemmar i avsikt att eftersträva enbart deras bästa.

Politiskt debatterande och kotterier var också välkända för krigsinvaliderna. Många krigsinvalider fick under åren efter kriget rentav politiken till yrke. Men ändå ville man inte i något fall ha partipolitiken med i det egna förbundet. Gällande denna fråga har det ända från de första åren funnits en uttrycklig bestämmelse i organisationens stadga. Ett ensidigt fasthållande vid någon eller några politiska gruppering-ar hade kunnat ge en förmån för stunden, men hade samtidigt delat upp den egna skaran. Man har velat bevara medlemmarnas förtroende för att Brödraförbundet är verksamt enbart till krigsinvalidernas bästa utan sidoavsikter.

Fullständigt har man ändå inte förmått stänga Krigsinvalidernas Brödraförbunds dörrar för politiken, utan några gånger på 1940- och 1950-talen återspeglades de allmänna samhälleliga stridsfrågorna också på Brödraförbundet. Dessa händelser förblev ändå sporadiska undantag. Det har aldrig inom Brödraförbundet förekommit någon organiserad politisk gruppverksamhet.

Brödraförbundet har i allmänhet strävat mot sina mål i första hand via representanter i respektive regeringspartier. Man har känt till att man nog från oppositionens håll kunde i riklig omfattning ha fått vänskap och sympati, men det skulle inte ha fört frågorna framåt.

En sådan förnuftig verksamhetslinjedragning har godkänts också av de beslutande instansernas medlemmar inom förbundet, vilkas understödda parti har stått i opposition.

Förtroendeuppgifterna omhänderhades av bröderna

Krigsinvalidernas förtroende för Krigsinvalidernas Brödraförbund förstärktes av att majoriteten av medlemmarna i förtroendeorganen fanns hos krigsinvaliderna själva såväl beträffande avdelningarna och distrikten som också på förbundsnivå.

I stadgarna fanns det i allmänhet en bestämmelse, att två tredjedelar av de förtroendevalda skulle vara sådana krigsinvalider, till vilka staten utbetalade livränta för krigsskadan dvs. enligt den tidens regler s.k. A-medlemmar. I praktiken var det så att helt utomstående personer ända fram till 1980-talet var mycket sällsynta inom alla förtroendemannaorgan.

Behovet att ta utomstående med i Brödraförbundet började öka redan i slutet av 1980-talet i och med att krigsinvaliderna åldrades. Brödraförbundet reagerade på tidens krav oändamålsenligt till en början. År 1988 ändrades förbundets stadgar samt distriktens och avdelningarnas modellstadgor så att man allmänt i dem förbjöd icke-krigsinvalider som medlemmar i förtroendemannaorganen. Man upptäckte snabbt att utvecklingen skett i orätt riktning. Från början av 1990-talet har man inom Brödraförbudet och medlemsföreningarna avlägsnat nästan alla begränsningar vad gäller utomståendes deltagande i förtroendeorganens verksamhet.

En lång tid var distriktens verksamhetsledare krigsinvalider

Också när det gällde att välja den avlönade personalen hade krigsinvaliderna länge företräde. Det var naturligt för medlemskåren att identifiera sig med en person, som också själv delade samma öde. Genom detta tillvägagångssätt kunde man samtidigt i någon mån främja medlemskårens sysselsättning.

Eftersom det i de flesta distrikt fanns endast en avlönad person, handlade det om en arbetsdryg uppgift. Ändå klarade sig också de gravt handikappade i allmänhet väl i denna uppgift. Den sista krigsinvaliden som verksamhetsledare gick i pension år 1992.

Man kunde också annars dra nytta av medlemskårens yrkeskunnighet. Det rådde länge brist på läkare som kände till krigsskador och var intresserade av att undersöka dem. I distrikten skapade man ett nätverk av s.k. förtroendeläkare. Många av förtroendeläkarna var också själva krigsinvalider. Det handlade om självständiga yrkesutövare, som hade rätt att ställa ut räkning för sina tjänster. Ändå förutsatte man, att arvodet åtminstone inte skulle ligga på en högre nivå än den allmänna nivån. Det var ofta fråga om vård av ersatt krigsskada eller undersökning, varför det i slutändan var staten som stod som betalare.

En del distrikt har länge haft förtroendejurister. Behovet av konsultation var särskilt stort när det gällde att tillämpa lagen om jordanskaffning. Sedermera gav Brödraförbundet råd gällande juridiska frågor i huvudsak endast i ärenden som gällde lagen om krigsskada. Distriktens verksamhetsledare utbildades att hjälpa till med dem. I alla krigsinvalidavdelningar fanns det dessutom en ombudsman eller en som var insatt i frågorna och hjälpte till åtminstone när det gällde de vanligaste ansökningsärendena. De mest krävande ärendena sköttes av förbundets jurister på centralkansliet. Vid krigsinvalidernas sjuk- och brödrahem har man från och med slutet av 1990-talet inrättat befattningar som servicerådgivare. I nuläget har dessa ett stort ansvar för att krigsinvaliderna också i praktiken får de ersättningar och tjänster de enligt lagen har rätt till.

Redan under kriget märkte man att behovet av andligt stöd till medlemskåren var stort. I distrikten utsåg man förtroendepräster. Många av dem var krigsinvalider och alla i praktiken veteraner. De fick i allmänhet sitt uppehälle genom att tjänstgöra i kyrkans olika uppgifter och arbetet bland krigsinvaliderna utfördes utan ersättning.

Yngre behövs

Krigsinvalidernas Brödraförbund har präglats av att vara krigsinvalidernas egen organisation.

Ända från början gjorde förbundet en klar boskillnad till den sedvanliga välgörenhet som funnits innan krigen, i vilken de som hade det väl ställt barmhärtighetsfullt hjälpte dem som var svagare.

För krigsinvaliderna har det varit viktigt, att brödraorganisationen inte används till annat än till att driva krigsinvalidernas sak. Man har velat hålla organisationen i egna händer. Nu inser krigsinvaliderna, att man i tillräcklig utsträckning behöver yngre stödande medlemmar med i verksamheten.

Viktigt är att de stödande medlemmarna känner till och förstår Brödraförbundets traditioner och värden. Dessa bör följas också under Krigsinvalidernas Brödraförbunds sista år.

DET ÄR INTE ÖVER

En avdelning inom krigsinvaliddistriktet i Satakunda hann redan på 1950-talet fatta beslut om att avsluta sin verksamhet, därför att ”krigsinvalidfrågan redan hade förts till sitt slut”. En på 1960-talet pensionerad kanslichef vid Socialministeriet skrev i sina memoarer, att Krigsinvalidernas Brödraförbund hade en aktiv verksamhet efter kriget, men sedermera har organisationens betydelse ”naturligt nog minskat”.

Det har varit svårt att spå om framtiden, men när det gäller verksamheten har man alltid fokuserat på de frågor som varit aktuella problem för medlemskåren. Brödraförbundets egna åtgärder har förändrat framtiden. Så kommer det säkert att vara också nu, om krigsinvaliderna får tillräckligt stöd av dem som är yngre. Också den sista krigsinvaliden bör som stöd få ha människor, som hjälper honom när han behöver det.

Institutioner behövdes genast

När försvarsmakten i slutet av år 1944 övergick till sin fredstida omfattning förändrades krigssjukhusen till krigsskadesjukhus som var underställda medicinalstyrelsen. Dessa sjukhus upphörde också de gradvis efter kriget. Ett brännande problem blev var man skulle placera de patienter i dem som behövde institutionell vård. I situationen efter kriget hade staten inte råd att inrätta de anstalter som behövdes. Också Finlands Röda Kors ville överföra ansvaret för de svårt handikappades vård på andra. I denna avsikt köpte förbundet en fastighet i Grankulla med namnet Bad Grankulla, vilken senare blev känd som Kauniala krigsinvalidsjukhus. Redan under krigstid hade man lovat Brödraförbundets representanter, att såvida förbundet anskaffar en serviceinstitution för krigsinvaliderna, sköter staten om dess driftskostnader.

Att ha hand om specialgruppers behov har alltid hört till förbundets befattningsbeskrivning. År 1948 grundade förbundet i Libelits en yrkeskurscentral för krigstuberkulossjuka, eftersom allmänna yrkeskurser på grund av sjukdomens karaktär och smittorisken inte var möjliga för de flesta av dem. Så småningom hade krigsinvaliderna redan avlagt sina kurser. Eftersom majoriteten av kursdeltagarna började vara civila tuberkulossjuka, sålde förbundet anläggningen år 1957 till Tuberkulosförbundet. Pengarna användes till inköp av Svedjeholmens rehabiliteringsanstalt i Helsingfors, där man inledde kurser i användning av proteser för amputerade krigsinvalider. I stor utsträckning är det ur dessa kurser som den nutida rehabiliteringen av krigsinvalider och veteraner småningom växte fram.

De krigsblindas särskilda behov krävde uppmärksamhet. De krigsblinda r.f. grundade med Brödraförbundets stöd i S:t Karins socken Tammirinne servicehem år 1946. Det var verksamt fram till år 1951. De krigsblindas rehabilitering fortsatte från 1960-talet ända fram till år 2010 i av FRK hyrda utrymmen i Myllyoja i Heinola. Brö-

draförbundet grundade år 1947 en skola för ledarhundar och den fortsätter sin verksamhet i stiftelseform, nu närmast som utbildningsplats för ledarhundar för blinda i det civila. År 1985 övergick skolan till De synskadades Centralförbund.

Undersökningen av hjärnskador och omvårdnaden av de hjärnskadade krävde speciella kunskaper. För dessa grundade förbundet i Helsingfors en vård- och forskningsanstalt. Också serviceinstitutionen i Valmula och arbetsserviceanstalten i Svedja betjänade särskilt de hjärnhandikappade.

Brödraförbundet fortsatte Förbundets för Frihetskrigets Invalider i S:t Michels landskommun belägna Kyyhkylä invalidhems verksamhet och byggde i dess närhet ett rehabiliteringssjukhus i början av 1970-talet.

De institutioner som Brödraförbundet äger har krävt ständig service och underhåll. För att kunna utvidga och modernisera Kauniala anordnades på 1970-talet en av Finlands under fredstid största penninginsamlingar, insamlingen ”Ett sjukhus åt de krigsskadade”. Till den nya flygel som färdigställdes anslöt man en vård- och forskningsinrättning för hjärnskador.

I huvudsak under 1980-talet byggde man i landet upp ett nätverk av 21 sjukhem. Dessa skapades för att tillfredsställa krigsinvalidernas ökande behov av anstaltsvård och rehabilitering. Till största delen svarade staten och Penningautomatföreningen för kostnaderna. Distrikten inom förbundet hade en central roll när det gällde att förverkliga flera av dessa byggnadsprojekt.

Utvecklandet av lagstiftningen

En enhetlig krigsskadelag stiftades år 1948. Enligt den fick man för samma skada samma livränta oberoende av yrke eller militärgrad. Denna princip motsvarade krigsinvalidernas vilja. Brödraförbundet hade redan tidigare fungerat som intresseorganisation, men efter att krigsskadelagen kommit till blev en av de centrala frågorna att vidareutveckla lagen. Länge hade kraven att höja de ersättningar som skulle utbetalas i pengar prioritet. Många krigsinvalider hade många barn och ersättningarna var små.

Vid sidan av de ersättningar som utbetalades i pengar stod ändå redan från första början förbättringsförslagen angående vården. Många former av ersättningar hade av statsekonomiska skäl till en början begränsats till att gälla endast dem som hade de gravaste skadorna. Vägen till utökningar har ofta varit lång.

År 1956 stadgade man att utbildningen i hur använda protes eller övriga hjälpmedel skulle ersättas, därför att en felaktig användning av proteser ledde till anslutande skador. Fyra år senare beviljade man de gravt handikappade rätt till årlig rehabilitering. Behovet av rehabilitering skulle härledas från krigsskada. År 1971 fick minst 30 procentiga krigsinvalider rätt till en årlig fyra veckor lång rehabilitering, även om behovet kunde härledas från annan än krigsskada. Rehabiliteringen av de lättare skadade på basis av annan än krigsskada inleddes år 1986 på så sätt att dessa hade rätt till en tre veckors rehabilitering vart fjärde år. År 1993 berättigades de till en två veckors rehabilitering vart annat år och fem år senare till motsvarande förmån årligen.
Minst 30 procentiga krigsinvalider fick år 1986 rätt att få kommunala öppenvårds-

tjänster på statens bekostnad. Procentgränsen har senare lindrats så att Statskontoret ersätter i dag minst 20 procentiga krigsinvaliders både kommunala och öppenvårdstjänster och institutionsvård vare sig det är fråga om periodisk eller långtidsvård. Institutionsvård kan också ges på krigsinvalidernas brödra- och sjukhem och i andra av Statskontoret godkända inrättningar.

Nya utmaningar

Inom krigsinvalidarbetet har man många gånger tänkt, att man redan har gjort allt som kan göras. Ändå lade man redan i slutet av 1970-talet märke till att det också gällde att trygga de krigsskadades vård på ålderdomen. Resultatet blev en mängd förnyelser, med vilka man stödde att krigsinvaliderna skulle kunna klara sig att bo hemma. En form av hjälp var att ersätta förändringsarbeten i bostaden på basis av krigsskadelagen. De åldrande krigsinvaliderna hade svårt med papperskriget och att få det praktiska arbetet utfört, varför man löste detta problem med PAF:s stöd via reparationsrådgivare inom landskapen. Även om man vid igångsättandet av verksamheten hade sina betänkligheter kring att reparationen av bostäderna inte längre var så aktuella för krigsinvaliderna, visade resultaten något helt annat. I allt som allt över 13 000 krigsinvalidbostäder har man under de två senaste årtiondena företagit omändringsarbeten.

Nya utmaningar för krigsinvalidarbetet har det också efter detta dykt upp ända fram till de senaste åren. Genom en fördomsfri inställning till dessa utmaningar har man vad gäller krigsinvalidservicen fått nya verksamhetsformer, som har underlättat krigsinvalidens åldersomvårdnad.

Till finkamningstillfällena i början av 1980-talet kallade man dem som blivit sårade i kriget, sådana som inte tidigare ansökt om ersättning. Bilden är från finkamningen i Vasa år 1982.

Utvecklingen åren 1980–2000

Denna prognos har inte blivit verklighet – i stor utsträckning tack vare Krigsinvalidernas Brödraförbunds verksamhet. Antalet krigsinvalider är för närvarande (år 2013) ca 6 000.Prognosen publicerades år 1980 i förbundets 40-årsjubileumsskrift.

Finkamning

Många krigsinvalider ansökte först i slutet av 1970-talet första gången om ersättningar för sina skador. Inom Brödraförbundet lade man märke till att många var ovetande om sina rättigheter. Man beslöt att påbörja en omfattande informations- och rådgivningskampanj. I de runtom i landet arrangerade många tiotal rådgivningstillfällena deltog i början av 1980-talet över tiotusen i kriget sårade, som inte hade ansökt om ersättning för sina krigsskador. Dessutom satte denna ”finkamningskampanj” igång många, vars ärenden blev omskötta redan innan tillfällena eller efter dem. Av de anhängig gjorda ärendena var det 85–88 procent som ledde till ett positivt livräntebeslut. I huvudsak var de nya krigsinvaliderna sådana som hade lindriga skador och deras medelålder var lägre än hos de övriga krigsinvaliderna.

Intressebevakningen var länge en central del av verksamheten på förbundsnivå, även om initiativen gällande förnyelse av krigsskadelagen ofta kom från marknivå dvs. från avdelningarna. Förbundsmötet och förbundsfullmäktige fastställde de målsättningar man ville uppnå.

Man ansåg det vara viktigt att budskapet till landets beslutsfattare kring behovet att utveckla lagstiftningen var enhälligt. I detta avseende innebar år 1986 en förändring. Såsom ovan redan omnämndes bestämde man år 1986 att staten skulle ersätta de kommunala öppen service- och anstaltstjänsterna inom social- och hälsovården, så att kommunerna för dem som en huvudregel skulle få ersättning av staten för alla sina omkostnader och krigsinvaliderna således inte erlägga några avgifter. Detta krävde att man strävade att påverka varje enskild kommun. Från centralkansliets håll kan man sköta om informationen, men det är omöjligt att från centralt håll sköta om

Vad förväntar sig åldringarna av en stödande medlem?

- *Samtalspartner, lyssnare, närvaro*
- *Hjälp med att kunna ta sig fram, sällskap för utevistelse*
- *Att göra saker tillsammans och syssla med någon hobby*

Vad ger en verksamhet som frivillig?

- *Ett gott humör*
- *En ny hobby*
- *Glädjen att kunna hjälpa*
- *Innehåll i livet*
- *Vänner*
- *Kännedom om ortens och människornas historia*
- *Erfarenheten av att man är en viktig och väntad gäst*
- *Möjlighet att få lära sig någonting nytt*
- *Att tillägna sig tyst kunskap*
- *Intressanta diskussioner*

kontakter som har att göra med kommunernas beslutsfattning. Här fick distrikten och avdelningarna en viktig uppgift. Det tog tid i varierande grad innan man i avdelningarna förstod de möjligheter som den nya lagstiftningen erbjöd. I detta nu kan man utan att överdriva konstatera: ”Om man har försummat att påverka kommunerna, har krigsinvalidavdelningen/distriktet inte skött sina uppgifter.” Antalet ersättningar som kommunerna fått för servicen av krigsinvaliderna är i detta nu redan större än summan av den livränta med tillägg som utbetalas till krigsinvaliderna.

Assistentverksamheten har från år 1998 varit en central form av förbundets servicearbete, med vilken man har kunnat stöda krigsinvalidernas möjligheter att kunna bo hemma. Överallt finns ändå inte denna verksamhet och där den finns skulle man behöva den ännu oftare.

Målsättningen

Krigsinvalidernas Brödraförbunds målsättning har förändrats i och med medlemskårens tilltagande ålder. Lagstiftningsmässigt sett har i synnerhet med början på 1980-talet tyngdpunkten kommit att ligga vid de lättare skadades behov. Centralt i detta nu är ersättningarna för anstaltsvården och att få de kommunala social- och hälsovårdstjänsterna att utsträckas att omfatta alla krigsskadade. Man vill också åstadkomma en höjning av rehabiliteringsanslagen för makor och änkor. Över 14 000 makamedlemmar har kommit med i förbundet via en stadgeändring. Tiden kommer att utvisa hur detta påverkar målsättningarna.

I december år 2006 sålde förbundet Kauniala fastighet till Vanda stad med köpevillkor, enligt vilka krigsinvaliderna fortfarande i sjukhuset får den vård och den service de behöver. Svedjeholmens rehabiliteringsanstalt hade sålts redan tidigare och dess verksamhet överförts till Kauniala. Verksamheten vid Kyyhkylä rehabiliteringssjukhus förs vidare av Stiftelsen Kyyhkylä, där staden S:t Michel är med som Brödraförbundets kompanjon inom stiftelsen.

Också där har man tryggat krigsinvalidernas rätt till vård. På sätt och vis slöts cirkeln. De tillgångar som bundits i fastigheterna kan användas till övrig service för krigsinvaliderna.

Historien utvisar, att de utmaningar tiden ställer kräver en lösning. Arbetet fortsätter och stödande medlemmar behövs.

3. Verksamhet bland medlemmarna

ATT MÖTA EN KRIGSINVALID

Medlemskåren uppskattar sin brödraorganisation. Detta garanterar ett gott utgångsläge för en stödande medlem, han/hon må sedan tjänstgöra med vilken uppgift som helst.

Åldringarna väntar av en stödande medlem framför allt att han/hon är närvarande. Vårdpersonalen har ofta bråttom och det att någon har tid att lyssna och ställa frågor är synnerligen betydelsefullt. Att ge av sin tid visar att man värdesätter. Vid ett möte med en medlem är det han som bestämmer rytmen.

Inom Brödraförbundet har man vant sig vid att säga du och många gånger blir det också så att man redan vid första träffen lägger bort titlarna. Samtalet är terapi i vardagen. Man kan inleda ett samtal t.ex. med att ta upp dagens nyheter, genom att tillsammans läsa tidningen Krigsinvaliden eller så ser man tillsammans på gamla fotografier. Även om inte alla krigsinvalider, makor och änkor vill tala om krigen, berättar många av dem ändå gärna om gångna tider.

Ett leende kan man alltid kosta på sig att ge! Det skapar en första känsla av vänlighet. När man lyssnar till den andra berättar ett leende eller en nick om att du följer med vad den andra säger. En annan viktig sak är uppmuntran – man må sedan fundera kring att man skall till rehabilitering, gå ut eller ge sig iväg till läkaren. Det är alltid medlemmen som fattar besluten, men för den som är tveksam är ett stöd alltid välkommet.

Hur kommer jag igång?

Man kan inte besluta sig för att bli en vän genom en fingerknäppning. I praktiken är det så att man så småningom blir bekanta. Det lönar sig för en stödande medlem att bekanta sig med krigsinvaliderna, med makorna och med änkorna t.ex. på gemensamma samlingar. Det är många som först har bistått med transporthjälp eller hjälpt till med en liten syssla. Vid sidan om kan man då småprata och till sist kanske föreslå att man träffas på nytt.

Det kan vara lättare att bli bekanta om man gör någonting tillsammans. Mången åldring behöver hjälp med butiksbesök, med att kratta löv på gårdsplanen eller med att få en lampa bytt.

Kommunikation med en som hör dåligt

En hörselskada är en allmän skada som uppkommit under krigstid. Dessutom har mången krigsinvalids, makas och änkas hörsel börjat bli sämre i och med tilltagande ålder.

När du samtalar med en som har svårt att höra, fäst samtalspartnerns uppmärk-

Från blyg till aktiv

Maija och Johannes Aho såg en tidningsannons som berättade om stödande medlemskap och blev genast intresserade.

I tidningen Akaan Seutu fanns det en liten notis, där avdelningens ordförande berättade om stödande medlemskap. Tidningsnotisen fick det att genast säga klick, det stödande medlemskapet kändes som mitt eget sätt att kunna hjälpa, erinrar sig Maija.

I samma veva ringde Johannes upp avdelningens ordförande. Snart tog Toijala avdelnings sekreterare kontakt med paret och frågade vilket slag av arbete duon var intresserad av.

Vi sade genast, att vi gör allt vi bara kan!

Att komma igång var ändå ingenting som gick lätt.

Krigsinvaliderna verkade vara litet skygga för oss och vi för dem, minns Maija.

Vi visste inte riktigt vad vi skulle börja arbetet med. Det kändes inte naturligt att direkt ringa upp en krigsinvalid, fortsätter Johannes.

Johannes gick och presenterade sig vid ett styrelsemöte och berättade, att paret var berett att hjälpa till med allt man bara kunde. Och snart hittade man också de första uppgifterna; klockan på videon skulle ställas in på rätt tid och kärlskåpet repareras.

Det var där det började. Veteranerna talade sinsemellan, bud gick runt och nu får de samtal från alla håll i Toijala! gläder sig Maija.

samhet vid dig själv. Synkontakt är viktig, därför att den som har hörselproblem stöder den information han har fått via hörseln med att läsa på läpparna. Lämpliga sätt att fästa uppmärksamheten är t.ex. att vifta med händerna eller en lätt vidröring av den andres axel.

De ljud som omgivningen producerar gör det svårare för den som hör dåligt att kunna koncentrera sig. Stäng radion och utestäng också andra onödiga ljud. Tala tydligt och lugnt, men överartikulera inte. Ropa inte heller. Om det är möjligt, använd gester och miner för att åskådliggöra din sak.

Kom ändå ihåg, att alla äldre människor inte är sådana som hör dåligt. Koncentrera dig särskilt på kommunikationen endast i de fall där detta är nödvändigt.

EN ÅLDRINGS VÄLMÅENDE

En åldrande människas välmående påverkas av flera faktorer. Ett gott, eller ens tillfredsställande, fysiskt och psykiskt hälsotillstånd är viktigt. Åldringen längtar också efter givande sociala relationer. Tryggheten utökas genom ett skyddsnät, som han/hon kan vända sig till under svårare dagar.

Väsentlig är också känslan av att vara behövd. En åldring vill fortsättningsvis påverka sitt eget liv och sin omgivning. När man har kontroll över livet, bevarar man också ett balanserat sinnelag.

En stödande medlem kan svara mot flera behov i åldringens liv. Att bli bekanta kan medföra en ny glädjebringande människorelation, möjliggöra att man går med i en intressant hobby eller att den stödande medlemmen kan vara en del av nätet av kamratstöd. Tillsammans med en annan människa kan också åldringen må bättre!

De ålderstignas ensamhet

De ålderstigna människornas ensamhet är mycket allmän. Enligt en gallup Centralförbundet för arbete bland åldringar genomförde lider 39 % av de finländare som fyllt 75 år av ensamhet åtminstone ibland. 5 % av ålderstigna finländare lider kontinuerligt av ensamhet.

Ensamhet är människans egen erfarenhet av att han/hon inte har tillfredsställande människorelationer. Upplevelsen av ensamhet står alltid i proportion till individens egna förväntningar och på så vis kan en människa uppleva sig själv vara ensam och utanför även om hon är omgiven av andra människor. Åldringarna är benägna att uppleva ensamhet, därför att de upplever många förluster. Till ensamheten hör ofta makans död, sjukdom, förlust av vänner och att prestationsförmågan försvagas.

Den ensamhet som åldringarna upplever kan leda till att prestationsförmågan försvagas, till depression, en tilltagande användning av hälsovårdstjänster, intagning på anstaltsvård, dementering och förtida död.

En åldrande människa kan ha svårt att medge sig vara ensam. Det är lättare att säga, att man behöver t.ex. hjälp med att kunna röra sig. Ofta har en sådan begäran också att göra med behovet av närhet.

Andliga behov

Ju äldre en människa blir desto starkare växer sig det mentala och andlighetens område i människans erfarenhetsfält. Andligheten definieras som att fråga efter meningen och som människans lust att förstå sitt liv, sina närmaste och sin relation till existensen av någonting större. Även om detta inte skulle förmå ge svar, inger det hopp och det skapar en tillit inför det kommande.

Ofta tar sig andligheten uttryck i att man har ett behov av att försona sig med sig själv, med sina närmaste och med Gud. Hos åldringarna är det mången gång ett behov att skydda sig mot den hotande döden. Eftersom man inser att livet går mot sitt slut, vill man finna en helhet samt uppnå en upplevelse av tacksamhet och fullbordan.

Alla vill inte tala om trosfrågor och dessa skall man inte heller påtvinga krigsinvaliden, makan eller änkan. Om åldringen själv vill tala om dem, lönar det sig att stöda honom/henne i funderingarna och lösningarna. Det finns inga svar som är rätt. Det är viktigt att lyssna och acceptera. Vid behov kan man också ge kontaktuppgifterna till distriktets brödrapräst.

Att möta sorg

Till en åldrande människas liv hör många möten med sorgen. Åldringen har kunnat förlora sin livspartner och flera vänner. Också den egna döden kan fylla en med sorg.

Det finns inget sätt att möta den sörjande på som är det enda rätta. Mången upplever beröring vara tröstande – en lätt beröring av armbågen eller en kram kan kännas fint. Var inte rädd för tystnaden eller tårar. När du är närvarande utan brådska, är det tryggt för åldringen att gå igenom de känslor som föranleds av sorgen.

Till en början gör det ont att minnas. Att minnas har man ändå konstaterat att är ett bra sätt att bearbeta sorgen. Man kan gå igenom det levda livet t.ex. med hjälp av fotografier. Småningom förvandlas minnena till tillgångar.

Förlusten bör man godkänna och ge sorgen den tid den behöver, innan livet kan gå vidare. Det är viktigt att man håller kontakt med den sörjande. Man kan också be om hjälp av det egna distriktets präst eller av områdets sjukhuspräst.

Transport av en sårad sommaren 1944.

4. Det lagstadgat stödet

Det är inte meningen att en stödande medlem bör kunna och behärska krigsskadelagen och dess ersättningsformer i praktiken. I detta kapitel går man igenom frågor som har att göra med det lagstadgade stödet, men alltid vid behov lönar det sig att i dessa frågor vända sig till avdelningens sekreterare, till distriktets verksamhetsledare eller till sjukhemmets anställda för rådgivningsservicen.

KRIGSSKADELAGEN

I vilka fall ersätter man skador enligt krigsskadelagen?
Ersättning beviljas för skador som ådragits i krigs- eller motsvarande tjänstgöring och för de sjukdomar som förorsakats av kriget. Till civilpersoner beviljas ersättning endast för skador som direkt förorsakats av kriget (t.ex. offren för bombning).

Man kan fortsättningsvis ansöka om ersättning för krigsskada. Likaså kan en krigsinvalid, till vilken ersättning redan beviljats för en krigsskada, fortsättningsvis ansöka om ersättning för sådan skada eller sjukdom, för vilken han inte tidigare ansökt om ersättning. Under vissa förutsättningar kan man ansöka om ersättning också för en skada eller sjukdom där en tidigare ansökan förkastats, om rättspraxis i det avseendet senare förändrats på ett väsentligt sätt.

Till ansökan om ersättning bör man foga ett läkarutlåtande över skadans nuvarande omfattning. Dessutom är det viktigt att så noggrant som möjligt redogöra för händelsetid och
-plats samt vilka de krigstida vårdplatserna varit. På basis av de inlämnade uppgifterna skaffar myndigheterna fram arkivuppgifterna gällande stamkorten och krigssjukhusens patientjournaler. Det är också möjligt att använda sig av ögonvittnesskildringar. Den första behandlingsinstansen när det gäller alla ärenden som berör krigsskador är Statskontoret, över vars beslut man inom lagstadgad tid kan besvära sig till försäkringsrätten.

Partiell ersättning

Ersättningen för krigsskada är i några fall partiell. Den vanligaste situationen är den att man anser att orsaken till att skadan har uppstått också varit någon annan omständighet än den ursprungliga skadesituationen. Så anser man t.ex. att det att hörseln försämrats ofta, förutom
tryckskada genom explosion uppkommen under krigstid, beror på tilltagande ålder.

Vad gäller insjuknande under krigstid är de s.k. benägenhetsavdragen som görs på livräntan ganska allmänna. I dessa fall anser man att den som insjuknat haft en benägenhet att bli sjuk eller en sjukdom som redan brutit ut, vilket gjort att sjukdomens

Vårdsituation
på krigssjukhuset.

följder förvärrats. Ibland har ersättningen blivit lägre på grund av principen om självförvållande. I dessa fall har den som blivit skadad t.ex. genom sin oförsiktighet bidragit till att skadan uppkommit.

Ungefär tjugo år efter kriget konstaterade man, att vissa skador utsätter krigsinvaliden för ytterligare skador och sjukdomar. Man kunde t.ex. konstatera att det hos de amputerade förekom ledskador betydligt oftare än hos andra jämnåriga. Dessa s.k. anslutande skador ersätts i allmänhet partiellt, därför att man anser att utöver krigsskadan har också andra faktorer bidragit till att en ny skada uppstått. Gällande anslutande skador är det säkrast att separat ansöka om ersättning, om skadorna inte beaktats när det gäller skadeprocent.

Till dem som varit krigsfångar utbetalas ersättningar ofta också för senare uppkomna särskilda sjukdomar, till vilkas uppkomst man kan anse förhållandena under krigsfångenskapen bidragit (s.k. anslutande skador under krigsfångenskap).

Procenttal rörande graden av men

Det men som skadan lett till skildras med ett procenttal. När procenten definieras använder man Pontevas tabell, som härrör sig från 1940-talet. Den baserar sig till en stor del på tyska förebilder från 1800-talet. Tabellen skildrar den arbetsoförmåga som förorsakats av olika skador i tungt kroppsarbete. De moderna vård- och hjälpmedlen har påverkat skadornas ersättningspraxis och utgående från tabellen kan man inte direkt räkna ut skadornas grad av men.

Några exempel gällande procenttalen vid ersättningar:

förlust av synen på det ena ögat	=	20 procent
förlust av det ena ögat	=	25 procent
total blindhet	=	100 procent
fotens amputation från benet	=	40-50 procent

När man fastställer en gemensam procent rörande två skador, tar man som utgångsläge procenten för den svårare skadan, till vilken man lägger hälften av procenttalen

för skador som helt skall ersättas. Så utgör t.ex. förlusten av ena foten från benet och förlusten av synen på det ena ögat 40 procent + (1/2 x 20) = 50 procent.

När det gäller procenttalen beaktar man inte de sjukdomar och svårigheter i livet som en tilltagande ålder innebär. I fall läget gällande de krigsskador som ersätts förvärras eller sjukdomar som har med krigsskadorna att göra visar sig, kan krigsinvaliden hos Statskontoret ansöka som en höjning av sitt procenttal dvs. lämna in en ansökan om rättelse. Som stöd för denna ansökan om rättelse behövs läkarintyg.

LIVRÄNTA

Krigsskadeprocenten definierar rätten till ersättningar. Livräntan utgör en grundersättning för det allmänna men som förorsakats av skada eller sjukdom.

Full livränta betalas till en skadad, vars grad av men är 100 procent. På motsvarande sätt får en 10 procentig krigsinvalid en tiondedel av den livräntan. I fall krigsinvalidens maka lever, betalar man på denna grund en 30 procents förhöjning av livräntans belopp i euro. Likväl är höjningen gällande minst 80 procentiga invalider 60 procent.

Livräntan för en krigsinvalid med 10 procents skada var år 2012 78,09 euro i månaden och med en anhörigs förhöjning 101,52 euro.

Tilläggsränta

Krigsinvalider med åtminstone 20 procents skada och små inkomster har möjlighet att få en tilläggsränta (kompletterande ränta). Krigsinvalider med minst 30 procents skada ges mildare inkomstgräns och till dem utbetalas tilläggsräntan enligt en högre tabell.

Övre inkomstgräns för inkomster år 2013 berättigande till minsta kompletterande ränta:
30-100 procents invalider: 13 155 euro
20-25 procents invalider: 10 308 euro

Vid beviljande av tilläggsränta beaktar man som inkomst med vissa undantag krigsinvalidens alla övriga inkomster förutom de ersättningar den ansökande fått i enlighet med krigsskadelagen. De viktigaste undantagen är det på basis av folkpensionslagen utbetalade bostads- och vårdstödet samt det extra frontmannatillägget. Inkomsterna beaktas i sin helhet och man avdrar inte skatteinnehållningen från dem.

SJUKHJÄLPSTILLÄGG

Sjukhjälpstillägget förutsätter en grad av men på minst 20 procent. Som sjukhjälpstillägg kan man ersätta sjukvårds-, tandvårds-, medicin- och hjälpmedelskostnader förorsakade av civila sjukdomar. Också makans motsvarande kostnader kan man få

ersättning för. Gällande höginkomsttagare utgår sjukhjälpstillägget med en självrisk. Sjukhjälpstillägget kan ansökas endast i efterskott gällande redan betalda omkostnader.

Det är fråga om en behovsprövad tilläggsdel, i vilken det finns självriskgränser enligt inkomstbasis. När det gäller självriskgränserna beaktar man också makans inkomster. När det gäller tilläggsräntan klarlägger man inte makans inkomster och inte heller fastställer man någon självrisk.

Omkostnaderna bör vara åtminstone 120 euro på årsbasis (2013), för att man kan anse att utkomsten försvårats. Årligen utgår sjukhjäpstillägget med ett maximibelopp (3 276,17 euro år 2013).

För följande omkostnader kan man ansöka om sjukhjälpstillägg och lyfta ett sådant inom ramen för det maximala beloppet:

- skäliga omkostnader förorsakade av de av läkaren ordinerade vårdåtgärderna
- utgifter för tandvård, glasögon och hörapparat
- resekostnader förorsakade av sjukdomen
- hjälpmedel som underlättar möjligheten att klara sig hemma (bör finnas rekommendation av läkare eller verksamhetsterapeut, jfr mindre hjälpmedel s. 37)
- kostnader för vård vid privatsjukhus
- omkostnader krigsinvaliden och hans maka själva betalat för nödvändiga öppna tjänster de behövt, om servicen hjälper familjen att klara sig att bo hemma dvs. framskjuter behovet av anstaltsvård.

Nödvändiga öppna tjänster som berättigar till sjukhjälpstillägg kan vara:

- städservice, tvätteriservice (maximibeloppet är 100 euro/månad)
- hemsjukvård, skäliga kostnader
- skäliga anskaffnings- och driftskostnader för trygghetstelefon
- för dem som bor i servicehus är maximibeloppet för serviceavgifter 120 euro/månad, om hemvård och hemsjukvård ingår i serviceavgiften.

Ansökan om sjukhjälpstillägg

Man ansöker om sjukhjälpstillägg hos Statskontoret. Tillsammans med ansökan bör man sända in kvitton i original (kvitton kan vara högst 1,5 år gamla vid tidpunkten för ansökan) och av dem bör framgå följande uppgifter:

1. Uppgifter rörande vilken familjemedlems omkostnader det är fråga om.
2. Den summan som utbetalats. Om ersättningen har ansökts hos Fpa, beaktas endast självriskandelen.
3. Vilken form av omkostnad är det fråga om.
4. Datum för betalningen.
5. Om det handlar om en vård eller medicin som läkare utanordnat, bör man bifoga recept eller liknande utredning.

Förhandsbeslut gällande sjukhjälpstillägg

I dagens läge anser man att storleken på kostnaderna vid en civil sjukdom och makans sjukkostnader vara så pass ordinära, att man ger ett förhandsbeslut gällande sjukhjälpstillägget. Man fogar sjukhjälpstilläggets belopp till den månatliga livränta som skall betalas till krigsinvaliden.

Man ansöker inte skilt om förhandsbeslut utan Statskontoret undersöker på eget initiativ huruvida krigsinvaliden äger förutsättningar att få betalning i förskott.

Rättelse av förhandsbeslut

Om det är så att de verkliga omkostnaderna skulle berättiga till ett sjukhjälpstillägg som är avsevärt större än förskottsutbetalningarna, kan man ansöka om rättelse av beslutet. Härvidlag bör de faktiska omkostnaderna vara minst 15 procent större eller 100 euro/år än det förskott man lyft.

Man ansöker i regel årligen om rättelse av förhandsbeslut. Till ansökan om rättelse bör man foga kvitton i original, med vilka man kan påvisa storleken av de faktiska kostnaderna.

Förhöjt sjukhjälpstillägg

Ett förhöjt sjukhjälpstillägg beviljas till krigsinvalid med minst 50 procents invaliditet för omkostnader förorsakade av skada eller sjukdom och gällande kontinuerlig hemvård och kostnader för att kunna röra sig.

Ett förhöjt sjukhjälpstillägg förutsätter att utkomsten försvårats på ett kännbart sätt. Vid bedömningen av tillägget beaktar man alla inkomster som netto per månad (således också ersättningar i enlighet med krigsskadelagen samt stödet för anhörigvård). Stödet för anhörigvård hindrar i och för sig inte beviljandet av förhöjt sjukhjälpstillägg.

Inkomstgränser:
makarna tillsammans ca 1 900 euro/månad
ensamstående ca 1 200 euro/månad

Omfattningen av vården och kostnaderna för den inverkar på erhållandet av förhöjt sjukhjälpstillägg och dess storlek. Det kan röra sig om ersättningar som utbetalas till vårdaren, städ- och tvätterikostnader, snöröjningsarbeten o.a. sådant. När man ansöker om ersättning för kostnader förorsakade av möjligheter att röra sig behövs en utredning gällande avstånd och trafikförbindelser.

Man ansöker i efterskott om förhöjt sjukhjälpstillägg på basis av redan uppkomna omkostnader eller på basis av den omvårdnad en annan person redan har gett krigsinvaliden. I ansökan bör man utreda de kostnader som uppstått eller, om en anhörig sköter uppgifterna, det arbete denne utfört.

Den vanligaste summan som beviljats är 120 euro/månad. Förhöjt sjukhjälpstillägg och vanligt sjukhjälpstillägg har ett gemensamt årligt maximibelopp (7 708,61 euro år 2013).

Med samarbete fungerar vardagen

Kuusankoskibon Onni Penttilä drog ut till fronten i Piikki-regementet år 1942. Karin hjälpte sin far på krigsskådeplatsen i luftvärnsuppgifter. De två unga träffades under krigstiden och blev bekanta genom att skriva brev till varandra. Onni som är född år 1923 sårades av en granatskärva vid striderna i Tali, men beviljades först senare 20 procentig ersättning för men av krigsskadan.

Paret gifte sig under en tid av brist på allting. Man fick skor som donation och brudslöjan lånades. I familjen föddes sex barn, som Karin skötte hemma medan Onni arbetade på pappersbruket.

Onni och Karin har bevarat fotografier och tidningsurklipp längs med åren. Det är trevligt att titta igenom dem. I synnerhet nu, när Onnis minne har försämrats och de skador granatsplittren efterlämnade förvärrats. Karin är sin mans anhörigvårdare, hon påminner honom om att ta medicinerna och har omsorg om att vardagen går bra.

- Min man har så dåligt minne, att han inte klarar sig på egen hand. Med samarbete fungerar vardagen, försäkrar Karin.

VÅRD OCH REHABILITERING

Staten ersätter den undersökning som behövs av krigsskadan, hjälpmedlen och den övriga vården oberoende av krigsinvalidens procenttal för graden av men. Övrigt understöd krigsinvaliden kan få är beroende av krigsinvalidens procenttal för graden av men.

En minst 10 procentig krigsinvalid har rätt till statsersatt årlig undersökning av det allmänna hälsotillståndet samt till av läkare möjligen ordinerad specialundersökning. Likaså har krigsinvaliderna rätt att anskaffa mindre hjälpmedel de behöver såsom promenadkäppar och hjälpmedel för att dra på strumporna. Priset på varje enskilt hjälpmedel som skaffas bör vara under 120 euro.

En minst 30 procentig krigsinvalid har årligen rätt till en fyra veckors rehabiliteringsperiod på anstalt. För 10-25 procentiga invalider är den motsvarande rätten två veckor. Invaliden har också rätt att med sin maka dela rätten till rehabilitering på anstalt. Ansökan om rehabilitering bör ha ett läkarintyg som bilaga, om inte Statskontoret redan från tidigare har en färsk undersökning gällande den ansökandes hälsotillstånd. Vissa anstalter har rätt att till rehabilitering kalla en krigsinvalid som tidigare vårdats på anstalten. Invaliden kan om han så vill byta ut rehabiliteringsperioden mot öppen rehabilitering. För öppen rehabilitering behövs en av läkare utskriven remiss till vård. I en del kommuner kan krigsinvaliderna om de så vill välja hemmet som plats för den beviljade rehabiliteringen.

En krigsskadad har också rätt att byta ut rehabiliteringen till dagrehabilitering, varvid han tillbringar natten hemma och dagligen transporteras till rehabiliteringen. Av praktiska skäl kan transportsträckan till anstalten inte vara särskilt lång. Vid alla anstalter som ger rehabilitering har man inte dagrehabiliteringsalternativet.

Vård på anstalt

Minst 20 procentiga krigsinvalider har rätt till av staten ersatt anstaltsvård vid specialinrättning för krigsskadade, vid ett brödra- eller sjukhem eller vid kommunala institutioner, när krigsinvaliden inte längre klarar sig med hjälp av öppen vård.

I allmänhet förutsätter beviljande av vård på anstalt en nyligen genomförd undersökning gällande den ansökandes hälsotillstånd.

10 %

- livränta
- granskning av det allmänna hälsotillståndet en gång per kalenderår och specialundersökning vid behov
- rehabilitering årligen (i allmänhet max. 2 veckor)
- hjälpmedel i bostaden, aggregat och förändringsarbeten
- fotvård tre gånger årligen
- mindre hjälpmedel (pris under 120 euro)

20 %

- tilläggsränta
- sjukhjälpstillägg
- former av kommunal öppen service (hem- och dagsjukvård samt hemservice)
- anstaltsvård, även om behovet skulle härröra från annat än ersättning för skada/sjukdom

30 %

- längre rehabilitering årligen (i allmänhet max. 4 veckor)
- lindrigare inkomstgränser för tilläggsränta

40 %

- rehabilitering medelst specialanslag av änka till efter år 1960 avliden krigsinvalid

50 %

- förhöjt sjukhjälpstillägg
- rehabilitering av maka till krigsinvalid medelst specialanslag

80 %

- en till livräntan fogad förhöjd anhörigförhöjning

Var få information?

På Statskontorets webbsidor www.valtiokonttori.fi återfinns en mera omfattande redogörelse för ersättningsformerna. Telefonen till Statskontorets kundservice är 09 7725 8200.

Ytterligare information får man också via Brödraförbundets distrikt och av servicerådgivarna vid brödra- och sjukhemmen.

STÖD TILL MAKAN

Lagstadgat ersättningsstöd så länge krigsinvaliden lever.

Livräntans anhörigförhöjning

På basis av makan har krigsinvaliden rätt till vissa förmåner. På basis av makan utbetalas en anhörigförhöjning till den livränta krigsinvaliden lyfter. Storleken på den här förhöjningen är 30 procent av livräntans eurobelopp. För gravt handikappade 80-100 procentiga krigsinvalider är anhörigförhöjningen 60 % av livräntan.

Sjukhjälpstillägg

En krigsinvalid som har minst 20 procentigt men för skada, kan få ett s.k. sjukhjälpstillägg för andra omkostnader än den ersättning han vanligen lyfter för skada eller sjukdom. Också makans sjukvårdskostnader berättigar till sjukhjälpstillägg, varför detta så länge krigsinvaliden lever utgör en del av makans utkomsttrygghet. För att man skall kunna lyfta tillägget förutsätts att sjukkostnaderna försvårar utkomsten. Sjukhjälpstillägg bör ansökas och på basis av ansökan ersätts redan betalda omkost-

nader i efterskott. En noggrannare beskrivning av sjukhjälpstillägget finns på sidan 34 under punkten ”Sjukhjälpstillägg”.

Stöd för anhörigvård

Stödet för anhörigvård är en del av kommunernas öppna service. Staten ersätter omkostnaderna för vården till kommunen om den som får servicen är en minst 20 procentig krigsinvalid. Med stöd för anhörigvård avses vårdarvode och service som ges för tryggandet av vård hemma av åldring, handikappad eller sjuk. Gällande stödet för anhörigvården gör kommunen tillsammans med vårdtagaren och vårdaren upp en vård- och serviceplan, där man förutom själva vården också fastställer övrig service.

Tillsammans med vårdaren ingår kommunen ett avtal, där man bl.a. fastställer den ersättning kommunen betalar till vårdaren. Storleken av ersättningen fastställer man på basis av hur bindande och krävande vården är.

Det minsta arvodet är 374,51 euro per månad (2013). För vårdaren är stödet beskattningsbar inkomst. Antalet stöd för anhörigvård och grunderna för dem varierar stort i de olika kommunerna.

Anhörigvårdaren har rätt att hålla ledigt minst tre dygn per sådan kalendermånad, under vilken vårdaren oavbrutet och med få avbrott är bunden till vården dygnet runt eller kontinuerligt dagligen. Kommunen bör bära omsorg om hur vården anordnas under den tid vårdaren har sina lagstadgade lediga dagar. Vårdaren står inte i arbetsavtalsförhållande till kommunen eller till vårdtagaren.

Makarna kan sinsemellan dela på rehabiliteringen

En minst 30 procentig krigsinvalid får årligen fyra veckors rehabilitering på anstalt. Rätt till denna längre rehabiliteringsperiod har också de lindrigare handikappade, vilkas behov av rehabilitering beror på den krigsskada eller -sjukdom som ersätts.

Rehabiliteringsperioden för 10-25 procentiga krigsinvalider i form av rehabilitering på anstalt är två veckor lång.

En krigsinvalid kan om han vill använda sin rätt till rehabilitering till dag- eller öppen rehabilitering. En krigsinvalid kan dela sin rätt till rehabilitering med sin maka. När man delar en tvåveckors rehabiliteringsperiod på anstalt får vardera maken 10 dagar rehabilitering. Också dag- och öppen rehabilitering kan delas med makan.

Anhållan om att få dela rehabiliteringen riktas till Statskontoret, dit man samtidigt bör anmäla makans namn, personsignum och hur lång period man ger makan. Läkarutlåtande gällande makans hälsotillstånd är en förutsättning, om Statskontoret inte från tidigare har ett nyligen inlämnat utlåtande eller tillgång till patientjournal.

Statskontoret betalar inte makans resekostnader eller läkarutlåtande. Makarna kan också vistas olika tider och på olika anstalter inom ramen för den delade rehabiliteringen.

Delande av rehabilitering på anstalt:

Rehabiliteringsrätten 4 veckor = invaliden 2 veckor + makan 2 veckor
ELLER invaliden 3 veckor + makan 1 vecka

Rehabiliteringsrätten 2 veckor = invaliden 10 dagar + makan 10 dagar

Delande av öppen rehabilitering i stället för rehabilitering på anstalt:

Rehabiliteringsrätten 4 veckor = invaliden 12 gånger + makan 12 gånger

Rehabiliteringsrätten 2 veckor = invaliden 10 gånger + makan 10 gånger

Rehabilitering av krigsinvalidernas makor och änkor via specialanslag

Makan till en minst 50 procentig krigsinvalid har dessutom möjlighet till rehabilitering inom ramen för specialanslag.

ÄNKANS RÄTTIGHETER

Efter att krigsinvaliden avlidit förändras makans ställning. Hon är inte längre berättigad till sådan ersättningstrygghet, som hon var delaktig av som maka till krigsinvaliden. Ändå har också krigsinvalidernas änkor vissa rättigheter, som i det följande skall granskas.

Makornas och änkornas rehabilitering via specialanslag

Vad gäller krigsinvalidernas änkor krävs det som en huvudregel, att den avlidna krigsinvalidens grad av men har varit minst 40 procent och att krigsinvaliden har avlidit år 1961 eller senare. Rehabiliteringen beviljas på ansökan av Statskontoret inom ramarna för anslag fastställt av riksdagen. (Krigsinvalidens maka har rätt till rehabilitering som möjliggörs via specialanslag, förutsatt att krigsinvalidens grad av men är minst 50 procent.)

Begravningshjälp

Begravningshjälp beviljas när en krigsinvalid avlidit, såvida dennes grad av men fastställts till minst 20 procent. År 2013 var begravningshjälpen efter krigsinvalid som avlidit under året 2 452,84 euro.

Det lönar sig inte att avsluta det bankkonto, till vilket krigsinvalidens livränta inbetalats, innan begravningshjälpen har inbetalats på kontot. Statskontoret kan i allmänhet betala in begravningshjälpen på kontot för livräntan i tillit till att banken granskar att kontot för dödsboets del används av person som har den fullmakt som behövs för detta. Om kontot har avslutats bör man för Statskontoret förete utredningar gällande dödsboet, dess delägare och fullmakter.

Vårdpension

Vårdpension utbetalas till fullt belopp till änkan, om den avlidnes grad av men av krigsskadan fastställts till minst 80 procent eller ifall den ersatta skadan/sjukdomen varit orsak till döden. I praktiken är det numera ytterst sällsynt att man anser att den krigsskada som gett ersättningen förorsakat döden.

För änkans del förutsätter man dessutom, att äktenskapet har ingåtts minst tre år innan krigsinvalidens död eller att ett barn fötts inom äktenskapet.

Partiell vårdpension

Partiell vårdpension utbetalas till änkan differentierat enligt den avlidnes grad av men, såvida detta har varit 30-75 %. Differentieringen av den partiella vårdpensionen är följande:

Grad av men	Den partiella vårdpensionens storlek
60-75 %	3/4 av full pension
50-55 %	1/2 av full pension
30-45 %	1/3 av full pension

Förutsättningarna för att lyfta partiell vårdpension är vad gäller det övriga desamma som för vårdpensionen.

Vårdpensionstillägg

Statskontoret beviljar vårdpensionstillägg på ansökan och efter prövning från fall till fall till den änka som får vård- eller partiell vårdpension, ifall hennes utkomst har försvårats.

Pensionens storlek beror på hur stora den ansökandes inkomster och egendom är. Det lönar sig att till ansökan foga en utredning gällande änkans ekonomiska ställning.

- dödsboet klarläggs genom bouppteckning
- änkans inkomster (också vårdpension och partiell vårdpension beaktas som inkomst)
- utredning gällande godtagbara avdrag

De godtagbara avdragen är bl.a. kostnader för bostad, sjukvård och hemvård. Som en huvudregel har man rätt till det minsta vårdpensionstillägget, ifall månadsinkomsterna efter godtagbara avdrag är under 909 euro (år 2013). Vårdpensionstillägg beviljas i allmänhet inte om änkans depositioner och egendom är över 21 000 euro av dödsboets depositioner.

Vårdpensionstillägg kan betalas ut retroaktivt för en tid av högst tre månader. Vårdpensionstilläggets storlek kan rättas till på grund av väsentlig förändring av omständigheterna.

Engångsersättning

Om den avlidne krigsinvalidens grad av men var 10-25 %, kan till änkan beviljas en engångsersättning, ifall hon inte har tillgång till skälig utkomst.

Engångsersättningen bör ansökas inom ett år från det att krigsinvaliden avlidit. Tillvägagångssättet är i stort detsamma som gällande vårdpensionstillägg för vilket ovan redogjorts.

En förutsättning för beviljande är att månadsinkomsten efter godtagbara avdrag är mindre än 848 euro (år 2013). Förmögenhet och dödsboets förmögenhet beaktas på samma sätt som fallet var med vårdpensionstillägget. Storleken på engångsersättning som utbetalats efter krigsinvalid som avlidit år 2013 var 8 140,29 euro, vilket motsvarar ett års full vårdpension. Även om det skulle råda osäkerhet huruvida änkan kan få en engångsersättning, lönar det sig att ansöka om den, därför att ansökningstiden på ett år förhindrar att man senare kan ansöka om denna ersättning.

Vårdpension för person som på nytt blivit änka

När en krigsinvalidänka som uppbär vårdpension eller partiell vårdpension ingår nytt äktenskap, betalar man till henne ut som en engångssumma storleken på tre års vårdpension eller partiell vårdpension. Ifall det nya äktenskapet upplöses genom skilsmässa eller genom att maken avlider, kan man till änkan efter ansökan på nytt bevilja vårdpension eller partiell vårdpension. En förutsättning för beviljandet är att det har gått minst tre år från äktenskapets upplösning och att änkan saknar skälig utkomst.

Änkans månatliga inkomster äger efter godtagbara avdrag ligga under 849 euro. Inkomsterna uträknas på samma sätt som fallet är vid beviljande av vårdpensionstillägg. Också egendom inverkar på motsvarande sätt.

5. Att klara sig hemma

Krigsinvaliderna, makorna och änkorna vill i allmänhet bo hemma så länge som möjligt. Det är viktigt att skissera upp alla de tjänster, genom vilka det är möjligt att stöda att de kan klara sig hemma.

Vid tidigare genomgång av lagstadgat ersättningsstöd har redogjorts för de olika formerna av ersättning och för förutsättningarna att få ersättning. Nu är följande målsättning föremål för granskning: att kunna klara sig i vardagen.

KOMMUNAL STATSUNDERSTÖDD ÖPPEN SERVICE

Statskontoret ersätter kommunen för den öppna service den anordnar för minst 20 procentiga krigsinvalider. Krigsskadelagen definierar inte grunderna för beviljande av servicen, utan det är kommunerna som besluter om dem på basis av socialvårdslagen och folkhälsolagen. Krigsskadelagen förpliktar inte heller kommunerna att anordna olika former av service. Av denna orsak finns det olika praxis i de olika kommunerna. Det lönar sig alltså för de stödande medlemmarna att bevaka att den egna kommunens service är minst på samma nivå som t.ex. i grannkommunerna. Ifall det uppenbarar sig brister vad gäller den kommunala servicen, lönar det sig att kontakta de kommunala beslutsfattarna.

Förskottsersättning för den kommunala servicen

Statskontoret betalar till kommunerna ut månadsvis som förskott ersättning för service de anordnar för minst 20 procentiga krigsinvalider. Storleken på förskottsbetalningen grundar sig på den av respektive kommun uppgivna uppskattningen av de uppkomna kostnaderna.

Förskottsbetalningen berör alla de serviceformer som skall ersättas på basis av krigsskadelagen med undantag av långvarig anstaltsvård och korttids rehabiliterande anstaltsvård, för vilkas kostnader kommunerna debiterar i efterskott.

Statskontoret har per brev till kommunerna utsänt noggrannare direktiv rörande anordnandet av och ersättandet för given service. Brevet har publicerats på Statskontorets webbsidor. Det är skäl att bekanta sig med det innan man för underhandlingar med kommunen.

10-15 procentiga krigsinvalider samt makamedlemmar

Även om statens ersättning och från den utebliven ersättning berör endast 20 procentiga krigsinvalider, är också de andra krigsinvaliderna och krigsinvalidernas makor och änkor som kommuninvånare berättigade till den service som kommunerna anordnar. Dessa bör uppmanas att ansöka om service. Också gällande den service som dessa behöver lönar det sig att rådgöra med kommunen. Alla som har fyllt 75 år har rätt att bli föremål för genomgång av behovet av social service inom 7 arbetsdagar från det att kontakt tagits med kommunen.

Brödraförbundets assistenter besöker medlemmarna och hjälper till med vardagssysslorna.

Till assistentens arbetsområde kan höra

- *måltidsservice, matlagning, bakning*
- *att hjälpa till vid motion ute och att förflytta sig*
- *hjälp med hemvårds-, veckostädnings- och tvättservice*
- *hjälp med att uträtta ärenden i butik, bank, post, apotek m.fl.*
- *ledsagare t.ex. vid läkarbesök*
- *gårds- och utearbeten av lättare karaktär*
- *att hjälpa till som hemmavakt, kortvarigare inhoppare för anhörigvårdare*
- *att läsa, samtala och umgås*

Stödtjänster

Den mest allmänt använda formen av kommunal öppen service är måltidsservicen. Den är till sin karaktär en stödservice. Servicen kan ges t.ex. i form av lunchsedlar, varvid krigsinvaliden får en lunchsedel för varje dag. Andra möjligheter är att få måltiderna hemtransporterade och måltider som serveras i kommunernas servicecentraler. Verkställandet också gällande dessa varierar beroende på omständigheterna. Så kan man t.ex. på grund av långa avstånd per gång transportera hem flera måltider, varvid en del av måltiderna levereras för uppbevaring i kylskåp.

Andra former av service är bl.a. städ-, transport-, tvätteri- och bastuservice. Statens ersättning för stödservicen är den allmänna avgiften för kund dubblerad, likväl högst de faktiska kostnaderna. I synnerhet när det gäller transportservicen är det ett allmänt problem att kundavgifterna i många kommuner har fastställts att vara så små, att de inte heller som dubblerade räcker till för kommunens alla omkostnader.

I kommunens dagcenter har man förutom matservering och tvätteritjänst också annan verksamhet t.ex. rekreationsaktiviteter. Också för detta ersätter staten kundavgiften dubblerad, likväl högst de faktiska kostnaderna.

Hemservice

Den egentliga service som ges av hemvårdare eller hemhjälpare ersätts till kommunerna på basis av utförda arbetstimmar eller enligt antalet hembesök enligt deras verkliga kostnader dvs. i praktiken enligt ett kostnadsmedeltal.

Boendeservice i servicehusen

När en krigsinvalid flyttar att bo i ett servicehus, ersätter man kommunen för måltids- och övrig stödservice den avgift kommunen eller kommunförbundet fattat beslut om dubblerad, likväl högst de faktiska kostnaderna. Den hyra som bärs upp för service- eller stödbostaden ersätts inte, utan den äger krigsinvaliden själv betala.

Öppen sjukvård

Hemsjukvård och medicinsk rehabilitering som ges som öppen vård hör till den kommunala service som skall ersättas. De ersätts enligt antalet verkliga (i medeltal) besök. Som en form av medicinsk rehabilitering kan kommunen också ställa hjälpmedel till förfogande. Staten ersätter kommunen för hjälpmedlens anskaffningskostnader. Akut sjukvård hör inte till den service som skall ersättas, om denna inte ges i form av hemsjukvård.

Stöd för anhörigvård

Med stöd för anhörigvård avses det vårdarvode eller den service som ges för att trygga vården av åldring, handikappad eller sjuk hemma. Stödet för anhörigvård kan ges, om personen till följd av nedsatt rörelseförmåga, sjukdom, skada eller annan motsvarande orsak behöver vård eller annan omsorg. Vårdaren är ofta en släkting, t.ex. ett barn till krigsinvaliden.

Gällande stödet för anhörigvård uppgör kommunen tillsammans med vårdtagaren och vårdaren en vård- och serviceplan, där man förutom vården fastställer övrig service. Kommunen ingår avtal med vårdaren. Kommunen utbetalar ett arvode till vårdaren, vars storlek fastställs på basis av hur bindande och krävande vården är. Det lägsta arvodet är 374,35 euro i månaden (år 2013). Antalet av och grunderna för stödet för anhörigvård varierar stort i de olika kommunerna. Staten ersätter anhörigvårdens kostnader till kommunen, om vårdtagaren är minst 20 procentig krigsinvalid.

Krigsinvalider anländer till Brödraförbundets 70-årsfestligheter i Mässhallen år 2010.

ÄNDRINGSARBETEN I BOSTADEN

Minst 10 procentiga krigsinvalider har rätt till av Statskontoret ersatta ändringsarbeten i bostaden, ifall förnyelsen främjar krigsinvalidens möjlighet att bo hemma. När man bedömer behovet av ett ändringsarbete beaktar man också krigsinvalidens civila skador och sjukdomar. I en del fall ersätter man också arbeten av grundersättningskaraktär, om dessa är nödvändiga för att undvika vård på anstalt.

Vilka de objekt som skall repareras är bör alltid bedömas från fall till fall. Typiska renoveringsarbeten är t.ex. byggnads- och reparationsarbeten av tvättrum och wc, att göra trapporna lägre, att bygga ramper, att förstora dörröppningar, att ta bort trösklar och bygga en hiss. Också mindre förnyelsearbeten såsom stödräcken, griphandtag och t.ex. flyttning av strömbrytare kan ersättas.

Det rekommenderas att söka en betalningsförbindelse innan man påbörjar renoveringsarbetena. Ersättningens övre gräns år 2013 var 12 760 euro. Sökandens inkomster och egendom påverkar inte understödet. Centralförbundets för arbete bland åldringar anställda reparationsrådgivare kan hjälpa till vid uppgörandet av understödsansökningarna. Rådgivarna hjälper vid behov också till med kartläggning av renoveringen, vid planeringen och när det gäller att hitta en entreprenör som kan utföra renoveringsarbetet. Reparationsrådgivningen är avgiftsfri. I slutet av boken finns kontaktuppgifterna till regionens reparationsrådgivare som bilaga 4.

Hundra veteraner marscherade till riksdagen i november 2011. Krigsinvaliderna framställde kravet om att få en nedsättning av den procentgräns som fastställer tillgången till öppen service och möjlighet att få komma in på anstaltsvård.

ASSISTENTVERKSAMHETEN

Krigsinvalidernas Brödraförbunds assistentverksamhet stöder och kompletterar den kommunala och privata hemservicen. Avsikten med verksamheten är att upprätthålla klientens verksamhetsförmåga. Man planerar tillsammans med klienten den hjälp assistenten ger. I assistentverksamheten ingår att i enlighet med klientens behov t.ex. hjälpa till vid uträttandet av ärenden och vid vistelse i det fria, med måltids- och tvätteriservicen, med uppgifter av hemvårdskaraktär samt vid lätta arbeten ute på gården. Väsentligt är att utföra hemmets sysslor tillsammans med klienten med anpassning till hans/hennes resurser. Stunderna av samtal och det mentala stödet hör också till en väsentlig del av assistentens besök.

Som klienter inom assistentverksamheten kan alla medlemmar av veteranorganisationerna (Krigsinvalidernas Brödraförbund, Finlands Krigsveteranförbund, Frontveteranförbundet, Frontkvinnornas Förbund) och krigsänkorna vara. När det gäller makor och änkor förutsätter ett kundförhållande, att krigsinvalid- eller veteranmaken är eller var medlem i någon av ovan nämnda föreningar eller krigsänkan i Förbundet för De stupades Anhöriga.

Längden av ett assistentbesök är ca 2,5 timmar och för besöket uppbärs en skälig ersättning. Assistentverksamheten finansieras i huvudsak av arbets- och näringslivsförvaltningen samt av Krigsinvalidernas Brödraförbund. De olika kommunerna, anstalterna och andra veteranorganisationer deltar i varierande utsträckning i ersättandet av kostnaderna. Av denna orsak varierar klientavgiften regionvis och är ofta på grund av stödet från Krigsinvalidernas Brödraförbund lägre för krigsinvaliderna och deras makor och änkor än för de övriga som får assistenthjälp.

Assistentverksamhet förekommer på olika håll i Finland, men det finns regionala skillnader i fråga om hur heltäckande servicen är. I slutet av boken finns kontaktuppgifterna gällande assistentverksamheten som bilaga 3.

Arbetskraftspolitiskt projekt

Krigsinvalidernas Brödraförbund har i samarbete med arbets- och näringslivsförvaltningen anordnat assistentverksamhet för krigsinvaliderna, våra krigs veteraner samt för deras makor och änkor från och med år 1998. Projektet fick sin början från organisationens vilja att hjälpa sina åldrande medlemmar, så att de kan klara sig i sina egna hem så länge som möjligt. Som en förutsättning för detta ansåg man det vara att få konkret hjälp till medlemmarnas hem.

Assistentverksamheten är samtidigt ett arbetskraftspolitiskt projekt, vars mål är att sysselsätta människor som har svårt att få arbete, långtidsarbetslösa som är lämpade och motiverade för arbete bland åldringar till hjälp för våra krigs invalider och veteraner. Assistenterna har möjlighet att under tiden för arbetsförhållandet genomgå utbildning och på så sätt vid sidan av arbetserfarenhet få ett yrke inom en sektor där det redan nu råder brist på arbetskraft.

6. Krigsinvalidernas Brödraförbund i dag

Medlemskap

Krigsinvalidernas Brödraförbund är en registrerad förening, som fungerar i förbundsform och har medlemsföreningar. Som medlemsföreningar landskapsvis verkar 18 krigsinvaliddistrikt, vilkas områden på sin tid har bildats enligt skyddskårsdistrikten. Distriktsindelningen skiljer sig bl.a. från distriktsindelningen i det senare tillkomna Finlands Krigsveteranförbund.

Krigsinvalidavdelningarna är registrerade föreningar på en eller flera kommuners område, vilka förbundets styrelse i tiden godkänt som medlemsföreningar. Avdelningarna är samtidigt också medlemsföreningar i krigsinvaliddistriktet. Dessutom har förbundet ännu två specialmedlemsföreningar: De krigsblinda r.f. och Hjärninvaliderna r.f.

Endast krigsinvalider kan utgöra avdelningarnas egentliga medlemmar. Som krigsinvalid anser man person, vars skada Statskontoret (tidigare olycksfallsverket) ansett vara förorsakad av kriget och böra ersättas i enlighet med krigsskadelagen.

Makamedlemskapet förverkligades i förbundets stadgar år 2004 och i nästan alla avdelningar har makamedlemskapet medtagits i stadgarna. Utgångsläget var behovet att ännu bättre än tidigare bära omsorg om krigsinvalidernas makor och änkor. Makamedlemmen bör vara i krigsskadelagen avsedd maka eller änka till en krigsinvalid.

Stödande medlemmar är yngre personer, som vill utföra frivilligarbete krigsinvalid- och makamedlemmarna till godo. De hör inte till den krets som avdelningens service berör. Det är att rekommendera att de stödande medlemmarna också är medlemmar i Krigsinvalidernas Traditionsförening. Förbundet och traditionsföreningen rekommenderar att man inte uppbär medlemsavgifter av de stödande medlemmarna.

Damkommittén i S:t Michels distrikt samlade in medel för krigsinvalidarbetet genom att arrangera en loppmarknad.

Krigsinvaliderna, makorna och änkorna samt de stödande medlemmarna är medlemmar i den lokala krigsinvalidavdelningen, även om man allmänt talar om medlemmar i Krigsinvalidernas Brödraförbund samt om maka- och stödande medlemmar. Avdelningens styrelse godkänner som medlemmar avdelningens alla medlemmar. Medlemmarna i specialföreningarna är också medlemmar i avdelningarna.

I Brödraförbundet och i krigsinvaliddistrikten finns det inga personmedlemmar. Ändå övergår enligt beslut av förbundsmötet i Kuopio år 2011 krigsinvalid-, maka- och stödande medlemmar till att vara personmedlemmar i krigsinvaliddistriktet i det skede när distriktets alla avdelningar har upplösts. Inom distrikten i Helsingfors och Vasa har så redan skett.

Beslutsfattande i Brödraförbundet

Krigsinvalidernas Brödraförbunds högsta beslutanderätt utövas av förbundsmötet, där avdelningarnas, distriktens och specialföreningarnas befullmäktigade förbundsmötesdeltagare har rösträtt. Förbundsmötet väljer förbundsfullmäktige. Till förbundsfullmäktige utser man ledamöter och suppleanter på basis av förslag från distrikten och specialföreningarna. Fullmäktige sammanträder på våren och hösten samt vid behov (året för förbundsmötet) också annars. Ordförande i förbundsfullmäktige är förbundets ordförande.

Förbundsfullmäktige utser för två år i sänder förbundets styrelse, vilken i enlighet med förbundsmötets och förbundsfullmäktiges beslut leder förbundets verksamhet. Som styrelsens ordförande, utsedd av förbundsfullmäktige, fungerar i princip en annan person än den som är förbundsfullmäktiges ordförande. Förbundsfullmäktige utser också förbundets generalsekreterare.

Arbetet vid förbundets centralkansli dirigeras av förbundets styrelse, som väljer de anställda vid centralkansliet förutom generalsekreteraren.

Vid krigsinvaliddistriktets årsmöte innehar de av krigsinvalidavdelningarna befullmäktigade representanterna rösträtt. Årsmötet utser distriktsstyrelsen, som leder distriktets verksamhet och framställer förslag om distriktets verksamhetsledare till förbundets styrelse (verksamhetsledarna är avlönade av förbundet).

Vid avdelningens årsmöte är krigsinvalidmedlemmarna röstberättigade. I över hälften av avdelningarna har krigsinvaliderna också beviljat makamedlemmarna rösträtt. Alla makamedlemmar har närvarande- och yttranderätt. De stödande medlemmarna har inte rösträtt vid avdelningens årsmöte eller allmänna möte, men de har nog närvaro- och yttranderätt. Avdelningens årsmöte utser en styrelse, som leder avdelningens verksamhet.

De viktigaste målen

Nu är Brödraförbundets uppgift att stöda sina åldrande medlemmar så att de klarar av det dagliga livet. Krigsinvalid- och makamedlemmarna behöver olika slag av service och utifrån kommande hjälp. Hög ålder innebär att många svårigheter när det gäller det praktiska dyker upp samt att funktionsförmågan försvagas. Även under krävande förhållanden kan boendet hemma ändå lyckas, om man kan få dit tillräckligt med hjälp och stöd. Möjligheten att då och då få trygga sig vid periodiserad an-

staltsvård och rehabilitering underlättar boendet hemma.

Intressebevakningen för krigsinvaliderna, deras makor och änkor fortsätter i full utsträckning så länge som de lever kvar i vår mitt – ända fram till 2020-talet. Brödraförbundet fortsätter sina ansträngningar att få alla krigsinvalider oberoende av krigsskadeprocent inom ramen för den av kommunen anordnade öppna servicen och, i de fall där boendet hemma inte längre ens med förnuftiga stödåtgärder lyckas, också få tillgång till den service en hemaktig anstaltsvård innebär. Krigsinvalidernas Brödraförbund och krigsinvaliddistrikten har som mål att medverka till att kommunerna i tillräcklig omfattning anordnar den öppna service och hemservice krigsinvaliderna behöver.

Brödraförbundets uppgift är att kunna trygga när det gäller kommande arrangemang visavi egna inrättningar samt sjuk- och brödrahem, att krigsinvaliderna och övriga veteraner fortfarande kan vara första rangens vårdtagare och kunder så länge som de behöver dessa anstalters tjänster.

Brödraförbundets framtid

Krigsinvalidernas Brödraförbunds verksamhet sin medlemskår till fromma fortsätter ännu också in på 2020-talet. Det är viktigt att bemöda sig om att funktionsförmågan visavi förbundets organisation bevaras när det gäller att handha krigsinvalidernas och deras makors och änkors ärenden.

De tillgångar som fåtts när man har sålt fastigheter till de vårdinrättningar förbundet tidigare ägt och försäljningen av utrymmena i centralkansliet vid Kaserngatan har placerats i enlighet med den placeringsplan förbundets styrelse årligen godkänner, så att de ger god men trygg avkastning. Medlen används fortfarande så att tyngdpunkten ligger på krigsinvalid- och makamedlemmarna (makor och änkor), så att de används till slut under medlemskårens livstid. Medlen i Krigsinvalidernas Brödraförbunds stöd- och traditionsstiftelse har under senare år i huvudsak redan använts närmast för finansiering av projektet med assistentverksamheten.

Enligt långtidsplanen (fi. PTS = pitkän tähtäimen suunnitelma) gällande förbundets verksamhet och ekonomi fram till år 2020 delar förbundet ut olika slags allokerade (inriktade) stöd med tyngdpunkt på medlemskåren. Service- och stödanslag samt tilläggsstöd utdelas till distrikten enligt medlemsantal och egendom. Stödet kan användas till rehabilitering av makor och änkor, till att hjälpa medlemmarna att klara sig i vardagen så väl hemma som på anstalter, till att förebygga ensamhet, till rekreativ verksamhet och övrigt mentalt stöd och till transporttjänster.

Hedersuppvaktning vid Frihetskrigarnas minnesmärke i parken vid stadshuset i Lahtis i samband med förbundsmötet 29.5.1978. Kransen nedläggs av ledamoten i förbundsfullmäktige Veikko Kankaanpää från Seinäjoki. Med är också representanter för Lahtis distrikt och avdelning.

7. Distriktets och avdelningarnas verksamhet

KRIGSINVALIDARBETET

Det praktiska arbetet bland krigsinvaliderna äger rum i de lokala avdelningarna, vilkas medlemmar krigsinvalid- och makamedlemmarna är. Krigsinvaliddistriktets uppgift är att styra och stöda avdelningarnas arbete, men vid behov bär distriktsbyrån också omsorg om den enskilda medlemmens rådgivning och service.

Medlemmarna har vant sig vid att vända sig till avdelningen i de mest varierande ärenden. Ofta ger ärendets natur en vink om var man kan få ytterligare information. När det gäller ärenden till myndighet är det ofta beslutsfattaren, t.ex. kommunen eller Folkpensionsanstalten. Avståndet till en myndighet kan vara ett problem. Då är det fint om ett ombud kan åka med som beledsagare och medhjälpare.

I ärenden som kräver egentlig yrkeskunskap lönar det sig för ombudet att vara självkritisk. T.ex. när gäller att uppteckna ett testamente är det inte tillräckligt att upprättarens vilja klart kommer till uttryck, utan dokumentet måste också uppfylla formella krav. Om man inte anser sig själv vara kapabel för uppgiften, lönar det sig att öppet medge sin egen begränsning för medlemmen. I bästa fall har avdelningen också en jurist bland sina stödande medlemmar.

När man sköter individuella ärenden får man inte glömma, att krigsinvaliderna har gemensamma intressen, som man äger sköta om. En mycket betydelsefull sak är detta med att staten ersätter kommunal service för dem som är minst 20 procentiga krigsinvalider. När det handlar om mängden och kvaliteten hos den kommunala servicen förekommer mycket stora skillnader kommunerna emellan. Det lönar sig att ta reda på hur man t.ex. i grannkommunerna har tagit hand om liknande ärenden och söka fram exempel på service man skött mycket väl. Det lönar sig för krigsinvalidavdelningen att med regelbundna mellanrum rådpläga gällande den kommunala servicen med kommunens representanter. Man kan be krigsinvaliddistriktets verksamhetsledare komma med vid dessa överläggningar.

Enskilda fall kan väcka misstanken, att en del av medlemskåren har brister när det gäller det lagstadgade skyddet. I vissa avdelningar har man kartlagt medlemmarnas lagstadgade situation i samarbete med sjukhemmets anställda för rådgivningsservicen.

Avdelningarnas och distriktens understödsverksamhet

Krigsinvalidernas Brödraförbund har hela den tid förbundet verkat stött krigsinvaliderna och deras familjer genom att bevilja grund- och tillfälliga understöd i de fall där man inte från annat håll fått den hjälp som varit av nöden. Även om situationen förbättrats gällande hur heltäckande ersättningarna av krigsskador och samhällets

Medlemmarna i Norra Österbottens distrikt på konditionsläger på Hietasaari i Uleåborg sommaren 1982. Framme till vänster lägerchefen Arvo Laitinen från Brahestad.

övriga stödsystem har blivit, kan fallet gällande enskilda krigsinvalider samt deras makor och änkor fortfarande vara så att behov av ekonomisk hjälp uppkommer.

I synnerhet förekommer det brister i krigsskadelagens ersättningsskydd för 10-15 procentiga krigsinvalider och under 30 procentiga lättare skadade krigsinvalider.

Till sektorn för understödsverksamhet hör:

1. De krigsinvalider som är medlemmar i förbundets medlemsföreningar
2. De makamedlemmar som är medlemmar i förbundets medlemsföreningar
3. De makor och änkor som är eller har varit medlemmar i förbundets medlemsföreningar

Det finns skillnader distriktsvis och avdelningsvis när det gäller på vilka grunder man beviljar understöd och vilka möjligheter man har att bevilja understöd.

Understödsobjekt

Understöd har getts efter behovsprövning endast till sådana ändamål för vilka man inte kan få samhällets stöd eller gällande vilka stödet är klart otillräckligt.

I första hand har man understött åtgärder genom vilka man har kunnat stöda boendet hemma och att man klarar sig på egen hand. Understöd har beviljats för undantagsvis stora omkostnader, som har förorsakats av sjukdom och dess vård eller av behovet av hemhjälp eller av med dem jämförbara orsaker. Man har också av väl motiverade skäl understött förbättrande av bostadsförhållanden och anskaffning av nödvändiga hushållsmaskiner.

Med hänvisning till krigsinvalidens begravningskostnader har understöd också beviljats till änkor efter i första hand under 20 procentiga krigsinvalider, om änkan inte kan få begravningshjälp från Statskontoret.

Ansökan om understöd och understödets storlek

Understöd söks hos krigsinvalidavdelningen, vars medlem den sökande är. Krigsinvalidernas makor och änkor ansöker om understöd hos krigsinvalidavdelningen på sin boningsort oberoende av huruvida de är makamedlemmar.

Krigsinvaliddistrikten kan till sitt områdes avdelningar ge noggrannare direktiv gällande fördelningen av omkostnader och arbetsuppgifter mellan avdelningarna och distriktet samt gällande grunderna för beviljande av understöd.

Understödets storlek avgörs utgående från behovet av stöd. Vid behov begär man av den ansökande uppgifter om inkomster och förmögenhet. Också medlemsföreningens ekonomiska resurser inverkar på storleken av understödet.

Service som berör medlemmarnas lagstadgade förmåner

I många krigsinvalidavdelningar kan det vara så att en enda frivillig har haft hand om medlemmarnas lagstadgade service. Ofta har dessa uppgifter länkats samman med uppgifterna hos avdelningens sekreterare. I en del avdelningar har man utsett en särskild ombudsman eller sakförare.

I allmänhet har ombudsmannen veckovis haft en särskild mottagningstid, som han har reserverat för dessa uppgifter. I brådskande fall har naturligt nog hjälp getts också på andra tider. Mottagningstiden har underlättat kontakttagandet, därför att medlemmen har kunnat anta, att då är den reserverade tiden till just för hans ärende. Små avdelningar går samman och medlemmarnas möjlighet att ta sig från ett ställe till ett annat är ofta mycket begränsad. Allt oftare blir det så att ombudsmannen måste bege sig till krigsinvaliden. Så är det också motiverat att det åtminstone i avdelningar som är geografiskt vidsträckta finns flera stödande medlemmar i ombudsmannauppgifter och av vilka var och en har sitt eget område och namngivna krigsinvalider och makamedlemmar på sitt ansvar.

Informationen

Tidningen Krigsinvaliden utgör stommen på riksplanet vad gäller den information som riktas till medlemmarna. I tidningen som utkommer med sex nummer om året berättar man om viktiga lagstiftningsfrågor och nyheter som berör krigsinvaliderna. Dessutom publicerar tidningen intervjuer och minnesberättelser. Varje distrikt har till sitt förfogande en sida för händelser och nyheter inom distriktet. Det är att rekommendera att man använder denna sida för att informera om kommande evenemang. Den är också en utmärkt plats för att lyfta fram gamla evenemang samt locka nya besökare med. Ofta hoppas distriktens verksamhetsledare att de stödande medlemmarna skulle hjälpa till med framställandet av sidorna.

Förbundet har webbsidor på adressen www.sotainvalidit.fi och en egen Facebookprofil www.facebook.com/sotainvalidi.

Förbundet tillhandahåller årligen varje krigsinvalidavdelning namn- och adressklistermärken över avdelningens medlemmar. Många avdelningar sänder regelbundet ut medlemsbrev. De gemensamma tillfällena för avdelningens medlemmar är förutom att de är rekreationstillfällen också stunder då information kan ges på ett naturligt sätt. I många avdelningar anordnar man t.ex. månatligen ett gemensamt

kaffetillfälle för alla medlemmar.

För allt flera krigsinvalider utgör rörelseförmågan ett hinder. För dem behöver man ändå försöka anordna möjligheter att ta sig till gemensamma samlingar t.ex. genom att arrangera transportservice och/eller skjuts som talkoarbete för de stödande medlemmarna. Också ett telefonsamtal eller hembesök är till glädje för många och skänker omväxling i vardagen. Också då kan man informera om någon aktuell fråga och samtidigt får kontakttagandet ett innehåll. Den viktigaste avsikten med information och rådgivning är att försäkra sig om att krigsinvaliderna och makamedlemmarna får alla de förmåner som hör dem till. När det gäller informationen lönar det sig att använda alla medel.

Avsikten med information som riktar sig till den stora allmänheten är att berätta att det fortfarande i vår mitt finns krigsinvalider och makor som skött dem i långa tider. Man kan erbjuda uppslag till notiser om krigsinvaliderna och makorna till lokala och regionala tidningar och radion i samband med någon lämplig högtidsdag, t.ex. Nationella veterandagen eller självständighetsdagen. Man kan också be en redaktör komma med till distriktets eller avdelningens tillfällen. Man kan också ta kontakt med media och fråga hurudana notiser och tips om artiklar de skulle önska få.

Samarbete på landskapsnivå

Krigsinvalidernas samarbete på landskapsnivå har anordnats krigsinvaliddistriktsvis. Distriktet är det naturliga området, när man har för avsikt att anordna t.ex. någon större händelse såsom sommarfesten. Distrikten har haft en central betydelse också vad gäller att få fram information. Varje avdelning behöver inte hitta på allting själv, om man känner till grannens goda idé.

Många nationella framgångsrika kampanjer har fått sin början inom den lokala verksamheten eller verksamheten på distriktsnivå. Sådana aktiviteter är bl.a. krigsinvalidernas reparationsrådgivning gällande bostäder och assistentverksamheten. Samarbetet på distriktsnivå har således på ett centralt sätt påverkat krigsinvalidernas service i hela landet. Säkert kan man också i framtiden genom samarbete förverkliga även omfattande projekt, till vilka inte en avdelnings stödande personers resurser räcker.

För samarbetet mellan de yngre som är med i krigsinvalidarbetet har man för områden som motsvarar de flesta krigsinvaliddistrikt grundat en områdesförening inom Krigsinvalidernas Traditionsförening. Dessa har i många distrikt tagit ansvar för anordnandet av sommarfester eller kyrkokonserter för krigsinvaliderna och makamedlemmarna. T.ex. i Norra Karelen har det varit fråga om Vändagens konserter och i Egentliga Finland har underhållningskonserterna redan blivit något av en tradition.

De samlingar som sker inom Traditionsföreningens områdesföreningar erbjuder en möjlighet att utbyta fakta och erfarenheter. Krigsinvalidernas och makamedlemmarnas livssituation är mycket likadan överallt. Därför är också problemen gemensamma. Samtal och möjligen en utbildning som omhänderhas av utifrån kommande sakkunniga är sådant som kan ha Krigsinvalidernas Traditionsförenings områdesförening som en naturlig arrangör.

AVDELNINGARNAS EKONOMI

Målet med Krigsinvalidernas Brödraförbunds verksamhet

I andra paragrafen i förbundets stadgar står det: ”Förbundets avsikt är att bland krigsinvaliderna upprätthålla den fosterländska samandan och förtröstan på framtiden samt skapa förutsättningar för ett rättvist ersättande av deras förluster och för en ändamålsenlig omvårdnad av dem och deras makor och änkor, med särskilt beaktande av de tilltagande behov som servicen av de åldrande krigsinvaliderna samt deras makor och änkor medför.”

På basis av det ovan sagda är målet för Krigsinvalidernas Brödraförbund att under krigsinvalidernas och deras makors livstid använda sina medel ända till slut, så att användandet av medlen är framtungt i relation till antalet medlemmar.

Grovt förenklat kan man uttrycka saken så att inte en enda cent av de medel krigsinvaliderna har fått skall användas till kommande generationer. Avdelningarna har på basis av förbundets rekommendationer gjort upp sina egna långsiktsplaner. Dem lönar det sig fortfarande att hålla i kraft så att medlens användning hålls under kontroll ända till slut.

I det följande gås igenom avdelningarnas och distriktens ekonomiförvaltning enligt förbundets modellkontoplaner. Stommen för kontoplanerna presenteras på de följande sidorna. Antalet konton varierar enligt avdelningens eller distriktets omfattning. När det gäller den datorbaserade bokföringen är det bättre att det finns konton i tillräcklig omfattning än att det finns alltför få konton. På så sätt kan man undvika onödiga beräkningar. Överhuvudtaget rekommenderar vi, att avdelningarna använder den av förbundet rekommenderade modellkontoplanen med tillämpning på lokala förhållanden. Modellkontoplaner kan beställas från centralkansliet via distrikten.

RESULTATRÄKNING

Egentlig verksamhet

Serviceverksamhet

Den viktigaste uppgiften inom den egentliga verksamheten är serviceverksamheten. Behovet av penningunderstöd har klart minskat. När man i avdelningen behandlar möjliga grundunderstöd lönar det sig att alltid tänka efter om t.ex. den remont som skall göras är till nytta för krigsinvalidens och hans makas boende hemma eller går nyttan främst till arvtagarna. Också annars bör man betänka hur man via serviceverksamhet kan främja att personerna kan bo hemma genom olika hjälpmedel. Att dela ut pengar till medlemskåren bl.a. i form av julpengar är just inte till någon nytta när det gäller krigsinvalidfamiljen, utan ofta går pengarna till barnbarnen.

Brödraförbundet rekommenderar att man ger rehabiliteringsunderstöd till krigsin-

validernas makor och änkor. Deras möjligheter att få komma till rehabilitering med samhällets stöd är små. Som långvariga skötare av krigsinvalidmaken har de gjort sig förtjänta av sin rehabilitering.

Assistentverksamhet

Som intäkter från assistentverksamheten bokför man eventuella kundavgifter och det understöd man har fått för detta ändamål. Oberoende av huruvida krigsinvalidernas assistentverksamhet har anordnats genom försorg av avdelning, distrikt eller annat samfund lönar det sig för de avdelningar som har råd till det att stöda sina medlemmars hemmaboende genom att använda sina medel också till assistentverksamhet t.ex. genom att stöda klientbetalningar. Förbundet har under senare år kraftigt understött just assistentverksamheten och kommer att göra så också under kommande år.

Den mentala omvårdnaden

En viktig del av åldringsservicen är också det mentala stödet, som omfattar såväl rekreationsverksamhet som andligt arbete. Att delta i utfärder och resor och olika fester piggar upp långt innan och också efter själva tillfället. Det rekommenderas att medel används för rekreations- och andlig verksamhet.

Övrig organisationsverksamhet

I de största avdelningarna, där man har avlönad personal, kan man anse att personalutgifterna delvis också är omkostnader inom serviceverksamheten, därför att den rådgivningsverksamhet som har att göra med rättigheter utgående från krigsskadelagen och övrig rådgivning innebär hjälp till krigsinvaliderna vilken ger resultat. Också de frivilliga förtroendemännens omkostnader, såsom resekostnader, skall ersättas. Organisationsverksamhetens omkostnader är det skäl att hålla på en moderat nivå.

Medelanskaffning

Den landsomfattande Krigsinvalidernas höstinsamling var länge den betydelsefullaste formen av medelanskaffning för avdelningarna. En del krigsinvalidavdelningar anordnar fortfarande lokala insamlingar. Största delen av avdelningarna är nu med i veteranorganisationernas gemensamma Veteranansvar- insamling. Också intäkterna av denna insamling återgår i sin helhet till den ort, där de samlats in. En del av krigsinvalidavdelningarna deltar också i handikapp- och folkhälsoorganisationernas gemensamma En liten gest-valinsamling. Brödraförbundet har av tradition returnerat sin egen andel av det fördelade insamlingsresultatet av valinsamlingen också på förbundsnivå till de avdelningar som deltagit i insamlingen.

Många avdelningar utför fortfarande medelanskaffning i talkoform, där ansvaret under senare år har överförts till yngre. Ett sådant arbete lönar det sig att fortsätta så länge som det känns meningsfullt. Områdesföreningarna inom Krigsinvalidernas Traditionsförening stöder gärna en sådan verksamhet. Till medelanskaffningen bokför man också de donationer man fått. När det gäller insamlingsverksamhet bör man se till att insamlings- och andra tillstånd är i kraft. Man bör t.ex. av ägaren till en fastighet få tillstånd att förverkliga en insamlingskampanj i ett köpcenter.

Placerings- och finansieringsverksamhet

Placeringsverksamheten inskränker sig till största delen till ränte- och dividendintäkter. Ifall avdelningen har fått intäkter i större omfattning t.ex. genom att sälja ett sommarställe eller en kontorslokal, bör medlen placeras ”tryggt, men på ett inkomstbringande sätt” så att dessa vid behov tillräckligt snabbt kan tas till användning inom serviceverksamheten.

Tillfälliga inkomster och allmänna understöd

Som tillfälliga intäkter bokförs i resultaträkningen bl.a. betydande försäljningsvinster, donationer och testamenten samt på motsvarande sätt under tillfälliga utgifter eventuella försäljningsförluster.

Allmänna understöd är erhållna understöd som avdelningen fått utifrån och vilka är avsedda att stöda hela avdelningens verksamhet, understöd som man fått t.ex. från distriktet eller kommunen. För många avdelningar innebär det understöd som kommunen har gett en betydande inkomstkälla. Om understödet har getts för att stöda en speciell verksamhet, bokförs detta i resultaträkningen som intäkter på motsvarande ställe. Det av distriktet erhållna ”förbundets tilläggsstöd” bokförs i resultaträkningens början som intäkter av understöd.

BALANS

Bestående aktiva

Som balansens bestående aktiva bokförs immateriella rättigheter (t.ex. bruksrättigheterna till datorprogram) och materiella tillgångar såsom byggnader, maskiner och inventarier. Numera är det inte längre nödvändigt att ”aktivera” alla maskin- och inventarieanskaffningar i balansen, utan de kan med en gång bokföras som utgifter i resultaträkningen. Om anskaffningen är märkbart stor och snedvrider räkenskapsperiodens resultat, är det skäl att bokföra anskaffningen på balansens bestående aktiva.

Till de bestående aktiva bokför man också avdelningens placeringar såsom aktielokaler, börs- och andra aktier, placeringsfonder och masskuldebrevslån. Det är kanske bättre att bokföra tidsbundna depositioner på bankfordringar.

Rörliga aktiva

Som balansens rörliga aktiva bokför man avdelningens omsättningsegendom (adresslager), fordringar (försäljnings- och överföringsfordringar) samt kassa och banktillgodohavanden.

Eget kapital och främmande kapital

Balansens eget kapital består av avdelningens och damsektionens över-/underskott samt räkenskapsperiodens resultat. Som långfristigt främmande kapital bokför man bl.a. långfristiga lån och kortfristiga resultatregleringar, skatteskulder och andra kortfristiga skulder.

RESULTATRÄKNING

Egentlig verksamhet

Understöd
Intäkter
Förbundets tilläggsstöd för servicen
Understöd som vidareförmedlas
Kostnader
Grundunderstöd
Tillfälliga understöd
Understöd för makans rehabilitering

Assistentverksamhet
Intäkter
Assistentverksamhetens intäkter
Kostnader
Assistentverksamhetens kostnader
Övriga kostnader för assistentverksamheten

Mentalt stöd
Intäkter
Intäkter från den mentala verksamheten
Kostnader
Rekreationsverksamhetens kostnader
Andliga verksamhetens kostnader

Övrig organisationsverksamhet
Intäkter
Intäkter från organisationsverksamheten
Kostnader
Personalkostnader
Avskrivningar
Föreningsverksamhetens kostnader
Kanslikostnader

Medelanskaffning

Intäkter
Intäkter från medelanskaffningen
Kostnader
Kostnader för medelanskaffningen

Placerings- och finansieringsverksamhet
Intäkter
Intäkter från placerings- och finansieringsverksamheten
Kostnader
Kostnader för placerings- och finansieringsverksamheten

Tillfälliga poster
Intäkter
Tillfälliga intäkter
Kostnader
Tillfälliga kostnader

Allmänna understöd
Från förbundet
Från kommunen m.fl.
Räkenskapsperiodens resultat

BALANS

Aktiva
Bestående aktiva
Immateriella rättigheter
Materiella tillgångar
Placeringar

Rörliga aktiva
Omsättningsegendom
Fordringar
Kassa och banktillgodohavanden

Passiva
Eget kapital
Avdelningens eget kapital
Damsektionens eget kapital

Främmande kapital
Långfristigt främmande kapital
Kortfristigt främmande kapital

ARKIVEN

En stödande medlem kan hamna in i den situationen att han/hon har ansvar för avdelningens under årtionden uppkomna arkiv. Arkivet kan innehålla medlemskort, protokoll, brev, räkenskapsböcker, verifikat och mappar i tiotal med avdelningens övriga material. Då uppstår frågan: vad bör man varaktigt bevara, vad kan man genast förstöra och vilka dokument är belagda med en fastställd uppbevaringstid?

Arkivet har betydelse för att ge de uppgifter som behövs i egen verksamhet och dessutom när det gäller historiskt och ekonomiskt forskningsarbete. Därför bevarar man varaktigt de viktigaste dokumenten som berättar om avdelningens verksamhet, men de utgör endast en liten del av hela arkivet. Övriga ansamlade dokument bevarar man en bestämd tid. Man förstör dem, när man inte längre behöver dem.

Den första arbetsfasen vid ordnandet av arkivet

Ordnandet av arkivet börjar med att man samlar ihop alla dokument inom avdelningen. Ifall man inte hittar allt i avdelningens arkiv, kan en del av materialet ha blivit hos avdelningens tidigare ordföranden, sekreterare eller kassörer. Då är det skäl att se över huruvida gamla dokument ännu kan påträffas.

Om någon del av arkivet helt tydligt fattas, tar man reda på huruvida delar av arkivet redan tidigare överlåtits till det slutliga arkivet antingen till Arkivväsendet (Nationalarkivet eller landskapsarkiven) eller till kommunens arkiv. En arkivförteckning har uppgjorts omfattande Brödraförbundets distrikt, avdelningar och damsektion (arkivdatabas). Databasen finns på Brödraförbundets webbsidor och på så vis kan man kontrollera det egna arkivets eventuella placeringsort.

Genomgång av materialet

Att bekanta sig med arkivets hela material är ett speciellt viktigt arbetsskede och detta ligger till grund för hela arbetet att ordna upp arkivet. Ordnandet av materialet underlättas också av det att den som utför arbetet känner till avdelningens (arkivbildarens) historia och verksamhet.

Vid sidan av att man bekantar sig med materialet går man igenom avdelningens dokument dvs. man utför en inventering. På så sätt får man en allmän översikt av arkivet och av huruvida dokumenten möjligen är ordnade enligt ett visst system. Då kan man också få klarhet i att det inte i arkivet uppstår luckor av saknat material.

Samtidigt kontrollerar man, att det inte i detta arkiv ingår arkiv från andra arkivenheters (arkivbildares) arkiv. Inom avdelningen kan sådana vara damsektionen, en särskild stödförening eller en stiftelse. Arkivet kan innehålla rikligt med protokoll som distriktet eller centralkansliet skickat ut, cirkulär eller annan post som kommit endast för kännedom. Distriktet bevarar sina protokoll och brev i sitt eget arkiv, varför dessa inte behöver förvaras i avdelningens arkiv.

När man granskar avdelningens dokument framgår det huruvida dokumenten är placerade i någon konsekvent ordning. Denna ordning kan man i det fallet bevara. Övriga dokument kan ordnas t.ex. i grova drag med användning av statens gamla arkivordning (s.k. abc-schema).

Pentti Koskinen ger modell för ett noggrant kast vid inneboccia-turneringen 2011 i Inre Finlands distrikt.

Man bör göra anteckning gällande dokument som innehåller person- eller hälsouppgifter i samband med ifråga varande dokumentknippe och i arkivbehållaren: innehåller uppgifter som bör hemlighållas. Samma uppgift antecknas i arkivförteckningen. Vid forskningsarbete i arkivet förbinder sig forskaren att följa lagen om handlingars offentlighet och övriga bestämmelser. Den som upplåter arkivet kan ålägga användningen av dokumenten också andra begränsningar

Arkivtillbehör

Dokument som skall varaktigt bevaras tas ut ur de gamla ringpärmarna och placeras i härtill bättre lämpade arkivbehållare. Dessa skyddar dokumenten på alla sidor och tar litet utrymme. Bl.a. bokhandlarna tillhandahåller sådana arkivbehållare.

Dokumentknippena skiljer man åt från varandra med omslagsblad, omslagspapper av storlek A 3 och som färdigt vikts till storlek A 4. Man kan också själv vika sig omslagspapper av kopieringspapper av storlek A 3. När man gör anteckningar i arkivet använder man alltid blyertspenna.

Material som inte hör till arkivet

I arkivet och i samband med dokumenten kan det förekomma olika små föremål, som inte hör dit. Det kan t.ex. vara fråga om standard, medaljer, böcker och andra tryckalster, som inte har tillkommit inom själva avdelningen. Historiker som avdelningen själv uppgjort eller andra publikationer skall man givetvis bevara.

I dokumenten kan ha lämnats kvar plastfickor, gem och gummisnoddar, vilka bör avlägsnas. Också häftstiften är det bra att avlägsna, därför att de rostar med tiden. Också dubbletter av dokumenten är överflödiga.

Bland post som anlänt till avdelningen finns det mycket sådant material som man inte behöver bevara. Det kan vara fråga om protokoll, som sänts till avdelningen från

andra avdelningar och distrikten för kännedom, olika inbjudan, informationsblad, tidningar och reklam.

Förvaring av räkenskapsböcker

Bokföringslagen har bestämmelser angående tiderna för förvaring av bokföringsmaterialet.
Kontoverifikat bör förvaras i sex år från det räkenskapsperioden avslutats. Således får man år 2012 förstöra verifikat från räkenskapsåret 2005 eller äldre verifikat.

Den enligt lagen kortaste möjliga tiden för förvaring av räkenskapsböckerna (dag- och huvudbok) är tio år, men gamla och för hand ifyllda räkenskapsböcker har bevarats varaktigt.
Av den maskinellt förda bokföringen gällande adb-kontodokument har man bevarat åtminstone den sista listan för respektive år. Dokumenten gällande bokslut och balansböckerna förvaras varaktigt.

När man går igenom avdelningens arkiv utgör verifikaten en betydande del av det material som skall förstöras. Ibland har ur avdelningens arkiv försvunnit den största delen av dokumenten och kvar finns bara mappar med kvitton. Då bevarar man dessa och också utgående från dessa har man kunnat få en grund för skrivandet av en historik. Också ifall man har kvar verifikat från avdelningens första tider, från 1940-talet, kan man spara verifikaten som prov från en del år.

Dokument som skall förstöras

I avdelningen uppgör man många olika slag av ansökningar för medlemmarnas räkning, bl.a. ansökningar om rehabilitering, ersättningar och besvärsskrifter till olika ämbetsverk. Dessa behöver man inte bevara i avdelningen annat än för den tid man själv behöver dem. Det kan röra sig om några år, varefter man inte längre behöver återgå till ärendet.

Ordnandet av arkivet

När arkivets alla dokument har samlats ihop, påbörjar man sorteringen av dokumenten så att dokumenten som varaktigt skall bevaras och dokumenten som skall förstöras skiljs åt.

De viktigaste dokumenten som varaktigt skall bevaras är uppgifterna om medlemskåren, egna protokoll, verksamhetsberättelser, räkenskapsböcker, eventuella dokument gällande äganderätt och specialmaterial som har med verksamheten att göra. Inom Brödraförbundets verksamhet har serviceverksamhet gällande medlemskåren haft en central och viktig roll och de dokument som berör detta bevaras för forskningens behov. Dessa dokument – grundunderstöd och serviceunderstöd – innehåller personuppgifter rörande antingen hälsotillstånd eller utkomst och hör därför till sådant som skall hemlighållas. Uppgifter kan lämnas ut endast till forskarna med arkivchefens tillåtelse. De av avdelningens papper som har med grundandet av avdelningen att göra bevarar man noggrannare än senare skedens handlingar.

Dokumenten sorteras i olika knippen i grupper enligt innehåll så att protokollen kommer i ett knippe, verksamhetsberättelserna (när dessa inte finns som bilagor till

årsmötesprotokollen) i ett annat, breven i ett tredje och dokumenten rörande föreningsregistret i ett fjärde i tidsordning. Dokumenten förses med en vehikel (omslagsblad) i knippe av lämplig storlek. På dokumentknippet antecknar man med blyerts vilka dokument det är fråga om och från vilka år. Till exempel: årsmötesprotokollen med bilagor från åren 1980–1990. Dessa knippen placerar man i arkivbehållarna väl förpackade och på behållarens ryggsida antecknar man uppgifterna: Arkivenhetens namn, dokumentseriens namn (t.ex. Årsmötesprotokoll med bilagor) och den tid de berör (t.ex. 1970–1995).

När alla dokument som varaktigt skall bevaras på så sätt placerats i arkivbehållare, uppgör man gällande dem en arkivförteckning, som innehåller en förteckning på alla behållare och räkenskapsböcker och omfattningen av det material som överlämnats och dessutom till vilket slutligt arkiv dessa har överlämnats. Till exempel: Arkivet består av 5 pärmar, 7 räkenskapsböcker och 2 böcker med tidningsurklipp. Arkivet har överlåtits 2.1.2012 till landskapsarkivet i xx. Ett exemplar av förteckningen blir kvar i avdelningen och det andra går till det arkiv som tar emot avdelningens arkiv.

Arkivering av fotografier

När det gäller arkivering av fotografier är det viktigt att det angående dem finns med identifieringsuppgifter; vem/vilka finns på bilderna, när har de tagits och möjligen uppgifter om vem som har tagit fotografiet. Om fotografierna inte har placerats i album, är det inte längre skäl att limma in dem i sådana, utan det är bättre att bevara dem antingen i kuvert eller i påsar av silkespapper i en papplåda. När man antecknar uppgifter om bilderna använder man en mycket mjuk blyertspenna.

Damsektionens arkiv

Damsektionens arkiv kan ibland vara rätt litet till omfattningen, och då är det bra att ansluta det som en del av avdelningens arkiv. Arkivet kan innehålla endast pm från sammankomster, gästböcker och fotografier.

Förstöring av onödiga dokument

Onödiga dokument som avlägsnats ur arkivet förstörs så att de inte kommer i utomståendes händer. Dokumenten förstörs genom att klippa sönder dem (eller med dokumentförstörare), bränna dem eller de ges till en pappersinsamling som är övervakad vad gäller datasekretessen. Avdelningarna har i allmänhet fått hjälp med att utföra förstöringen – när det inte varit fråga om stora mängder – från den övervakade dokumentförstöringsservicen vid kommunens ämbetsverk.

Modell

Modell gällande gruppering av dokument som varaktigt skall förvaras (arkivschema) att tas till hjälp vid arkivordnandet, om man inte har annan klar ordning:

A. Diarier gällande post, dagböcker och gästböcker
B. Medlemsförteckningar, kort och förteckningar gällande förtjänsttecken
C. Årsmötes-, styrelse- och kommittéprotokoll

D. Verksamhetsberättelser, statistik, budgeter, verksamhetsplaner, medlemsbrev och festpublikationer
E. Inkomna telegram och lyckönskningar
F. Medlemmarnas ansökningar om service och förtjänsttecken
G. Räkenskapsböcker
H. Avtal och dokument ordnade enligt innehåll
U. Samlingar av tidningsurklipp, fotosamlingar och historiker

Anmälan om arkivets placeringsort

När arkivet har placerats i slutarkivet, gör man en anmälan till Brödraförbundets centralkansli, som för en förteckning som man försöker hålla så uppdaterad som möjligt. Förteckningen finns att se på Brödraförbundets webbsidor www.sotainvalidit.fi (sök på orden: luettelo arkistoista – förteckning över arkiven). Ytterligare uppgifter gällande arkivering kan fås från Arkivverkets webbsidor www.arkisto.fi.

Materiell kvarlåtenskap

Föremålen utgör också en viktig del av Krigsinvalidernas Brödraförbunds tradition. Alla avdelningar har viktiga föremål som ansluter sig till verksamheten (t.ex. avdelningens fana), som man vill bevara någonstans också efter det avdelningen har avslutat sin verksamhet eller när man inte längre själv kan bevara föremålen. Det lönar sig för avdelningen att i god tid planera vilka de viktiga föremålen är som man vill bevara för eftervärlden och var man skall placera dem.

Organisationernas dokument hör till arkivet. Museerna kan ta hand om föremålen. Det finns många möjliga överlåtelseplatser. Som mottagare kan t.ex. landskapmuseet fungera, hembygdsmuseet, den egna kommunen, den lokala garnisonen eller dess soldathem, församlingen eller landsförsvarsorganisationen. Överlåtelseplatsen behöver man givetvis ännu inte bestämma, om avdelningens verksamhet ännu fortsätter på normalt sätt.

Det är viktigt att inte dessa för avdelningens verksamhet viktiga föremål ”försvinner” när avdelningens verksamhet avslutats, utan att det också därefter på en och samma plats skulle finnas kunskap om de viktigaste föremålen som har med krigsinvalidverksamheten att göra och var dessa är placerade. Samtidigt som man i avdelningen börjar planera dokumentarkivets överflyttning till slutarkivet, bör man göra en inventering rörande dessa viktiga föremål.

Dylika föremål vilka man i allmänhet kan anse ha traditionsvärde är bl.a.:
- Organisationernas bärbara fanor.
- Porträtt och andra tavlor, som på ett väsentligt sätt har med avdelningens verksamhet att göra.
- Skulpturer som på ett väsentligt sätt har med avdelningens verksamhet att göra.
- Minnestavlor (marmor m.m.).

Krigsinvalidernas Brödraförbunds höstinsamlingsbroschyr från 1990-talet.

– Minnestavlor som fästs på byggnader. (Bevarandet av minnesmärken som har med krigsinvalidarbetet att göra hör närmast till dem som rest och äger dessa minnesmärken. Ansvaret kan också komma på kommunen, om den har förbundit sig till detta.)
– Fotosamlingar.

Krigsinvalidens personliga minnesföremål, såsom hederstecken, hör i första hand familjen till. Efter krigsinvalidens och hans makas död faller ansvaret för bevarandet av hederstecknen på familjens äldsta barn, om personen i fråga inte bestämt annat.

Förbundets centralkansli kommer att på samma sätt som fallet var angående arkivens placering begära uppgifter för databasen rörande platserna för den viktigaste materiella kvarlåtenskapens placering. Såvida övriga föremål överlåts som en helhet till att placeras på museum, är det skäl att också göra anmälan om dess placeringsställe.

FRAMTIDEN

Det lönar sig för krigsinvalidavdelningarna att fortsätta sin verksamhet så länge som det bara är förnuftigt. En verksamhet som är nära medlemskåren är alltid mera effektiv och leder till bättre resultat än vad fallet vore gällande ett stort regionalt samfund. Enligt förbundets gamla modellstadgar för avdelningarna bör ett allmänt möte i avdelningen sammankallas för att dryfta avdelningens upplösning, om det finns kvar i avdelningen mindre än fem personer.

Enligt de nya modellstadgarna, där makamedlemmarna också har rösträtt, kan avdelningen fortsätta sin verksamhet vid behov så länge som det i avdelningen finns en enda krigsinvalid i livet. Efter det bör avdelningen upplösas.

När krigsinvalidavdelningen upplöses, är det naturligaste att ansluta sig till någon grannavdelning. Så uppkommer så småningom på krigsinvaliddistriktets område underavdelningar kring någon större avdelning. Såvida det inte finns någon lämplig grann- eller områdesavdelning till vilken man kan ansluta sig, ansluter sig den avdelning som upplöses en landskapsorganisation som krigsinvaliddistriktet upprätthåller, och till vilken avdelningar samlas från olika håll i distriktet.

Om det i distriktet finns kvar endast några områdes- och landskapsavdelningar, lönar det sig att tillsammans besluta om tidpunkten för deras upplösning. I detta sammanhang övergår krigsinvalid-, maka- och stödande medlemmar direkt till att vara personmedlemmar i krigsinvaliddistriktet.

Krigsinvaliddistrikten fortsätter sin verksamhet till dess att krigsinvalidmedlemmarnas antal understiger 20 personer. Då upplöses också distriktet och den områdesförening inom Krigsinvalidernas Traditionsförening som är verksam på området bär med stöd av det nationella Krigsinvalidernas Brödraförbund omsorg om de sista krigsinvalid- och makamedlemmarna.

Avdelningens upplösning

Det är bra att i tid bereda sig på avdelningens upplösning. Om avdelningen under de

närmaste åren håller på att förlora sin verksamhetsförmåga, lönar det sig att ta kontakt med en lämplig grannavdelning och diskutera läget. Ifall grannavdelningen går med på att som sina medlemmar ta medlemmarna i den avdelning som planerar att upplösas, är det i allmänhet lätt att komma överens om övriga frågor.

När det gäller ekonomiska frågor kan det ibland uppstå oenighet. Enligt avdelningens modellstadgar övergår en avdelnings medel när den avslutar sin verksamhet till Krigsinvalidernas Brödraförbund för att användas i första hand för de medlemmar som bor på den upplösta avdelningens område. I praktiken har förbundets styrelse alltid godkänt begäran att överföra medlen direkt till den avdelning som tar över till att användas på motsvarande sätt. I några övergångsfall har man i den avdelning som fortsätter för en övergångsperiod inrättat en fond, vars medel uttryckligen använts till förmån för den upplösta avdelningens medlemmar. Skilda fonder gör att förvaltningen blir styvare, varför det inte lönar sig att göra övergångsskedet alltför långt. I de avdelningar som gett makamedlemmarna rösträtt bör det möte som fattar beslut om upplösning av avdelningen sammankallas senast i det skedet att det inte längre finns någon krigsinvalidmedlem i avdelningen. I de avdelningar där makamedlemmarna inte har rösträtt bör avdelningen enligt modellstadgarna fatta beslut om upplösning, ifall antalet krigsinvalidmedlemmar understiger fem.

När en avdelning upplöses bör åtminstone dess äldre dokument arkiveras och överlåtas t.ex. till landskapsarkivet. Gällande ordnande och överlåtande av arkivet har man noggrant redogjort i denna bok i ett eget kapitel.

Medlemmarna bör ansöka om medlemskap i den nya avdelningen. Det är praktiskt att t.ex. vid det möte som besluter om upplösning samla alla deltagares namn i en gemensam ansökan. Viktigt är också att nå de medlemmar som inte är närvarande vid mötet. Det är väsentligt att inte en enda krigsinvalid eller makamedlem lämnas åt sitt öde utanför ramarna av omsorg och information.

Avdelningen utser vid upplösningsmötet en utredningsman, som representerar avdelningen. Hans uppgift är att bland annat överföra bankkonton och egendomen i enlighet med föreningens beslut och betala bort eventuella skulder. Utredningsmannen gör upp en utredning kring sina åtaganden, vilken till lämpliga delar följer formen för bokslut. Det upplösande mötet kan också besluta, att den sista styrelsen i sin helhet fungerar som utredare.

Gällande upplösningen bör man anmäla till distriktsbyrån och till Brödraförbundets centralkansli. När utredningsfunktionerna för övrigt har utförts, bör man till föreningsregistret göra anmälan om upplösning. Formulär för anmälan får man t.ex. från nätet på Patent- och registerstyrelsens hemsidor. Ansökan undertecknas av utredningsmannen eller, såvida den sista styrelsen fungerar i sin helhet som utredare, av styrelsens ordförande. Inga avgifter bärs upp för behandlingen av anmälan. I förhållande till omfattningen och karaktären av avdelningens verksamhet kan det vara skäl att rörande upplösningen också göra anmälan till t.ex. skattemyndigheten.

Det är viktigt att krigsinvalidarbetet i kommunen inte tar slut i och med att avdelningen upplöses. På varje område, där det finns krigsinvalider eller makamedlemmar, bör det finnas en stödande medlem nära dem.

8. Krigsinvalidernas Traditionsförening

Krigsinvalidernas Traditionsförening sköter om omvårdnaden av krigsinvalidernas traditioner och överför dem till yngre generationer. Den har grundats som en förenande länk mellan alla dem som upplever det viktigt att krigsinvalidernas traditioner bevaras som en del av veterangenerationernas tradition.

Traditionsföreningens namn var tidigare Krigsinvalidernas efterkommande (dvs. yngre generationer). Föreningen grundades 31.5.1995. Namnet byttes ut till Traditionsförening år 2009, därför att man ansåg att det nya namnet bättre gav uttryck för verksamheten i dag.

Traditionsföreningen styr och koordinerar insamlingen och omvårdnaden av krigsinvalidernas traditioner. Ett exempel på traditionsarbete är upptecknandet av krigsinvalidernas och deras makors berättelser, sammanställandet av krigsinvalidavdelningarnas historia, olika föredragstillfällen som ansluter sig till ämnet, utställningar och artiklar.

Traditionsorganisationen verkar i nära samarbete med Krigsinvalidernas Brödraförbund. När det i något av Brödraförbundets distrikt finns kvar endast 20 krigsinvalider, upphör verksamheten i distriktet. Då övergår ansvaret för krigsinvaliderna, makorna och änkorna på Traditionsföreningens områdesföreningar.

Områdesföreningar

På varje krigsinvaliddistrikts område finns det eller kommer det att finnas en egen Traditionsföreningens områdesförening. I några distrikt fungerar områdesföreningen redan aktivt genom att anordna olika tillfällen med rekreation för krigsinvaliderna och för att insamla medel för arbetet med krigsinvalidernas service. I en del andra distrikt är föreningen ”slumrande”. På varje krigsinvaliddistrikts område bör det finnas en fungerande områdesförening i god tid innan distriktet avslutas.

Områdesföreningens medlemmar fungerar på sina egna områden som krigsinvalidernas stöd och som överförare av traditionerna. Alla stödande medlemmar är välkomna med som medlemmar i Traditionsföreningen.

TRADITIONSFÖRENINGEN EKLÖVET

Krigsinvalidernas Traditionsförening finns med som samfundsmedlem i veteranförbundens gemensamma Traditionsföreningen Eklövet. Traditionsföreningen sköter om omvårdnaden av traditionerna från Finlands år 1939–1945 förda krig och deras veteraners traditioner. Krigsinvalidernas Traditionsförenings uppgift i Traditionsföreningen Eklövet är att representera krigsinvaliderna och upprätthållandet av deras tradition.

9. Former för premiering inom krigsinvalidarbetet

En icke oväsentlig del av det frivilliga organisationsarbetet är att de som utmärkt sig inom detta arbete blir ihågkomna på ett synligt sätt.

FORMER FÖR PREMIERING INOM KRIGSINVALIDERNAS BRÖDRAFÖRBUND

Förbundets miniatyrstandar

Förbundets miniatyrstandar beviljas som en utmärkelse till en medlem som gjort en förtjänstfull insats inom krigsinvalidarbetet eller till annan person eller till ett samfund som på ett betydelsefullt sätt understött detta arbete. Miniatyrstandaret beviljas av förbundsstyrelsen, avdelningens styrelse eller specialmedlemsföreningens styrelse. I foten på stången till miniatyrstandaret ingraveras den premierades namn och dagen för överlåtelsen.

Förtjänsttecken i silver

Förtjänsttecknet i silver beviljas av Brödraförbundets styrelse, distriktsstyrelsen eller specialmedlemsföreningens styrelse. En förutsättning för beviljande av förtjänsttecknet i silver är en kontinuerlig, aktiv och resultatrik verksamhet inom krigsinvalidarbetet. I tillämpliga delar följer man det ovan sagda när man överväger beviljandet av förtjänsttecknet till annan person än medlem i förbundet.

Förtjänsttecknet i silver åtföljs av ett diplom med dedikation. Förtjänsttecknet överlåts i allmänhet vid ett festtillfälle i distriktet eller avdelningen, vid ett årsmöte eller tillfälle av motsvarande karaktär.

Förtjänsttecken i guld

Förtjänsttecknet i guld beviljas av förbundsstyrelsen, distriktsstyrelsen eller specialmedlemsföreningens styrelse. Det första förtjänsttecknet i guld överläts 23.3.1943 till marskalk Mannerheim.

En förutsättning för beviljande av förtjänsttecknet i guld är en aktiv och resultatrik verksamhet som fortgått i ungefär åtta år omfattande ansvarsfulla uppgifter inom ett distrikt inom förbundet samt att personen i fråga tidigare fått förbundets förtjänsttecken i silver. När
man överväger bevilja förtjänsttecknet i guld till annan person än medlem i förbundet, följer man det ovan sagda i tillämpliga delar.

Förtjänsttecknet i guld åtföljs av ett diplom med dedikation. Förtjänsttecknet överlåts till en medlem i förbundet vid distriktets årsmöte, vid sommarfesten eller vid annat motsvarande tillfälle eller vid något betydande festtillfälle inom avdelningen.

R FLOWE

Allt började med ett kaffetillfälle

Jag föddes år 1939, varför jag inte har så värst många erfarenheter från krigstiden. Några minnesbilder har jag ändå. Jag minns tydligt tiden när min far återvände hem efter sin krigstjänstgöring. Denne nästan till ett skelett utmärglade långgänglige man. Han ville som ersättning för de förlorade åren läsa för oss barn en saga varje kväll. En del av dessa kvällsberättelser innehöll min fars berättelser från sina erfarenheter i kriget. De var högst spännande händelser, även om han från dem utelämnat sina grövsta erfarenheter.

Min fars krigstida berättelser kändes bekanta, när jag i vuxen ålder trädde i statens tjänst. I mitt arbete fick jag på mitt bord krigsinvalidernas dokument varje vecka och till och med dagligen under mina trettio arbetsår.

Jag ville på ett mera levande sätt och på nära håll bekanta mig med de veteraner som upplevt kriget. Och jag kom på ett sätt att få träffa dem personligen. En sommar sände jag till krigsinvalidorganisationen i Nurmijärvi ut en inbjudan till ett kaffetillfälle. Och det var en mäktig upplevelse! Mitt hus fylldes av livstillvända och glada krigsinvalidgäster. Det är redan nästan trettio år sedan denna första träff och samma tradition varje sommar med ett tillfälle med eftermiddagskaffe fortsätter ännu.

När jag fick ålderspension från min statliga tjänst, bjöd krigsinvaliderna in mig att bli en stödande medlem inom deras organisation. För mig innebar det en mäktig gåva. Jag kunde inte föreställa mig att detta att vara pensionerad kunde vara något så givande och positivt, när jag varje vecka får vistas i härliga och balanserade vänners sällskap. Det innebär också en glädje att få känna att jag kan vara till nytta även under tiden som pensionerad.

I Nurmijärvi träffar krigsinvaliderna och deras makor och änkor varandra varannan torsdag i samband med ett mattillfälle. Jag hämtar 3-4 krigsinvalidänkor med mig i min bil till detta tillfälle. Jag får också vara med och planera många slags program för krigsinvaliderna, såsom resor till teaterföreställningar m.m.

En av våra höjdpunkter varje år är ”Kauniala kaffetillfälle”. Vi för till patienterna på Kauniala krigsinvalidsjukhus program av nurmijärvikaraktär, sång, dikter och musik. Vi dukar för dem eftermiddagskaffe och vi har bakat bullarna och kakorna till kaffet. Vi tar med oss våra egna krigsinvalider, vilka vi bjuder på en måltid i Kauniala.

I min egenskap av stödande medlem upplever jag också det positiva i att jag personligen kan vara till hjälp för krigsinvaliderna också när det gäller officiella ärenden på basis av min juristutbildning. När jag återvänder till mitt eget hem från dessa träffar med stödande medlemmar, nynnar jag ofta i mitt inre på sången: Kan väl dagen levas härligare än så, kan den väl vara mera underbar än detta…

Lea Kärhä

Stora förtjänsttecknet

Förbundsstyrelsen eller distriktsstyrelsen kan bevilja det stora förtjänsttecknet till personer, vilkas verksamhet i synnerhet har främjat de krigsskadades sak eller gentemot vilka förbundet vill visa sin särskilda högaktning.

En allmän förutsättning för beviljande av det stora förtjänsttecknet är att den person som föreslås få det har fått förbundets förtjänsttecken i guld. Det stora förtjänsttecknet kan beviljas ungefär fyra år efter beviljandet av förtjänsttecknet i guld. Av särskilt vägande skäl kan man bevilja undantag från ovan framförda förutsättningar.

Det stora förtjänsttecknet åtföljs av ett diplom med dedikation, vilket undertecknas av förbundsstyrelsens ordförande och en av vice ordförandena eller förbundets generalsekreterare. När det gäller stort förtjänsttecken som beviljats av distrikten undertecknas diplomet av distriktets ordförande och verksamhetsledaren. Förtjänsttecknet kan överlåtas vid distriktsföreningens årsmöte eller vid annat därmed jämförbart betydande tillfälle.

Framställning om förtjänsttecken uppgörs på blankett som förbundet låtit trycka för sagda ändamål. Där bör man nämna omständigheter som påverkar beviljandet, såsom i vilka uppgifter och under vilka år personen som förslås få tecknet har varit verksam till förmån för krigsinvalidarbetet. Förbundsstyrelsen övervakar att man vid beviljandet av förtjänsttecknen tillämpar de av förbundsfullmäktige fastställda direktiven.

Krigsinvalidernas förtjänstkors

Krigsinvalidernas förtjänstkors har inrättats 18.4.1958 genom en förordning (185/58) som en erkänsla för arbete som utförts till förmån för krigsinvaliderna i Finland. Förtjänstkorset beviljas av försvarsministern på framställning av förbundet. Förtjänstkorset överlåts numrerat och försett med mottagarens initialer. Tillsammans med förtjänstkorset överräcks ett diplom med dedikation undertecknat av försvarsministern.

Förbundsstyrelsen fattar beslut om framställning angående förtjänstkorset vilken riktas till försvarsministern. När man prövar göra en framställning beaktas, att den föreslagnas verksamhet har varit särskilt aktiv och av betydelse för krigsinvalidarbetet samt fortgått i ett par decenniers tid och att personen tidigare fått förbundets stora förtjänsttecken. Av särskilt vägande skäl kan man från ovan nämnda förutsättningar bevilja undantag. När man prövar göra en framställning rörande förtjänstkors till annan person än medlem av förbundet, tillämpas det ovan sagda i lämpliga delar. Förbundets centralkansli meddelar årligen bestämda tider för inlämnande av framställningar.

De av försvarsministern beviljade förtjänstkorsen överlåts vid tillfällen som distrikten anordnar och vid vilka överlåtaren av förtjänstkorsen om möjligt är en lokal representant för försvarsmakten. Dessutom anordnar man på förbundets årsdag ett nationellt tillfälle för överlåtelsen.

Förbundets miniatyrstandar försett med Frihetskorsets emblem och band

Republikens president Urho Kekkonen beviljade år 1980 Krigsinvalidernas Brödraförbund Frihetskorset som kännetecken för det storartade arbete som utförts för de krigsskadade.

Enligt beslut fattade av förbundsstyrelsen och av förbundsfullmäktige 2.6.1987 kan man bevilja förbundets miniatyrstandar försett med Frihetskorsets emblem och band som en särskilt värdefull utmärkelse för insatser som kommit hela medlemskåren till del.

Standaren är numrerade. Nummer 1 överläts till republikens president Mauno Koivisto. Förbundsstyrelsen fattar beslut gällande beviljandet av standaret.

Medlemmar som innehar veterankännetecknet får efter att de mottagit miniatyrstandaret inbjudan till Brödraförbundets hedersklubb, som årligen samlas på hösten.

***

Sisu-hedersdiplom

I Sisu-hedersdiplomet omnämns att det överlämnas ”som en erkänsla för energisk och under svåra förhållanden utförd, i goda resultat utmynnad kamp tillbaka till livet, till produktiv insats i samhället. Må detta prov på sisu och styrka sporra andra olycksbröder att i sin tur göra sitt bästa när det gäller att övervinna sviterna av den skada som fåtts under kriget.”

Ordvalet visar, att Sisu-hedersdiplomet är avsett som en erkänsla uttryckligen till de gravt handikappade medlemmar av förbundet, vilka kommit framåt på sin livsväg genom uppvisad sisu. Förbundsstyrelsen beviljar hedersdiplomet på distriktsstyrelsens framställan.

Marskens fond

Också Marskens fonds hederspris som årligen utdelas är en av de former för premiering förbundet använder. Priset kan beviljas till krigsinvalider, som under en lång tid varit verksamma inom organisationen och genom denna verksamhet tjänstgjort sina olycksbröder till fromma. Förbundsstyrelsen fattar årligen beslut om de medel som skall anslås för hedersprisen samt beviljar hedersprisen på framställan av distrikten och specialmedlemsföreningarna.

För Finland-plaketten och miniatyrplaketten

Dessa premieringsformer används som en utmärkelse för ett arbete som utförts krigsinvaliderna till fromma. Avdelningarna och distrikten kan rekvirera plaketterna från förbundets försäljningsservice.

***

Allmänna utmärkelsetecken

En förtjänstfull insats utförd inom förbundets distrikt i olika uppgifter och på olika nivåer kan också premieras med utmärkelsetecken inom Finlands Vita Ros och Finlands Lejons riddarordnar i enlighet med stadgar som är i kraft angående dem. Att

premiera en person som varit med i krigsinvalidarbetet med dessa utmärkelsetecken anses höra till Social- och hälsovårdsministeriets verksamhetsområde. Ministeriet gör framställan angående utmärkelsetecken till riddarordnarna på basis av förslag uppgjorda av förbundsstyrelsen.

Utmärkelsetecknen beviljas för särskilt långvarig och trogen verksamhet. När man prövar komma med en framställan bör man beakta, att det bör ha förflutit minst sju år sedan beviljande av föregående statliga utmärkelsetecken eller titel. Republikens president beviljar de statliga utmärkelsetecknen på självständighetsdagen.

Förslagen inlämnas till förbundets centralkansli, som årligen tillkännager terminen för inlämnande av förslag. Förslagen uppgörs i två exemplar på officiell blankett. Blanketter kan rekvireras från förbundets centralkansli eller via riddarordnarnas Internet-sidor: www.ritarikunnat.fi.

Den som gör framställan om utmärkelsetecken betalar avgiften för inlösen av utmärkelsetecknet och det medföljande diplomet med dedikation. Likväl erbjuder man alla som inom förbundets ramar premierats med utmärkelsetecken möjlighet att själv erlägga inlösningspriset.

FORMER FÖR PREMIERING INOM KRIGSINVALIDERNAS TRADITIONSFÖRENING

Miniatyrstandar

Ett miniatyrstandar kan beviljas till person eller samfund, som under en lång tid har varit verksam inom Krigsinvalidernas Traditionsförening eller annars på ett betydelsefullt sätt understött dess arbete. Miniatyrstandar nummer 1 har överlämnats till Krigsinvalidernas Brödraförbund. Utmärkelsen beviljas av styrelsen för den nationella Traditionsföreningen.

Förtjänsttecken i silver

Krigsinvalidernas efterkommandes förtjänsttecken i silver kan beviljas till person, som under minst fem års tid har varit verksam på ett förtjänstfullt och aktivt sätt som medlem av den regionala föreningen eller under minst tre års tid inom styrelsen för den nationella Krigsinvalidernas Traditionsförening. Också en enstaka prestation kan berättiga till tecknet. Det skall då vara fråga om en prestation som har för Krigsinvalidernas Traditionsförening en särskilt ekonomisk, samhällelig eller verksamhetsmässig betydelse.

Förtjänsttecknet i silver beviljas av styrelsen för den nationella Traditionsföreningen. Förtjänsttecknet bärs nedanom Brödraförbundets förtjänsttecken i silver eller guld.

10. Var kan jag få ytterligare information?

Ingen vet allt, men det går att ta reda på saker och ting. I alla krigsinvaliddistrikt finns det en verksamhetsledare, till vilken man alltid kan vända sig. Han eller hon har i allmänhet lång erfarenhet av att sköta krigsinvalidernas frågor och man kan be verksamhetsledaren om råd i alla frågor som har med medlemskåren att göra.

När det gäller frågor rörande krigsskada står också de som vid krigsinvalidernas sjukhem är anställa för att ge råd i servicefrågor (servicerådgivarna) till tjänst. Deras uppgift är att handha rådgivning rörande lagstadgade frågor till de krigsinvalider som bor hemma. Det lönar sig att på Krigsinvalidernas Brödraförbunds eller Statskontorets webbsidor granska den i kraft varande lagstiftningen rörande krigsskador.

Gällande situationen för en enskild person får man i allmänhet säkrast noggrannare uppgifter via servicerådgivarna. Gällande dem kan man också få uppgifter direkt från Statskontorets servicetjänst för krigsskade- och veteranfrågor tel. 09 7725 8200. Man bör klart uppge för Statskontoret i vilket ärende den som ställer frågor rör sig och för vilket ändamål han behöver uppgifter. Det lönar sig alltid att sköta kartläggningar av grundläget för en stor medlemsskara i samarbete med sjukhemmets servicerådgivare.

När det uppkommer problem kan man ta kontakt med juristen på Brödraförbundets centralkansli. Centralkansliet har anordnat tvådagars kurser rörande lagarna. Dessa kurser har gett grundkunskaperna gällande lagstiftningen kring ersättningarna. Centralförbundets för arbete bland åldringar reparationsrådgivare hjälper till med frågor rörande bostadens reparations- och ändringsarbeten.

Om du inte vet var du kan få ytterligare information eller hjälp, får du modigt fråga fast växeln vid Brödraförbundets centralkansli tel. 09 478 500. Vi hjälper Dig nog vidare till rätt instans!

Problemsituationer som har med det stödande medlemskapet att göra

Avdelningens ordförande, distriktets verksamhetsledare

Assistentverksamheten

Projektchefen för det regionala projektet

Förändringsarbeten i bostaden

Centralförbundets för arbetet bland åldringarna reparationsrådgivare

Krigsinvalidernas ersättningsskydd

De anställda inom sjukhemmens rådgivningsservice
Statskontorets kundtjänst

Problemsituationer visavi frågor rörande krigsskador och överklagan av beslut

Förbundets jurist

Bilaga 1

Krigsinvalidernas Brödraförbunds centralkansli

Postadress: Banmästargatan 9 C, 00520 Helsingfors
Besöksadress: Klockbron 4 C, 2 våningen (Östra Böle)
Telefon 09 478 500, fax 09 4785 0100
Kansliet är öppet kl. 8–15.30,
keskus.tsto@sotainvalidit.fi, www.sotainvalidit.fi

Generalsekreterare Markku Honkasalo
Tel. 09 4785 0200
markku.honkasalo@sotainvalidit.fi

Ledningens sekreterare
Marjatta Taskinen
Tel. 09 4785 0201
marjatta.taskinen@sotainvalidit.fi

Jurist Seppo Savolainen
Tel. 09 4785 0220
seppo.savolainen@sotainvalidit.fi

Organisationschef Markku Mikkola
Tel. 040 568 0256
markku.mikkola@sotainvalidit.fi

Chef för försäljningstjänst
Heikki Kankkunen
Tel. 09 4785 0205
heikki.kankkunen@sotainvalidit.fi

Bokförare Marjo Kovanen
(räkningar och reskontra)
Tel. 09 4785 0202
marjo.kovanen@sotainvalidit.fi

Huvudkassaförare Mirja Luukkanen
(försäljningsbeställningar)
Tel. 09 4785 0208
mirja.luukkanen@sotainvalidit.fi

Informationschef Arto Lillberg
(studieledig)

Informatör Elina Ruuttila
(moderskapsledig)

Informatör Marja Kivilompolo
Tel. 09 4785 0230
marja.kivilompolo@sotainvalidit.fi

Tarja Lindholm (annonsförsäljning,
adressförändringar, beställningar)
Tel. 09 4785 0213
si-lehti@sotainvalidit.fi

Pirjo Hämäläinen
Tel. 09 4785 0232
pirjo.hamalainen@sotainvalidit.fi

Servicen för hederstecken
Skötare av nämnda service
Silja Myllyniemi, Tel. 09 4785 0209

Byråsekreterare Anneli Wallendahr
Tel. 09 4785 0207

Arkiven
Arkivansvarig Kaarina Vienola
Tel. 050 356 7751
kaarina.vienola@sotainvalidit.fi

Assistentverksamhet
Projektchef Eija Kilgast
Tel. 09 4785 0233
eija.kilgast@sotainvalidit.fi

Krigsinvalidernas Brödraförbunds distriktsföreningar

Helsingfors
Banmästargatan 9 C, 00520 Helsingfors

Verksamhetsledare Terhi Silenius
Tel. 09 4785 0243, fax 09 4785 0100
terhi.silenius@sotainvalidit.fi

Byråsekreterare Tarja Lindholm
Tel. 09 4785 0213
tarja.lindholm@sotainvalidit.fi

Nyland
Banmästargatan 9 C, 00520 Helsingfors

Verksamhetsledare
Satu Jelkälä-Blomqvist
Tel. 09 4785 0225, fax 09 4785 0100
satu.blomqvist@sotainvalidit.fi

Egentliga Finland
Tavastgatan 14 L 7, 20500 Åbo

Verksamhetsledare Jari-Matti Autere
Tel. 02 284 1660, 040 568 4500,
Fax 02 251 7521
jari-matti.autere@sotainvalidit.fi

Byråfunktionär/projektsekreterare
Raija Väliaho
Tel. 02 284 1662
raija.valiaho@sotainvalidit.fi

Stam-Tavastland
Kaurialankatu 20, 13130 Hämeenlinna

Verksamhetsledare Mira Kulmala
Tel. 050 520 4065
mira.kulmala@sotainvalidit.fi

Birkaland-Tavastland
Rautatienkatu 24 B 4, 33100 Tampere

Verksamhetsledare Jouko Sipilä
Tel./fax 03 222 6631, 040 083 5993
jouko.sipila@sotainvalidit.fi

Byråansvarig Paula Mäkinen
Tel. 03 222 6641

Lahtis
Vuorikatu 3, 15110 Lahti

Verksamhetsledare Kalle Hiltunen
Tel. 03 782 2232, fax 03 782 2330
sotainvalidipiiri.lahti@phnet.fi

Kymmene
Kauppalankatu 25 B 19, 45100 Kouvola

Verksamhetsledare Markku Mikkola
Tel. 05 375 4848, 040 568 0256,
Fax 05 375 4800
markku.mikkola@sotainvalidit.fi

Byråsekreterare Arja Epelä
Tel. 05 375 4860
arja.epela@sotainvalidit.fi

Satakunda
Yrjönkatu 15, 5 vån., 28100 Pori

Verksamhetsledare Marika Keskinen
Tel. 02 633 5233, fax 02 641 7927
satakunta@sotainvalidit.fi

Inre Finland
Rauhankatu 1, 40100 Jyväskylä

Verksamhetsledare Juha Takala
Tel. 010 439 3200, 050 555 2376,
fax 014 614 301
sotainvalidipiiri.sisa-suomi@elisanet.fi

Byråansvarig Tuulikki Seppänen
Tel. 010 4393 201, 050 555 3691
sotainvalidipiiri.sisa-suomi@elisanet.fi

Stor-Savolax
Porrassalmenkatu 3 A, 50100 Mikkeli

Verksamhetsledare Katariina Kuurola
Tel. 015 163 301, 0400 756 249,
fax 015 163 302
katariina.kuurola@sotainvalidit.fi

Byråsekreterare Seija Hokkanen
Tel. 015 211 230
seija.hokkanen@sotainvalidit.fi

Kust-Österbotten
Handelsesplanaden 10 D, 65100 Vasa

Verksamhetsledare Monika Julin
Tel./fax 06 317 3610
vaasan.sotainvalidipiiri@netikka.fi

Syd-Österbotten
Porvarinkatu 4 A 1, 65100 Seinäjoki

Verksamhetsledare Marko Hakala
Tel./fax 06 423 1035, 040 742 4l813
ep.sotainvalidipiiri@netikka.fi

Byråsekreterare Liisa Sariola
Tel. 06 423 1034, 040 591 9358
liisa.sariola@netikka.fi

Norra Savolax
Sepänkatu 4, 70100 Kuopio

Verksamhetsledare Juha Siivola
Tel. 017 261 1747, 0500 376 862
juha.siivola@dnainternet.net

Byråsekreterare Anneli Toivonen
Tel. 017 261 1747
atoivone@dnainternet.net

Norra Karelen
Kirkkokatu 11, 80100 Joensuu

Verksamhetsledare Tuulikki Leinonen
Tel./fax 013 122 947, 040 536 7537
tuulikki.leinonen@sotainvalidit.fi

Mellersta Finland
Kitinkuja 2, 69100 Kannus

Verksamhetsledare Marja-Liisa Kattilakoski
Tel. 044 304 2669
fax 06 831 6356
marja-liisa.kattilakoski@sotainvalidit.fi

Norra Österbotten
Isokatu 5, 90100 Oulu

Verksamhetsledare Elsa Pyörälä
Tel. 08 321 8200, 050 430 3142,
fax 08 321 8220
elsa.pyorala@sotainvalidit.fi

Byråfunktionär Saimi Liikanen
Tel. 08 321 8211
saimi.liikanen@sotainvalidit.fi

Kajanaland
Seminaarinkatu 5, 87100 Kajaani

Verksamhetsledare Matti Kähkönen
Tel. 08 622 485, fax 08 625 408
matti.kahkonen@sotainvalidit.fi

Lappland
Ruokasenkatu 8 A, 96200 Rovaniemi

Verksamhetsledare Veijo Kyllönen
Tel. 016 221 687, 040 548 2086
veijo.kyllonen@pp3.inet.fi

Sverige
Finlands Krigsinvaliders Sverigedistrikt
Slakthusplan 3, 2 tr, 121 17 Johanneshov, Sverige
Postadress: Box 5133, 121 17 Johanneshov, Sverige

Verksamhetsledare Juha Joki
Tel. 00 46 8 648 1131, 00 46 70 563 0373
fax 00 46 8 649 9670
juha.joki@telia.com

Bilaga 3

Krigsinvalidernas Brödraförbunds Assistentverksamhet

Stödprojekt
Krigsinvalidernas Brödraförbund
Banmästargatan 9 C, 00520 Helsingfors
Besöksadress: Klockbron 4, 2 våningen
Projektchef Eija Kilgast
Tel. 09 4785 0233, 044 797 7881
eija.kilgast@sotainvalidit.fi

Helsingfors
Åggelby sjukhemsstiftelse
Ståthållarvägen 5, 00640 Helsingfors
Projektchef Tiina Saloheimo
Tel. 040 745 1303
tiina.saloheimo@okks.fi

Nyland
Krigsinvalidernas Brödraförbunds
Nylands distrikt
Åggelby rehabiliteringssjukhus
Ståthållarvägen 5, 00640 Helsingfors
Projektchef Heidi Aho
Tel. 050 406 1902
heidi.aho@sotainvalidit.fi

Lojotrakten
Apuomena ry
Suurlohjankatu 21-23, 08100 Lohja
Projektchef Tuula Sinikallio
Tel. 019 369 5653, 050 376 7480
tuula.sinikallio@apuomena.fi

Egentliga Finland
Krigsinvalidernas Brödraförbunds
Egentliga Finlands distrikt
Tavastgatan 14, 20500 ÅBO
Projektchef Pirjo Marttila
Tel. 02 284 1661, 040 549 5091
pirjo.marttila@sotainvalidit.fi

Tavastland
Krigsinvalidernas Brödraförbunds
Stam-Tavastlands distrikt
Kaurialankatu 20,
13130 HÄMEENLINNA
Projektchef Antti Mikkola
Tel. 044 771 0055
antti.mikkola@sotainvalidit.fi
Regionhandledare Mervi Riikonen
Humppilantie 9 A, 31600 JOKIOINEN
Tel. 0400 218 577
mervi.riikonen@luukku.com
Regionhandledare Leena Saunamäki
Vuorikatu 3, 15110 LAHTI
Tel. 045 135 0914
avustajatoiminta.lahti@sotainvalidit.fi

Birkaland-Tavastland
Krigsinvalidernas Brödraförbunds
Birkaland-Tavastlands distrikt
Otavalankatu 12 B 4, 33100 TAMPERE
Projektchef Kirsi Kinnunen
Tel. 03 222 6643, 050 352 2537
kirsi.kinnunen@sotainvalidit.fi

Kymmene
Krigsinvalidernas Brödraförbunds
Kymmene distrikt
Kokkokallionkatu 4, 49400 HAMINA
Projektchef Maija Karnaattu
Tel. 040 520 6214
maija.karnaattu@sotainvalidit.fi

Satakunda
Västra Finlands Diakonianstalts
stiftelse PoVeTu
Metsämiehenkatu 2, 28500 PORI
Projektchef Riitta Sookari
Tel. 02 624 2141, 044 705 2141

riitta.sookari@pdl.fi
Projektchef Marja-Leena Kavasto
Västra Finlands Diakonianstalts
stiftelse RaVeTu
Lusotarinkatu 3, 26100 RAUMA
Tel. 02 821 1587, 044 705 2280
marja-leena.kavasto@pdl.fi

Mellersta Finland
Mellersta Finlands Sjukhemsstiftelse
Keskussairaalantie 40,
40630 JYVÄSKYLÄ
Projektchef Kirsi Valkonen
Tel. 014 690 661, 050 302 6171
kirsi.valkonen@keski-
suomensairaskotisaatio.fi

Syd-Österbotten
Krigsinvalidernas Brödraförbunds
Syd-Österbottens distrikt
Porvarinkatu 4 A, 60100 SEINÄJOKI
Projektchef Virpi Mansikkamäki
Tel. 06 4231 037, 040 825 5170
ep.avustajatoiminta@sotainvalidit.fi

Norra Savolax
Krigsinvalidernas Brödraförbunds
Norra Savolax distrikt/
Assistentverksamhet
Minna Canthinkatu 24,
70100 KUOPIO
Projektchef Anja Siivola
Tel. 017 261 1760, 044 363 6159
anja.siivola@dnainternet.net
Regionhandledare Leena Varonen
Sotilaskatu 4, 74100 IISALMI
Tel. 017 818 540, 050 338 8191
leena.varonen@gmail.com

Norra Karelen
Krigsinvalidernas Brödraförbunds
Norra Karelens distrikt
Kirkkokatu 30 B 13, 80100 JOENSUU
Projektchef Marja Tiittanen
Tel. 050 3275 179
marja.tiittanen@sotainvalidit.fi

Mellersta Österbotten
Mellersta Finlands Krigsveterandistrikt
Tehtaankatu 1, 69100 KANNUS
Projektchef Kaija Pouttu
Tel. 044 724 9318
kp.avustajahanke@sotaveteraaniliitto.fi

Norra Österbotten
Uleåborgs diakonissanstalts stiftelse
Isokatu 58-60 B 22, PB 365,
90101 OULU
Projektchef Maire Konola
Tel. 050 3125724
maire.konola@odl.fi

Lappland
Torneå Sjukhemsstiftelse
Kauppakatu 12, 95400 TORNIO
Projektchef Johanna Holma
Tel. 040 772 4047
johanna.holma@saarenvire.fi
Regionhandledare Sari Ailunka-Junttila
Luusuantie 17 a, 98100 KEMIJÄRVI
Tel. 040 767 2325
avustajatoiminta.ita-lappi@saarenvire.fi
Regionhandledare Tuija Kurki
Kuntotie 1, 96400 ROVANIEMI
Tel. 040 159 4498
avustajatoiminta.roi@saarenvire.fi
Regionhandledare Anita Puruskainen
Tel. 040 175 7931
avustajatoiminta@saarenvire.fi

Bilaga 4

Krigsinvalidernas Brödraförbunds förtroendepräster

Förbundets präst Väinö Salokorpi,
tel. 050 362 5767, vaino.salokorpi@aina.net

Helsingfors
Matti Malmivaara,
matti.malmivaara@
kolumbus.fi

Nyland
Martti Toivanen, martti.
toivanen@elisanet.fi

Egentliga Finland
Risto Miettinen,
miettinen.risto@
gmail.com

Jouko Pukari, jkpukari@
gmail.com

Stam-Tavastland
Jaakko Kauppila, jaakko.
kauppila@virpi.net

Uki Rautiainen,
Eteläkatu 4 A,
13100 Hämeenlinna

Birkaland-Tavastland
Esa Eerola, esa.t.eerola
@gmail.com

Lahtis
Heikki Pelkonen,
heikki.pelkonen@evl.fi

Kymmene
Kari Luumi, kari_luumi
@hotmail.com

Juha Pesonen,
juha.pesonen@ppa.inet.fi

Jorma Taipale,
jorma.taipale@ gmail.com

Matti Tuomisto,
m.tuomisto@ kolumbus.fi

Satakunda
Ilkka Perttula,
Pohjanmaantie 1041,
38600 Lavia

Inre Finland
Arto Viitala,
arto.viitala@evl.fi

Stor-Savolax
Mika Riikonen,
mika.riikonen@evl.fi

Timo Vainikainen,
timo.vainikainen@evl.fi

Kust-Österbotten
Henry Byskata,
henry.byskata@netikka.fi

Syd-Österbotten
Mauri Pitkäranta,
maupi@netikka.fi

Norra Savolax
Martti Kaukola,
martti.kaukola@win-
dowslive.com

Reijo Sojakka,
Osmajärventie 44,
79130 Sorsakoski

Leo Tuutti,
leena.leksa@gmail.com

Norra Karelen
Mauri Hyvärinen,
mauri.hyvarinen@
telemail.fi

Jouko Pesonen,
jouko.vspesonen@
gmail.com

Mellersta Österbotten
Heikki Niemelä,
Kirkkoherrankuja 15,
68300 Kälviä

Norra Österbotten
Pertti Lahtinen,
pertti.lahtinen@evl.fi

Jorma Niinikoski,
jorma.o.niinikoski@
gmail.com

Kajanaland
Tuomo Ruuttunen,
tuomo.ruuttunen@h-y.fi

Lappland
Paavo Korteniemi,
paavo.korteniemi@nic.fi

Aki Lautamo,
aki.lautamo@pp.inet.fi

Ilmo Pulkamo,
ilmo.pulkamo@pp.inet.fi

Fråga distriktet eller avdelningen angående telefonnumret
till din egen regions brödrapräst!

Krigsinvalidernas Traditionsförening

Sotainvalidien Perinnejärjestö ry
Banmästargatan 9 C, 00520 Helsingfors
Fax: 09 4785 0100

Organisationens ordförande
Lasse Lehtinen
Sekreterare Jari-Matti Autere
Tavastgatan 14, 20500 Åbo
puh: 02 284 1660, 040 568 4500
jari-matti.autere@sotainvalidit.fi

Områdesföreningar

Sotainvalidien Helsingin
perinneyhdistys ry
Ordförande Sinikka Liljeberg-Peltola
Isbacksvägen 36 F, 00970 Helsingfors
tel.050 531 6723
sinikka.liljeberg@hotmail.com

Sotainvalidien Uudenmaan
Perinneyhdistys –
Krigsinvalidernas
Traditionsförening i Nyland ry
Ordförande Tauno Skogberg
Bulevarden 6, 10300 Karis
tel. 0400 471 232 / 019 232 762

Lohjan Sotainvalidien Jälkipolvet ry
Ordförande Heimo Yrjönsalo
Nummijuntintie 5 A, 08700 Lohja
tel. 040 506 9270
heimo.yrjonsalo@netti.fi

Sotainvalidien Varsinais-Suomen
Perinneyhdistys
Ordförande Heikki Jansson
Ugrgatan 1, 20750 Åbo
tel. 0400 596 921
heikki.jansson@saunalahti.fi

Sotainvalidien Kanta-Hämeen
Perinneyhdistys ry
Ordförande Terttu-Maija Lähde
Puolimatkantie 221, 31860 Tursa
tel. 040 509 5937
tepa.lahde@gmail.com

Pirkka-Hämeen Sotainvalidien
Perinneyhdistys ry
Ordförande Tuija-Leena Juutilainen
Haavistonkatu 8 A 2,
34240 Kämmenniemi
tel. 050 309 4504
tuilen@suomi24.fi

Sotainvalidien Perinnejärjestön
Lahden alueyhdistys ry
Ordförande Pentti Löfgren
Rautatienkatu 1 B, 15100 Lahti
tel. 040 740 6815
pentti.lofgren@elisanetti.fi

Sotainvalidien Jälkipolvet -järjestön
Kymin alueyhdistys ry
Verksamhetsledare Markku Mikkola
Kauppalankatu 25B 19, 45100 Kouvola
tel. 05 375 4848/ 05 375 4860
markku.mikkola@sotainvalidit.fi

Satakunnan Sotainvalidien Tuki ry
Ordförande Perttu Salmi
Varvinkatu 13, 28100 Pori
tel. 0500 665 930
perttu.salmi@pp.inet.fi

Sotainvalidien Perinnejärjestön
Suur-Savon alueyhdistys ry
Ordförande Markku Tarvainen
Nuijamiestenkatu 55, 50100 Mikkeli
tel. 044 2984051
mtarvai@surffi.fi

Sotainvalidien Pohjois-Karjalan
perinneyhdistys ry
Ordförande Martti Kukkonen
Salontie 2, 80710 Lehmo
tel. 040 735 3628
martti.kukkonen@elisanet.fi

Sotainvalidien Jälkipolvet -järjestön
Vaasan alueyhdistys ry
Verksamhetsledare Monika Julin
Handelsesplanaden 10 D, 65100 Vasa
tel. 06 317 3610
vaasan.sotainvalidipiiri@netikka.fi

Sotainvalidien Perinnejärjestön
Etelä-Pohjanmaan alueyhdistys ry
Ordförande Marko Hakala
Porvarinkatu 4 A 1, 60100 Seinäjoki
tel. 050 374 2302
ep.sotainvalidipiiri@netikka.fi

Sotainvalidien Jälkipolvet -järjestön
Keski-Pohjanmaan alueyhdistys ry
Toiminnanjohtaja
Marja-Liisa Kattilakoski
Kitinkuja 2, 69100 Kannus
tel. 044 304 2669 / 06 874 4500
marja-liisa.kattilakoski@sotainvalidit.fi

Sotainvalidien Pohjois-Pohjanmaan
Perinneyhdistys ry
Ordförande Marja-Leena Vepsäläinen
Ahventie 7 G, 90550 Oulu
tel. 040 585 4254
marjaleena.vepsalainen@gmail.com

Sotainvalidien Jälkipolvet -järjestön
Lapin alueyhdistys ry
Verksamhetsledare Veijo Kyllönen
Ruokasenkatu 8 A 2, 96200 Rovaniemi
tel. 016 221 687
veijo.kyllonen@pp3.inet.fi

Svenska Stödföreningen
för finska krigens invalider
Ordförande Juha Joki
Slakthusplan 3, 2 tr,
121 17 Johanneshov, Sverige
Postios: Box 5133,
121 17 Johanneshov, Sverige
tel. 00 46 70 563 0373
juha.joki@itella.com

Centralförbundets för arbetet bland åldringar reparationsrådgivare

Reparations-
rådgivningschef
Jukka Laakso, RI
tel. 040 502 3807
jukka.laakso@vtkl.fi

Helsingfros
Tom Holmlund , byggm.
tel. 09 412 2903,
0400 609 577
vastaava@kolumbus.fi

Nyland
Henning Ekholm, byggm.
tel. 0500 604 782
suomen.kipsikoriste@
kolumbus.fi

Egentliga-Finalnd
Jani Malminen, byggm.
tel. 0500 908 660
jani.malminen@vtkl.fi

Stam-Tavastland:
Området är indelat
enligt följande:

Somero, Tammela
Jani Malminen, byggm.
tel. 0500 908 660
jani.malminen@vtkl.fi

Forssa, Humppila
Jokioinen, Urjala, Ypäjä
Taru Mäkelä, byggn.ing.
tel. 0400 852 727
taru.makela@vtkl.fi

Akaa, Luopioinen
Voitto Niska, byggn.ing.
tel. 0400 649 199
voitto.niska@vtkl.fi

Hattula, Tavastehus,
Janakkala
Kari Tahvanainen,
byggm.
tel. 0500 494 766
kari.tahvanainen@vtkl.fi

Birkaland-Tavastland
Voitto Niska, byggn.ing.
tel. 0400 649 199
voitto.niska@vtkl.fi

Lahtis
Kari Tahvanainen,
byggm.
tel. 0500 494 766
kari.tahvanainen@vtkl.fi

Kymmene
Arja Hinkkanen, DI
tel. 05 377 6777,
040 545 2096
toimisto.hinkkanen@
pp.inet.fi

Satakunda
Taru Mäkelä, byggn.ing.
tel. 0400 852 727
taru.makela@vtkl.fi

Stor-Savolax
Ismo Kortman,
byggn.ing.
tel. 0500 651 737
ismo.kortman@vtkl.fi

Norra Karelen
Lauri Takkunen,
byggn.ing.
tel. 050 540 7035
lauri.takkunen@vtkl.fi

Vasa
Kenneth Bäckström,
byggm.
tel. 0400 561 956
kenneth.backstrom@
pp.inet.fi

Uleåborgs län
Tapio Karhu, byggm.
tel. 040 516 6738
tapio.karhu@vtkl.fi

Norra Savolax
Pentti Heikkinen, ing.
tel. 0400 371 586
pentti.heikkinen@vtkl.fi

Inre Finland
Jukka Lampi, byggn.ing.
tel. 0400 162 494
jukka.lampi@vtkl.fi

Syd-Österbotten
Harri Hietikko, byggm.
tel. 06 414 2970,
0400 260 962
harri.hietikko@vtkl.fi

Lappland
Teuvo Junes, byggm.
tel. 040 557 2550
teuvo.junes@vtkl.fi

Bilaga 7

STADGAR FÖR EN AVDELNING INOM KRIGSINVALIDERNAS BRÖDRAFÖRBUND (krigsinvalidmedlemmar har rösträtt)

Avdelningens namn och hemort
1 §

Föreningens namn är Krigsinvalidernas Brödraförbunds …….....…….. avdelning r.f., som nedan kallas avdelningen, och dess hemort är ……..… stad/kommun

Avdelningens syfte
2 §

Avsikten med avdelningen är att, som medlemsavdelning inom Sotainvalidien Veljesliitto – Krigsinvalidernas Brödraförbund ry och detta förbunds …….. distrikt ry/r.f., bland krigsinvaliderna upprätthålla fosterländsk gemenskap och framtidstro, samt att skapa förutsättningar för ändamålsenliga omsorger om medlemmarna samt om deras makor/makar och efterlämnade änkor/änklingar.

För uppnåendet av dessa syften bedriver avdelningen, enligt anvisningar och beslut av förbundet och distriktet, upplysnings- och fostringsarbete i god krigsinvalidanda, genom att anordna rehabilitering, möten, föredrag och fester.

Avdelningen kan vara internt uppdelad i sektioner, som utgör oregistrerade föreningar.

Avdelningen ägnar sig inte åt partipolitisk verksamhet.

Avdelningens medlemmar
3 §

Avdelningen kan med beslut av sin styrelse till ordinarie medlemmar godkänna personer, bosatta i regionen …… och ……., vilka till följd av skada eller sjukdom, förorsakad av krig, krigshandling eller därmed jämförbara förhållanden har fått sig fastställt en invaliditetsgrad i enlighet med militärskadelagen, oavsett omfattningen av denna invaliditet. Som skada eller sjukdom i detta avseende anses inte sådan skada eller sjukdom som ådragits i militärtjänst under fredstiden som pågått sedan 26.4.1945.

Till makamedlem i avdelningen kan intas en person vars make/maka är intagen eller haft förutsättningar att intas som ordinarie medlem i en avdelning inom Krigsinvali-

dernas Brödraförbund. En makamedlem skall vara maka/make eller änka/änkling på det sätt som avses i militärskadelagen

En medlem får bara höra till en avdelning.

Finska medborgare, eller samfund med rättskapacitet, som önskar stödja och främja avdelningens verksamhet kan kallas till understödsmedlemmar. Dessa har på mötena rätt att yttra sig men inte rösträtt. Bara enskilda medborgare kan kallas till ständiga understödsmedlemmar, som betalar en engångsavgift för sitt understödande medlemskap.

Avdelningen kan till hedersmedlemmar kalla sådana personer som särskilt förtjänstfullt har främjat avdelningens syften.

I dessa stadgar avses med stödmedlemmar sådana personer som av avdelningen kallats till understödsmedlemmar samt personer som kallats till hedersmedlemmar, ifall dessa inte till följd av skada eller sjukdom, förorsakad av krig, krigshandling eller därmed jämförbara förhållanden har fått sig fastställt en invaliditetsgrad i enlighet med militärskadelagen.

Den som vill utträda ur avdelningen skall skriftligen meddela avdelningens styrelse eller dess ordförande därom, eller låta införa sin avgång i ett mötesprotokoll; medlemmen anses då utträda vid utgången av det kalenderår under vilket detta skett.

Avdelningens styrelse kan utesluta en medlem som bryter mot stadgarna eller uppträder på ett sätt som väcker allmän förargelse, efter att i förväg ha begärt utlåtande om detta av förbundsstyrelsen.

Ekonomisk verksamhet
4 §

Avdelningen kan med beslut av årsmötet uppbära medlemsavgift.

Avdelningen anskaffar medel genom donationer, bidrag, legat, insamlingar, lotterier, fester och medlemsavgifter av understödsmedlemmar.

Avdelningen får äga fastigheter, och den får efter införskaffande av behöriga tillstånd bedriva restaurang-, kafé- och kioskrörelse samt uthyrning av föremål.

Avdelningsmöten
5 §

Beslut om avdelningens angelägenheter fattas av avdelningsmötena. Ett av mötena

kallas årsmöte, och det skall hållas årligen före utgången av februari.
Under årsmötet
1. utses mötesfunktionärer och protokolljusterare, och mötets laglighet konstateras;
2. behandlas avdelningens verksamhetsberättelse;
3. genomgås föregående års räkenskaper och revisionsberättelsen, och beslutas om fastställande av bokslutet och om beviljande av ansvarsfrihet;
4. beslutas om hur många styrelseledamöter som skall utses:
5. utses en styrelseordförande samt ordinarie ledamöter och deras suppleanter i stället för dem som står i tur att avgå;
6. utses avdelningens representanter vid distrikts- och förbundsmötena, i enlighet med distriktens och förbundets stadgar;
7. utses två (2) revisorer och två (2) revisorssuppleanter
8. behandlas den av styrelsen uppgjorda verksamhetsplanen;
9. behandlas det av styrelsen uppgjorda budgetförslaget;
10. fastställs medlemsavgifterna till avdelningen. Medlemsavgifterna kan vara olika stora beroende om medlemmen är ordinarie medlem, makamedlem eller understödsmedlem. Av hedersmedlemmar tas ingen medlemsavgift.
11. beslutas om arvoden till styrelsens ledamöter och revisorerna;
12. behandlas eventuella övriga ärenden som föreslagits av medlemmarna, förbundet, distriktet och avdelningens styrelse.

Ärenden som föreslås av medlemmarna får behandlas på ett avdelningsmöte om skriftlig anmälan av dessa gjorts till avdelningens styrelse senast fjorton (14) dagar före mötet; dock skall det beaktas att ärende av det slag som nämns i 23 § föreningslagen, eller ärenden av jämförbart slag, inte får bringas till beslut om inte omnämnande om ärendet funnits i kallelsen till mötet.

6 §

Avdelningens styrelse får sammankalla ett avdelningsmöte när den anser det befogat, och ett sådant möte skall alltid sammankallas om minst en tiondel (1/10) av avdelningens ordinarie medlemmar eller distriktets styrelse skriftligen uppmanar styrelsen att göra detta.

Kallelse till avdelningsmöte skall utgå senast sju (7) dagar före mötet, antingen med brev eller i en tidning som är allmänt spridd på orten.

7 §

På avdelningsmöte har varje ordinarie medlem i avdelningen en röst. Röstning med fullmakt godkänns inte. Övriga medlemmar än ordinarie medlemmar har rätt att närvara och att uttala sig, men inte rösträtt.

På avdelningsmötena fattas beslut med enkel röstmajoritet, såvida inte annat anges i dessa stadgar.

Avdelningens styrelse
8 §

Avdelningens angelägenheter sköts av dess lagliga ledning i form av dess styrelse, som består av en ordförande, vald på ett (1) år, och av minst … och högst … styrelseledamöter samt två (2) suppleanter för dessa, samtliga valda på två (2) år.

Varje år står hälften (1/2) av styrelseledamöterna i tur att avgå, för första gången genom lottning och därefter efter två år i styrelsen. Styrelsen utser internt för sig en vice ordförande, och internt eller bland utomstående de funktionärer som behövs. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden, eller vid förfall för denne av vice ordföranden, och styrelsemötet är beslutfört om över hälften (1/2) av styrelsens ledamöter är närvarande. Besluten fattas med enkel majoritet. Om rösterna väger lika, blir det förslag gällande som mötets ordförande omfattat, utom i valfrågor, där lotten avgör.

Styrelsens uppgifter
9 §

1. styra och leda avdelningens verksamhet;
2. på eget initiativ men också enligt anvisningar från förbundet och distriktet sköta medelanskaffningen på avdelningens område;
3. sammankalla avdelningsmöten;
4. övervaka förvaltningen av avdelningens medel och egendom samt att för kalenderåret upprätta ett bokslut, som i god tid före årsmötet tillställs revisorerna;
5. inför årsmötet sammanställa en verksamhetsberättelse över det gångna året samt en verksamhetsplan för det kommande året inklusive budgetförslag;
6. till distriktet insända protokollet från årsmötet, verksamhetsberättelsen och verksamhetsplanen samt en årsstatistik över det gångna året, omedelbart eller senast den 10 mars;
7. övervaka och stödja avdelningens funktionärers verksamhet;
8. hålla kartotek över medlemmarna;
9. verkställa beslut och direktiv av distriktets och förbundets organ.

Tecknande av firma för avdelningen
10 §

Avdelningens firma tecknas av ordföranden och vice ordföranden tillsammans eller av någondera av dessa tillsammans med sekreteraren.

Därtill har sådana personer rätt att teckna firma som av styrelsen givits personlig fullmakt att göra detta.

Ändring av stadgarna, upplösning av avdelningen
11 §

Beslut om ändring av dessa stadgar eller upplösning av avdelningen kan fattas endast om de omfattas av minst två tredjedelar (2/3) av de avgivna rösterna. Beslut som gäller ändring av stadgarna skall godkännas av förbundets styrelse innan ändringarna antecknas i föreningsregistret. Om avsikten är att upplösa avdelningen skall förbundets styrelse meddelas skriftligen därom. Styrelsen är skyldig att sammankalla ett avdelningsmöte för beslut om upplösning av avdelningen om antalet ordinarie medlemmar i avdelningen är färre än fem.

När avdelningen blir upplöst skall dess resterande tillgångar överlåtas till Sotainvalidien Veljesliitto – Krigsinvalidernas Brödraförbund ry, för att i första hand användas till förmån för krigsinvaliderna som är bosatta i regionen …… . samt deras makor/makar och änkor/änklingar.

12 §

Med denna stadgeändring tryggas de rättigheter som medlemmarna redan uppnått.

(Förbundsfullmäktige har slagit fast dessa modellstadgar den 27 oktober 2004 och de har genomgått förhandsgranskning hos Patent- och registerstyrelsen den 23 november 2004)

Översättningens överensstämmelse med originaltexten på finska intygas.

Helsingfors den 15 december 2004

Johan R von Willebrand, auktoriserad translator

STADGAR FÖR EN AVDELNING INOM KRIGSINVALIDERNAS BRÖDRAFÖRBUND (krigsinvalid- och makamedlemmar har rösträtt)

Avdelningens namn och hemort
1 §

Föreningens namn är Krigsinvalidernas Brödraförbunds …….....…….. avdelning r.f., som nedan kallas avdelningen, och dess hemort är ……...… stad/kommun.

Avdelningens syfte
2 §

Avsikten med avdelningen är att, som medlemsavdelning inom Sotainvalidien Veljesliitto – Krigsinvalidernas Brödraförbund ry och detta förbunds …….. distrikt ry/r.f., bland krigsinvaliderna upprätthålla fosterländsk gemenskap och framtidstro, samt att skapa förutsättningar för ändamålsenliga omsorger om medlemmarna samt om deras makor/makar och efterlämnade änkor/änklingar.

För uppnåendet av dessa syften bedriver avdelningen, enligt anvisningar och beslut av förbundet och distriktet, upplysnings- och fostringsarbete i god krigsinvalidanda, genom att anordna rehabilitering, möten, föredrag och fester.

Avdelningen kan vara internt uppdelad i sektioner, som utgör oregistrerade föreningar.

Avdelningen ägnar sig inte åt partipolitisk verksamhet.

Avdelningens medlemmar
3 §

Avdelningen kan med beslut av sin styrelse till ordinarie medlemmar godkänna personer, bosatta i regionen …… och ……., vilka till följd av skada eller sjukdom, förorsakad av krig, krigshandling eller därmed jämförbara förhållanden har fått sig fastställt en invaliditetsgrad i enlighet med militärskadelagen, oavsett omfattningen av denna invaliditet. Som skada eller sjukdom i detta avseende anses inte sådan skada eller sjukdom som ådragits i militärtjänst under fredstiden som pågått sedan 26.4.1945.

Till makamedlem i avdelningen kan intas en person vars make/maka är intagen eller haft förutsättningar att intas som ordinarie medlem i en avdelning inom Krigsinvalidernas Brödraförbund. En makamedlem skall vara maka/make eller änka/änkling på det sätt som avses i militärskadelagen

En medlem får bara höra till en avdelning.

Finska medborgare, eller samfund med rättskapacitet, som önskar stödja och främja avdelningens verksamhet kan kallas till understödsmedlemmar. Dessa har på mötena rätt att yttra sig men inte rösträtt. Bara enskilda medborgare kan kallas till ständiga understödsmedlemmar, som betalar en engångsavgift för sitt understödande medlemskap.

Avdelningen kan till hedersmedlemmar kalla sådana personer som särskilt förtjänstfullt har främjat avdelningens syften.

I dessa stadgar avses med stödmedlemmar sådana personer som av avdelningen kallats till understödsmedlemmar samt personer som kallats till hedersmedlemmar, ifall dessa inte till följd av skada eller sjukdom, förorsakad av krig, krigshandling eller därmed jämförbara förhållanden har fått sig fastställt en invaliditetsgrad i enlighet med militärskadelagen.

Den som vill utträda ur avdelningen skall skriftligen meddela avdelningens styrelse eller dess ordförande därom, eller låta införa sin avgång i ett mötesprotokoll; medlemmen anses då utträda vid utgången av det kalenderår under vilket detta skett.

Avdelningens styrelse kan utesluta en medlem som bryter mot stadgarna eller uppträder på ett sätt som väcker allmän förargelse, efter att i förväg ha begärt utlåtande om detta av förbundsstyrelsen.

Ekonomisk verksamhet
4 §

Avdelningen kan med beslut av årsmötet uppbära medlemsavgift.

Avdelningen anskaffar medel genom donationer, bidrag, legat, insamlingar, lotterier, fester och medlemsavgifter av understödsmedlemmar.

Avdelningen får äga fastigheter, och den får efter införskaffande av behöriga tillstånd bedriva restaurang-, kafé- och kioskrörelse samt uthyrning av föremål.

Avdelningsmöten
5 §

Beslut om avdelningens angelägenheter fattas av avdelningsmötena. Ett av mötena kallas årsmöte, och det skall hållas årligen före utgången av februari.

1. Under årsmötetutses mötesfunktionärer och protokolljusterare, och mötets laglighet konstateras;
2. behandlas avdelningens verksamhetsberättelse;
3. genomgås föregående års räkenskaper och revisionsberättelsen, och beslutas om fastställande av bokslutet och om beviljande av ansvarsfrihet;
4. beslutas om hur många styrelseledamöter som skall utses:
5. utses en styrelseordförande samt ordinarie ledamöter och deras suppleanter i stället för dem som står i tur att avgå;
6. utses avdelningens representanter vid distrikts- och förbundsmötena, i enlighet med distriktens och förbundets stadgar;
7. utses två (2) revisorer och två (2) revisorssuppleanter
8. behandlas den av styrelsen uppgjorda verksamhetsplanen;
9. behandlas det av styrelsen uppgjorda budgetförslaget;
10. fastställs medlemsavgifterna till avdelningen. Medlemsavgifterna kan vara olika stora beroende om medlemmen är ordinarie medlem, makamedlem eller understödsmedlem. Av hedersmedlemmar tas ingen medlemsavgift.
11. beslutas om arvoden till styrelsens ledamöter och revisorerna;
12. behandlas eventuella övriga ärenden som föreslagits av medlemmarna, förbundet, distriktet och avdelningens styrelse.

Ärenden som föreslås av medlemmarna får behandlas på ett avdelningsmöte om skriftlig anmälan av dessa gjorts till avdelningens styrelse senast fjorton (14) dagar före mötet; dock skall det beaktas att ärende av det slag som nämns i 23 § föreningslagen, eller ärenden av jämförbart slag, inte får bringas till beslut om inte omnämnande om ärendet funnits i kallelsen till mötet.

6 §

Avdelningens styrelse får sammankalla ett avdelningsmöte när den anser det befogat, och ett sådant möte skall alltid sammankallas om minst en tiondel (1/10) av avdelningens ordinarie medlemmar eller distriktets styrelse skriftligen uppmanar styrelsen att göra detta.

Kallelse till avdelningsmöte skall utgå senast sju (7) dagar före mötet, antingen med brev eller i en tidning som är allmänt spridd på orten.

7 §

På avdelningsmöte har varje ordinarie medlem och makamedlem i avdelningen en röst. Röstning med fullmakt godkänns inte. Övriga medlemmar har rätt att närvara och att uttala sig på mötena, men inte rösträtt.

På avdelningsmötena fattas beslut med enkel röstmajoritet, såvida inte annat anges i dessa stadgar.

Avdelningens styrelse
8 §

Avdelningens angelägenheter sköts av dess lagliga ledning i form av dess styrelse, som består av en ordförande, vald på ett (1) år, och av minst … och högst … styrelseledamöter samt två (2) suppleanter för dessa, samtliga valda på två (2) år.

Varje år står hälften (1/2) av styrelseledamöterna i tur att avgå, för första gången genom lottning och därefter efter två år i styrelsen. Styrelsen utser internt för sig en vice ordförande, och internt eller bland utomstående de funktionärer som behövs. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden, eller vid förfall för denne av vice ordföranden, och styrelsemötet är beslutfört om över hälften (1/2) av styrelsens ledamöter är närvarande. Besluten fattas med enkel majoritet. Om rösterna väger lika, blir det förslag gällande som mötets ordförande omfattat, utom i valfrågor, där lotten avgör.

Styrelsens uppgifter
9 §

styra och leda avdelningens verksamhet;
på eget initiativ men också enligt anvisningar från förbundet och distriktet sköta medelanskaffningen på avdelningens område;
sammankalla avdelningsmöten;
övervaka förvaltningen av avdelningens medel och egendom samt att för kalenderåret upprätta ett bokslut, som i god tid före årsmötet tillställs revisorerna;
inför årsmötet sammanställa en verksamhetsberättelse över det gångna året samt en verksamhetsplan för det kommande året inklusive budgetförslag;
till distriktet insända protokollet från årsmötet, verksamhetsberättelsen och verksamhetsplanen samt en årsstatistik över det gångna året, omedelbart eller senast den 10 mars;
övervaka och stödja avdelningens funktionärers verksamhet;
hålla kartotek över medlemmarna;
verkställa beslut och direktiv av distriktets och förbundets organ.

Tecknande av firma för avdelningen
10 §

Avdelningens firma tecknas av ordföranden och vice ordföranden tillsammans eller av någondera av dessa tillsammans med sekreteraren.

Därtill har sådana personer rätt att teckna firma som av styrelsen givits personlig fullmakt att göra detta.

Ändring av stadgarna, upplösning av avdelningen
11 §

Beslut om ändring av dessa stadgar eller upplösning av avdelningen kan fattas endast om de omfattas av minst två tredjedelar (2/3) av de avgivna rösterna. Beslut som gäller ändring av stadgarna skall godkännas av förbundets styrelse innan ändringarna antecknas i föreningsregistret. Om avsikten är att upplösa avdelningen skall förbundets styrelse meddelas skriftligen därom. Styrelsen är skyldig att sammankalla ett avdelningsmöte för beslut om upplösning av avdelningen om avdelningen inte har en enda ordinarie medlem.

När avdelningen blir upplöst skall dess resterande tillgångar överlåtas till Sotainvalidien Veljesliitto – Krigsinvalidernas Brödraförbund ry, för att i första hand användas till förmån för krigsinvaliderna som är bosatta i regionen …… . samt deras makor/makar och änkor/änklingar.

12 §

Med denna stadgeändring tryggas de rättigheter som medlemmarna redan uppnått.

(Förbundsfullmäktige har slagit fast dessa modellstadgar den 27 oktober 2004 och de har genomgått förhandsgranskning hos Patent- och registerstyrelsen den 23 november 2004)

Översättningens överensstämmelse med originaltexten på finska intygas.

Helsingfors den 15 december 2004

Johan R von Willebrand, auktoriserad translator

Krigsinvalidernas motto har alltid varit ”en broder överger man inte”. Många av dem som tidigare har hjälpt andra är nu själva i behov av hjälp. För att avdelningarna fortsättningsvis skall kunna hjälpa sina medlemmar på ett effektivt sätt, behöver man få en stor skara ansvarskännande, yngre stödande medlemmar med i verksamheten. Verksamheten bland krigsinvaliderna ger möjligheter att lära känna intressanta människor.

Denna bok har som mål att för dem som kommer med i verksamheten berätta om Brödraförbundets enastående arbete samt om de olika formerna av verksamhet och om anpassningen till de behov medlemskåren har och vilka är stadda i förändring.

Värderade stödande medlem – Du behövs!

TA DIG TID ATT TACKA!

Krigsinvalidernas Brödraförbund

Krigsinvalidernas Traditionsförening